

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Diplomová práce

**Statistická analýza nezaměstnanosti rizikových skupin
v regionu Benešov**

Bc. Petra Lapáčková

© 2013 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra statistiky

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Lapáčková Petra

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Statistická analýza nezaměstnanosti rizikových skupin v regionu Benešov

Anglický název

Statistical analysis of unemployment risky groups in the region Benešov

Cíle práce

Cílem diplomové práce je statistická analýza nezaměstnanosti, která se týká specifických - rizikových skupin. Diplomantka své šetření zaměří na region města Benešov a provede mimo jiné i věcný rozbor životních podmínek tohoto regionu. Dále budou analýzy zaměřeny na postavení rizikových skupin na zdejším trhu práce. Na analýzu sekundárních dat bude navazovat aktuální průzkum prováděný formou dotazníkového šetření mezi obyvateli vybraného regionu. Analýzou vlastních výběrových dat bude poté možné potvrdit či vyvrátit předem stanovené hypotézy.

Metodika

Pro analýzu sekundárních dat bude využito vybraných metod analýzy časových řad. Proběhne realizace vlastního dotazníkového šetření k získání dat primárních. Tato data budou poté zpracována s využitím vybraných metod analýzy kvalitativních znaků jako jsou kontingenční a asociační tabulky. Statistická analýza dat a prezentace výstupů bude provedena za pomoci statistických systémů STATISTICA a IBM SPSS Statistics 20.

Harmonogram zpracování

Práce na literárním přehledu: 06/2012 - 9/2012

Příprava a realizace dotazníkového šetření, příprava sekundárních dat ke statistickému zpracování: 07 - 10/2012

Kompletně zpracovaná literární rešerše: 10/2012

Metodika práce: 11/2012

Kompletně zpracované kapitoly Úvod, Cíl práce a metodika, Metodika práce: 12/2012

Statistická analýza dat: 12/2012 - 2/2013

Kompletně zpracovaná kapitola Vlastní zpracování: 2/2013

Kompletace závěrů diplomové práce: 2/2013

Rozsah textové části

60 - 80 stran

Klíčová slova

Nezaměstnanost, trh práce, rizikové skupiny, Benešov, statistická analýza, dotazník, politika trhu práce.

Doporučené zdroje informací

ANDERLOVÁ, J., Region Benešov : města a obce., Vyd. 1., Kolín : s.n., 2003.

ARLT, J., ARLTOVÁ, M. Ekonomické časové řady. GRADA Publishing, a.s., 2007. ISBN 978-80-247-1319-9.

BUCHTOVÁ, B. Nezaměstnanost. Psychologický, ekonomický a sociální problém. Praha : Grada Publishing a. s., 2002. ISBN 80-247-9006-8.

HINDLS, R. a kol. Statistika pro ekonomy. Praha: Professional Publishing, 2007 (5. vyd.). 415 s. ISBN 80-86419-59-2.

KÁBA, B., SVATOŠOVÁ, L. Statistické nástroje ekonomického výzkumu. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2012. 176 s. ISBN 978-80-7380-359-9.

KUCHAŘ, P. Trh práce. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1383-3.

MAREŠ, P. Nezaměstnanost jako sociální problém. Praha: Sociologické nakladatelství, 1994. ISBN 80-901424-9-4.

PECÁKOVÁ, I. Statistika v terénních průzkumech. Praha: Professional Publishing, 2008. 231 s. ISBN 978-80-86946-74-0.

ŘEZANKOVÁ, H. Analýza dat z dotazníkových šetření. Praha: Professional Publishing, 2010. 217 s. ISBN 978-80-7431-019-5.

SAMUELSON, P. A., NORDHAUS, W. D. Ekonomie. Svoboda, Praha 1991. ISBN 80-205-0494-X.

Vedoucí práce

Procházková Radka, Ing., Ph.D.

Termín odevzdání

březen 2013

doc. RNDr. Bohumil Kába, CSc.

Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr.h.c.

Děkan fakulty

V Praze dne 5.12.2012

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Statistická analýza nezaměstnanosti rizikových skupin v regionu Benešov" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 28. 3. 2013

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala zejména vedoucí mé práce paní Ing. Radce Procházkové, Ph.D. za poskytnuté konzultace, cenné rady a věnovaný čas. Mé poděkování také patří všem, kteří byli ochotni zúčastnit se mého dotazníkového šetření pro další zpracování mé práce.

Zvláštní poděkování patří mým nejbližším.

Statistická analýza nezaměstnanosti rizikových skupin v regionu Benešov

---

Souhrn

Práce se zabývá problematikou nezaměstnanosti, která je zúžena na nezaměstnanost rizikových skupin lidí v konkrétním regionu, kterým je region Benešovský. Cílem této práce je zhodnotit a posoudit tuto problematiku s provedením statistické analýzy.

Nejprve je provedena analýza celkové nezaměstnanosti v Benešovském regionu, následně pak analýza nezaměstnanosti jednotlivých rizikových skupin s elementárními charakteristikami. V další části práce je provedena analýza realizovaného dotazníkového šetření mezi obyvateli regionu Benešov a jeho analýza kvalitativních znaků.

Analýza nezaměstnanosti v regionu Benešov, ve které byly použity grafy a tabulky s jednoduchými výpočty, a analýza dotazníkového šetření s použitím grafů, jsou provedeny prostřednictvím programu Microsoft Office Excel 2003. Následující analýza kvalitativních znaků je provedena za pomoci statistického softwaru Statistica 10.

Klíčová slova: Nezaměstnanost, trh práce, rizikové skupiny, Benešovský region, statistická analýza, dotazník, politika trhu práce, programy podpory nezaměstnaných

Statistical analysis of risky groups unemployment in Benešov region

---

Summary

The work deals with the problem of unemployment, which is focused on the unemployment risky groups of people in a particular region, which is the region Benešov. The aim of this work is to evaluate and assess the issue with performing statistical analysis.

Firstly, it analyzes total unemployment in the region Benešov, followed by analysis of individual unemployment risky groups with elementary characteristics. The next section of the work is an analysis of realized survey between inhabitants of the region Benešov and its analysis of qualitative features.

Analysis of unemployment in the region Benešov, in which were used graphs and tables with simple calculations and analysis of the survey, using graphs, are made through the Microsoft Office Excel 2003. The following analysis of qualitative features is performed using statistical software Statistica 10.

Keywords: Unemployment, labour market, risky groups, region Benešov, statistical analysis, questionnaire, labour market policy, support programs for the unemployed

Obsah

1 Úvod	5
2 Cíl práce a metodika	6
2.1 Zdrojová data	6
2.2 Časové řady	6
2.3 Grafická analýza časových řad	7
2.4 Test významnosti sezónní složky	7
2.5 Elementární charakteristiky	8
2.6 Analýza kvalitativních znaků	8
2.7 Program Microsoft Office Excel a statistický software Statistica	9
3 Literární rešerše	10
3.1 Nezaměstnanost	10
3.1.1 Měření nezaměstnanosti	10
3.1.2 Typy nezaměstnanosti	12
3.1.2.1 Frikční nezaměstnanost	12
3.1.2.2 Strukturální nezaměstnanost	13
3.1.2.3 Cyklická nezaměstnanost	14
3.1.2.4 Skrytá nezaměstnanost	14
3.1.2.5 Neúplná zaměstnanost, „job stagnation“ a nepravá nezaměstnanost	14
3.1.3 Dlouhodobá nezaměstnanost	15
3.4 Rizikové skupiny	16
3.4.1 Mladí lidé – absolventi	17
3.4.2 Starší lidé	20
3.4.3 Ženy	22
3.4.4 Zdravotně postižení lidé	24
3.4.5 Lidé bez kvalifikace	27
3.4.6 Romské etnikum	29
3.5 Základní strategie boje proti nezaměstnanosti	31
3.5.1 Politika trhu práce	31
3.5.2 Aktivní politika zaměstnanosti – nástroje a opatření	33
3.5.3 Základní trendy politiky trhu práce	33
3.5.4 Řešení regionální nerovnováhy	35
3.5.5 Boj proti dlouhodobé nezaměstnanosti a „cílové skupiny“	36
3.5.5.1 Nástroje boje proti dlouhodobé nezaměstnanosti	36
3.5.5.2 Cílové skupiny	36
3.6 Nezam. v prostoru sociálního státu - programy podpory nezaměstnaných	37
3.7 Benešovský region	40
3.7.1 Benešov	41
4 Vlastní zpracování	43
4.1 Analýza míry nezaměstnanosti v Benešovském regionu	43
4.2 Srovnání míry nezam. v Benešovském regionu s ostat. regiony Středočes. kraje	44
4.3 Sezónní vývoj nezaměstnanosti v Benešovském regionu	45
4.3.1 Elementární charakteristiky sezónního vývoje nezaměstnanosti	47
4.4 Srovnání míry sezónní nezaměstnanosti v Benešovském regionu a ostatních regionech Středočeského kraje	47
4.5 Vývoj nezaměstnaných v Benešovském regionu	48
4.5.1 Elementární charakteristiky vývoje počtu uchazečů a volných prac. míst	49
4.5.2 Vývoj nezaměstnanosti absolventů škol	50

4.5.2.1	Elementární charakteristiky vývoje nezaměstnanosti absolventů škol.....	51
4.5.3	Vývoj nezaměstnanosti žen.....	51
4.5.3.1	Elementární charakteristiky vývoje nezaměstnanosti žen	52
4.5.4	Vývoj nezaměstnanosti rizikové skupiny starší lidé.....	53
4.5.4.1	Elementární charakteristiky vývoje nezaměstnanosti rizikové skupiny ..	53
4.5.5	Vývoj nezaměstnanosti rizikové skupiny lidé bez kvalifikace	54
4.5.5.1	Elementární charakteristiky vývoje nezaměstnanosti rizikové skupiny ..	55
4.5.6	Vývoj nezaměstnanosti osob se zdravotním postižením	55
4.5.6.1	Elementární charakteristiky vývoje nezam. osob se zdrav. postižením...	56
4.5.7	Shrnutí vývoje nezaměstnaných uchazečů z rizikových skupin	57
4.6	Analýza dotazníkového šetření	59
4.6.1	Analýza kvalitativních znaků.....	67
5	Závěr	78
6	Seznam použitých zdrojů	81
7	Seznam objektů	84
8	Seznam příloh.....	87

1 Úvod

Nezaměstnanost patří ke stále rozšířeným negativním jevům společnosti. Ani v moderním světě není úloha nezaměstnanosti malá. Naopak se stává stále větším problémem. Zvyšuje se potřeba patřičné kvalifikace, vyššího vzdělání, jazykové vybavenosti, jsou upřednostňováni spíše mladí lidé. Vysoká míra nezaměstnanosti, vyskytující se v některých regionech, pak „vrhá“ negativní stín na tyto oblasti a nepříznivě ovlivňuje i hospodářství státu.

Patrnější jsou však negativní důsledky nezaměstnanosti na zdraví lidí, jež nezaměstnanost postihla a kteří se tak dostávají do psychické nepohody a při dlouhodobé nezaměstnanosti se mohou tyto problémy prohlubovat.

Stane-li se nezaměstnaným člověk, který spadá do tzv. rizikové skupiny, o to více je zde hrozba, že se ocitne v dlouhodobé nezaměstnanosti. Lidé spadající do rizikových skupin nezaměstnaných, mezi které se řadí starší lidé, ženy, absolventi škol, lidé bez kvalifikace, romské etnikum a zdravotně postižení lidé, se tak ocitají v ještě více nepříznivé situaci. Navíc se tato situace může stát obtížnější tím, že lidé ze zmíněných rizikových skupin jsou často postiženi opakovanou nezaměstnaností.

Vazba mezi nezaměstnaností a lidmi, kteří jsou jí postiženi, je velmi úzká a značně ovlivňuje jejich životy, ale i životy lidí jim nejbližších. Každý se s touto situací však vyrovnává jinak a snáší jí lépe či hůře. Pro každého je ale ocitnutí se v roli nezaměstnaného nepříjemnou situací, nastolující značnou nejistotu. V dnešní době, kdy zejména v některých regionech se míra nezaměstnanosti pohybuje ve vysokých číslech a kvůli stále se zvyšujícím nárokům kladeným na uchazeče o zaměstnání, možná tak nejistotu vyšší než tomu bylo dříve.

2 Cíl práce a metodika

Cílem této práce je zhodnocení a provedení analýzy statistických dat, které se týkají problematiky nezaměstnanosti rizikových skupin v Benešovském regionu. Práce je rozdělena na dvě části, část teoretickou a praktickou.

Teoretická část nabízí pohled na nezaměstnanost jako takovou, seznamuje s jejími typy a příčinami vzniku. Dále se práce zaměřuje na samotné rizikové skupiny. Které osoby se do těchto skupin řadí, co je pro ně typické. Teoretická část práce rovněž představuje jednotlivé nástroje boje proti nezaměstnanosti, programy podpory nezaměstnaných lidí a v neposlední řadě představuje region Benešov, na který je práce, z hlediska analýzy nezaměstnanosti rizikových skupin, zaměřena.

V praktické části se práce orientuje na statistickou analýzu dat, zejména na časové řady, zachycující vývoj nezaměstnanosti celkově a nezaměstnanosti rizikových skupin lidí v Benešovském regionu. Další část práce se věnuje zhodnocení názorů a zkušeností s nezaměstnaností občanů regionu Benešov, získaných z dotazníkového šetření, k čemuž je využita analýza kvalitativních znaků. Na základě analýzy vlastních výběrových dat došlo k potvrzení či vyvrácení předem stanovených hypotéz.

Metodika práce sestává z analýzy primárních a sekundárních dat. Pro analýzu sekundárních dat je využito vybraných metod analýzy časových řad. Data primární byla získána prostřednictvím realizace dotazníkového šetření. Tato data jsou poté zpracována s využitím vybraných metod analýzy kvalitativních znaků.

2.1 Zdrojová data

K analýze nezaměstnanosti obecně a následně nezaměstnanosti rizikových skupin v Benešovském regionu, byla využita data z Českého statistického úřadu a Ministerstva práce a sociálních věcí. Analýza kvalitativních znaků je provedena z dat získaných dotazníkovým šetřením mezi obyvateli regionu Benešov.

2.2 Časové řady

Podle Hindlse (2007) se časovou řadou rozumí posloupnost věcně a prostorově srovnatelných pozorování. Tato pozorování (data), jsou z hlediska času uspořádána od

minulosti k přítomnosti. Analýza časových řad představuje soubor metod, jež slouží k jejich popisu, případně i k předvídání budoucího chování časových řad.

Jak porozumět minulosti a vyvodit z ní možný budoucí vývoj popisují analýzy a prognózy ekonomických časových řad. Mezi základní druhy časových řad ekonomických ukazatelů se řadí:

- dle rozhodného časového hlediska intervalové a okamžikové časové řady
- dle periodicity, s jakou jsou údaje v řadách sledovány roční a krátkodobé
- dle druhu sledovaných ukazatelů primární a sekundární
- dle způsobu vyjádření údajů časové řady naturálních a peněžních ukazatelů [21]

2.3 Grafická analýza časových řad

Graf je jedním ze základních prostředků, jak je možné prezentovat časovou řadu. Arlt a kol. (2002) uvádí nejčastější použití grafické analýzy při znázornění původních hodnot časové řady, či kumulativní časové řady, jež vznikají postupným načítáním (kumulováním) jednotlivých hodnot.

Rozlišují se následující typy grafů:

- Spojnicový graf jedné časové řady
- Spojnicový graf dvou a více časových řad
- Krabičkový graf
- Graf sezónních hodnot
- Graf ročních hodnot sezónních časových řad [22]

V práci byly použity spojnicové grafy, sloupcové grafy a graf ročních hodnot sezónních časových řad pro analýzu nezaměstnanosti, graf exponenciálního vyrovnávání a prstencové grafy pro analýzu dotazníkového šetření. V analýze kvalitativních znaků pak byly využity 3D histogramy.

2.4 Test významnosti sezónní složky

V časové řadě, u které je prováděna analýza, se zjišťuje, zda má řada trend a hledá se jeho model. Z hodnot časové řady poté dojde k odhadu parametrů modelu. Pokud je odhad statisticky významný, je využit pro výpočet předpovědí, extrapolace.

Extrapolace vyjadřuje kvantitativní odhady budoucích hodnot časové řady, které vznikají tím, že se prodlouží vývoj z minulosti a přítomnosti do budoucnosti s horizontem h za předpokladu nezměnění vývoje. [22]

2.5 Elementární charakteristiky

Mezi elementárních charakteristiky časových řad spadají diference různého řádu, tempa růstu a průměrná tempa růstu a průměry hodnot časové řady. [21]

Vzorec pro 1. absolutní diferenci:

$$\Delta_t^1 = y_t - y_{t-1}, \quad t = 2, 3, \dots, n, \quad [2.4]$$

Vzorec pro tempo růstu:

$$k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}}, \quad t = 2, 3, \dots, n, \quad [2.5]$$

Vzorec pro tempo přírůstku:

$$r_t = \frac{\Delta_t^1}{y_{t-1}} = \frac{y_t - y_{t-1}}{y_{t-1}} \quad [2.6]$$

Vzorec pro bazický index:

$$BI = \frac{y_t}{y_0} \quad [2.7]$$

2.6 Analýza kvalitativních znaků

Jedním ze způsobů zjištění závislosti mezi kvalitativními statistickými znaky je kontingence. Jak Svatošová a kol. (2006) poukazuje, kontingence slouží k analýze vztahu mezi kvalitativními statistickými znaky, kdy je alespoň jeden z nich znakem možným. Kvalitativní znaky se nejčastěji objevují v průzkumech veřejného mínění či výzkumu trhu. Kontingence představuje vztah dvou a více kvalitativních statistických znaků a schématicky jí popisuje kontingenční tabulka. V té je možné měřit pouze těsnost závislosti. Testy závislosti kvalitativních znaků se provádí „chí-kvadrát“ (χ^2) testem a využívají se zejména při výběrových šetření k zobecnění dosažených výsledků na

základní soubor. Jestliže se mezi dvěma kvalitativními znaky prokáže statistická závislost, potom je možné závislost kvalitativních znaků zobecnit. U „chí-kvadrát“ testu se vychází z nulové hypotézy, která předpokládá, že testované znaky jsou nezávislé. V tomto případě se vychází z rozdílu skutečných a očekávaných četností. Je-li vypočtená hodnota χ^2 větší než tabulková hodnota, dojde k zamítnutí nulové hypotézy (H_0) a prokázání závislosti mezi sledovanými znaky. χ^2 se používá v případě splnění podmínky, že více než 20 % očekávaných četností není menších než 5 či ani jedna z teoretických četností není menší než 1. Není-li tato podmínka splněna, je třeba sousední skupiny spojit. [23]

2.7 Program Microsoft Office Excel a statistický software Statistica

Pro zpracování dat pomocí grafů, jednoduché výpočty a tvorbu tabulek byl využit program Microsoft Office Excel.

V druhé polovině vlastní práce byl rovněž využit statistický software Statistica 10, který byl použit pro otestování významnosti sezónní složky a následné exponenciální vyrovnávání a analýzu kvalitativních znaků jako je testování hypotéz, četnosti a tvorbu kontingenčních tabulek.

3 Literární rešerše

3.1 Nezaměstnanost

Jedná se o důležitý makroekonomický ukazatel, kdy spolu s inflací se nezaměstnanost považuje za největší problém ekonomik zemí s tržním hospodářstvím. Jako nezaměstnaní lidé jsou označovány jednotlivé kategorie pracovních sil. Jsou to lidé, kteří nepracují, avšak aktivně si práci hledají. Dále lidé dočasně uvolnění ze zaměstnání a současně čekající na výzvu k nástupu do zaměstnání. Rovněž lidé, kteří jsou dočasně uvolnění ze zaměstnání na určitou dobu. Podrobněji se těmito kategoriemi zabývá následující podkapitola.

U nezaměstnanosti se sleduje počet nezaměstnaných spolu s jejich věkovou, územní a kvalifikační strukturou. Mírou nezaměstnanosti se rozumí podíl nezaměstnaných osob na celkovém počtu pracovních sil (viz. vzorec [3.1]).

Co se týká dopadu nezaměstnanosti na ekonomiku země jako celek, měří se za pomoci ukazatele náklady na nezaměstnanost, čímž se rozumí poměr odhadnutých nákladů spojených s nezaměstnaností, jako jsou náklady na rekvalifikaci, podpory v nezaměstnanosti či únik daní z příjmů, k hrubému domácímu produktu. [1]

Příčin vzniku nezaměstnanosti je hned několik. První z nich je hospodářský cyklus, kterým ekonomiky prochází. Dále jsou to také změny ve struktuře ekonomiky, především v jejích odvětvích a rovněž rozhodnutí člověka o tom, dobrovolně se na určitou dobu stát nezaměstnaným kvůli např. hledání lepšího zaměstnání.

Jako největší problém se ale stále považuje nepružnost trhu práce, která je způsobena značnou ochranou zaměstnanců, vysokými sociálními podporami, nízkou mobilitou práce, vysokým daňovým a odvodovým zatížením práce, nefungujícím trhem bydlení a rovněž špatným systémem školství. [2]

3.1.1 Měření nezaměstnanosti

Samuelson (1991) dělí obyvatelstvo na tři skupiny. Jsou to zaměstnaní, nezaměstnaní a ostatní lidé.

V případě zaměstnaných se jedná o lidi, vykonávající jakékoli placené zaměstnání a také o ty, kteří práci mají, ovšem kvůli nemoci, dovolené nebo stávce právě nepracují.

Nezaměstnaní jsou lidé, kteří právě nejsou zaměstnaní, ale aktivně si práci hledají či se do práce chtějí vrátit. Přesnější definice se však dělí do tří hledisek a sice, že člověk je nezaměstnaný, když nepracuje a:

- 1) za poslední čtyři týdny usiloval o to, práci najít,
- 2) byl propuštěn ze zaměstnání a čeká, zda ho nepovolají zpět
- 3) chystá se další měsíc zapojit do zaměstnání.

Zaměstnaní a nezaměstnaní tvoří pracovní sílu.

Ostatní lidé netvoří pracovní sílu a jedná se zhruba o 30 % dospělého obyvatelstva – studenti, lidé v důchodu, lidé v domácnosti, lidé nemohoucí kvůli nemoci pracovat a ti, kteří si práci nehledají.

„Lidé, kteří mají zaměstnání, jsou zaměstnaní, lidé bez místa, kteří hledají zaměstnání, jsou nezaměstnaní, lidé bez práce, kteří nehledají práci, se nacházejí mimo pracovní síly. Míra nezaměstnanosti je počet nezaměstnaných dělený celkovou pracovní silou.“[3]

Buchtová (2002) uvádí výpočet nezaměstnanosti, která se vyjadřuje ukazatelem míry nezaměstnanosti:

$$n = \frac{N}{L} \cdot 100 (\%) \quad [3.1]$$

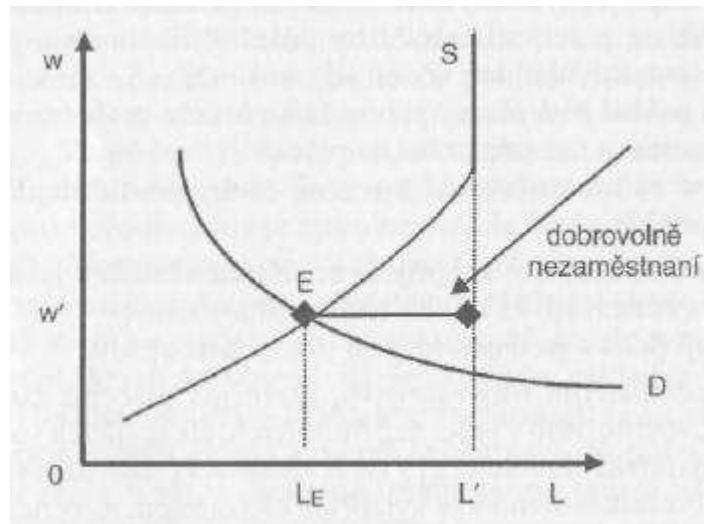
kde n vyjadřuje míru nezaměstnanosti, N počet nezaměstnaných a L celkový počet práceschopných, kteří pracují či se ucházejí o místo, tzn. ekonomický aktivní obyvatelstvo.

Byl rovněž rozlišen pojem dobrovolná nezaměstnanost, kdy je lidmi upřednostňován volný čas namísto konání práce. Dobrovolně nezaměstnaní lidé tak sice mohou mít nabídky pracovních příležitostí, jenže aktivně hledají místo jiné, např. takové, které je podstatně lépe placené. Jedná se tedy o ty, kteří jsou ochotní pracovat, ale za předpokladu vyšší mzdy. Dobrovolně tak upřednostňují, namísto vykonávání zaměstnání,

které je oceněno mzdou, kvůli které nemají zájem podstoupit vynakládání práce, volný čas.

Graf č.1: Dobrovolná nezaměstnanost

Zdroj: Buchtová, 2002

V grafu č. 1 znázorňuje úsečka $0L_E$ počet zaměstnaných. $L_E L'$ úsečka představuje rozsah dobrovolné nezaměstnanosti – ty, kteří nejsou při dané mzdě ochotni pracovat. L' vyjadřuje ekonomicky aktivní obyvatelstvo.[5]

3.1.2 Typy nezaměstnanosti

Základní typy nezaměstnanosti představují nezaměstnanost frikční, strukturální a cyklickou. Mareš (1994) navíc ještě rozlišuje nezaměstnanost skrytou, neúplnou zaměstnanost, „job stagnation“ a nepravou nezaměstnanost.

3.1.2.1 Frikční nezaměstnanost

Jedná se o důsledek neustálého pohybu lidí mezi oblastmi, pracovními místy či různými etapami životního cyklu. Lze sem zařadit pohyb lidí, kteří hledají zaměstnání po skončení studia, přestěhování se do jiného města nebo zařazení žen po mateřské dovolené zpět do pracovního procesu. [3]

Tato doba pohybu osob a nezaměstnanosti má zpravidla pouze krátkodobý charakter. V případě těch osob, které vstupují na trh práce, se nově jedná o dobu, než najdou první zaměstnání.

Změny ve frikční nezaměstnanosti mohou být ovlivněny i strukturou pracovního trhu, ale i podmínkami nezaměstnanosti. Může tomu být tak zejména v případě, kdy je nastolen přijatelnější systém podpor sociálního státu v nezaměstnanosti a tím se více prodlužuje čas hledání zaměstnání. Prodlužování případů frikční nezaměstnanosti může také nastat v případě různého stupně nesouladu mezi strukturou nabídky práce a strukturou poptávky po práci.[4]

Frikční nezaměstnanost ovšem nepředstavuje závažný problém. Je to dáno především tím, že po určité době nezaměstnaní najdou další uplatnění.

3.1.2.2 Strukturální nezaměstnanost

V tomto případě se již jedná o poměrně komplikovanější poruchu. Dochází k útlumu určitého typu odvětví nebo výroby a je doprovázen růstem výroby spadajících do zcela jiných výroby či odvětví. Pokud dojde ke vzniku nezaměstnanosti zapříčiněné útlumem některých výroby, je charakteristická tím, že pracovní síla, která je tak uvolňovaná, nalézá možnost uplatnění na trhu práce v pracovních pozicích, které vyžadují i jinou kvalifikaci.

Tento typ nezaměstnanosti představuje hlavní faktor, který ovlivňuje regionální rozdíly míry nezaměstnanosti na trhu práce a může být podmíněn i určitou existencí bariér v pohybu pracovní síly jako např. bydlení či dopravní omezení.

Jako hlavní indikátor této nezaměstnanosti se považuje výskyt vysokého počtu nezaměstnaných a současně tak výskyt velkého počtu volných pracovních míst. Lze sem stejně tak zahrnout i růst průměrné délky nezaměstnanosti a současné prodlužování doby, ve které je obtížné obsadit velký počet volných pracovních míst.

Určitý paradox strukturální nezaměstnanosti, který si s sebou nese, představuje ta skutečnost, že se do ní mohou, a to i dlouhodobě, dostat i vysoce kvalifikovaní pracovníci. Kvalifikace těchto pracovníků je tak v důsledku změn výroby na trhu práce beze smyslu a není nadále potřebná. Častokrát se tak jedná o osoby, které za sebou mají ve svém oboru dlouhou pracovní kariéru a oplývají bohatými znalostmi a zkušenostmi, o které najednou nikdo nejeví zájem.[5]

3.1.2.3 Cyklická nezaměstnanost

Tato nezaměstnanost je spjata s cyklickým poklesem výkonu ekonomiky, odtud tedy pochází název cyklická. Vznik je spojen s poklesem agregátní (celkové) poptávky v ekonomice. Podle neoklasické ekonomie však ani cyklická nezaměstnanost není nikterak závažným problémem.[3] V tomto případě se jedná o klasický model nezaměstnanosti, který se vyskytoval především v devatenáctém století a počátkem století dvacátého.

Mareš (1994) také poukazuje na to, že cyklická nezaměstnanost může představovat tzv. nezaměstnanost z nedostatečné poptávky. Lze si tento fakt vyložit tak, že poptávka po pracovních místech je nedostatečná ve vztahu k její nabídce, ale stejně tak se jedná o nezaměstnanost způsobenou nedostatečnou poptávkou po zboží.

O cyklické nezaměstnanosti se také může hovořit jako o nezaměstnanosti sezónní. Lze tak ale v případě, kdy je nezaměstnanost pravidelná a spojená s přírodním cyklem. Typická je sezónní nezaměstnanost zejména pro zemědělské oblasti.[4]

„Rozlišení mezi cyklickou nezaměstnaností a jejími jinými druhy pomáhá ekonomům diagnostikovat celkový zdravotní stav na trhu práce.“[3]

3.1.2.4 Skrytá nezaměstnanost

Někdy též nazývána skrytá pracovní síla. Patří sem ti nezaměstnaní, kteří jako nezaměstnaní nejsou registrováni, a to i přesto, že zaměstnání nemají a nebyl by pro ně problém, za předpokladu dostatečné nabídky, zaměstnání přijmout. Značný díl tohoto typu nezaměstnanosti tvoří mladiství, nejčastěji z důvodu studia, a vdané ženy, zejména z důvodu mateřství a práce v domácnosti. Lze sem také zahrnout osoby s nízkou kvalifikací nebo s dosaženým vysokým věkem, které jsou tak postaveny mimo pracovní trh.

3.1.2.5 Neúplná zaměstnanost, „job stagnation“ a nepravá nezaměstnanost

Neúplná zaměstnanost se paradoxně šíří jako jeden z mnoha způsobů, které společnost využívá k postavení se proti masové nezaměstnanosti. Jedná se o zaměstnance, kteří musejí přijmout práci na snížený úvazek nebo takovou práci, která zcela nevyužije jejich veškeré schopnosti a kvalifikaci. Častěji se tak jedná o zkrácenou

pracovní dobu nebo sdílení jednoho pracovního místa dvěma pracovníky. Určitá forma neúplné zaměstnanosti jsou pokusy se zavedením čtyřdenního pracovního týdne a snížení pracovních hodin, kde by spolu s tím došlo i k souběžnému poklesu výdělku a to tím způsobem, aby trh práce vtáhl zejména mladé nezaměstnané. V dnešní době je typické především zaměstnávání žen, které nově vstupují na pracovní trh. Pro zaměstnavatele práce na zkrácený úvazek a sdílení pracovního místa znamená jednak více umístěných osob, snížení mzdových nákladů, ale také větší flexibilitu pracovní síly při organizačních a technických změnách.

U nepravé nezaměstnanosti se jedná o nezaměstnané osoby, které však práci nehledají, ba dokonce ji i odmítají. Jde jim zejména o plné vyčerpání nároku na podporu v nezaměstnanosti. Lze do nepravé nezaměstnanosti zahrnout i osoby, které se zaregistrují jako nezaměstnané, přitom ale zároveň pracují nelegálně.

„Job stagnation“ lze volně přeložit jako „pracovní stagnace“, což je vyjádřeno tím, že v době vysoké nezaměstnanosti lidé, kteří jsou silně nespokojeni se svým zaměstnáním, zůstávají na své pozici v zaměstnání, které pro ně bývá často až frustrující a neriskují tak problémy s hledáním zaměstnání jiného. „Job stagnation“ tak představuje vysokou míru nezaměstnanosti, která brzdí profesionální i prostorovou mobilitu.

3.1.3 Dlouhodobá nezaměstnanost

V poválečném období byla dlouhodobá nezaměstnanost zanedbatelná a charakteristická pouze pro marginální skupiny obyvatel. V současnosti se objevuje stále častěji a lze říci, že čím déle jsou lidé nezaměstnaní, tím hůře práci opět shání. Prodlužuje se i průměrná délka jednotlivých případů dlouhodobé nezaměstnanosti. V zemích Evropského společenství se stala problémem v mnoha deprivovaných oblastí a v některých sociálních skupinách jako jsou mládež, málo kvalifikovaní dělníci, příslušníci etnických minorit, handicapovaní lidé, nekvalifikované ženy atp. [4]

V České republice se podle MPSV v roce 2008 dlouhodobá nezaměstnanost snížila, a to o 29,1 % z celkového počtu nezaměstnaných. Pozitivní vliv mají změny sociálního systému od 1. 1. 2008, kdy se „zprísnily podmínky pro osoby, které pobírají dávky pomoci v hmotné nouzi, jsou dlouhodobě nezaměstnané a jejich aktivita k získání příjmu vlastní prací je nízká nebo žádná. U těchto lidí, nepracují-li 12 měsíců a déle, se při stanovení výše dávky vychází pouze z částky existenčního minima, stanovené

zákonem o životním a existenčním minimu na úrovni umožňující přežití (2 020 Kč), v návaznosti na uvedenou změnu bez náhrady zrušilo ustanovení, podle kterého se po 12 měsících nezaměstnanosti dávka pomoci v hmotné nouzi naopak zvyšovala o 600 Kč, prohloubení tohoto trendu očekáváme od dalších změn zákona o pomoci v hmotné nouzi a zákona o zaměstnanosti, které schválila Poslanecká sněmovna a Senát.“ [6]

Mareš (1994) poukazuje na to, že dlouhodobá nezaměstnanost nejspíše postihuje:

- nepružnou a dlouhodobě zaměstnanou pracovní sílu
- osoby s nahromaděnými osobními a sociálními handicapy
- imigranty a příslušníky etnických minorit
- obyvatele z venkovských a zaostávajících oblastí
- zdravotně postižené
- mladistvé, zejména pak mladé problémové jedince

Neblahé důsledky dlouhodobé nezaměstnanosti jsou zejména pro společnost i pro nezaměstnané osoby. Tyto důsledky představují především snížení životní úrovně, ztráta motivace a pocit bezmoci, růst napětí v jejich rodině a v ostatních interpersonálních vztazích, deprese, přistupují i zvýšené následky, které pociťuje společnost. Zejména sem pak také spadají nároky na státní rozpočet, kdy se jedná o výplatu dávek v nezaměstnanosti a dalších podpor a sociálních služeb, ztráty na neodvedených daních a daňových úlevách. Dlouhodobá nezaměstnanost se tak nachází v centru pozornosti.[4]

3.4 Rizikové skupiny

V dnešní době není jednoduché uplatnit se na trhu práce. To je navíc podmíněno řadou charakteristik jako je věk, pohlaví, vzdělání, zdravotní stav či příslušnost k etnické skupině. Na základě těchto charakteristik dochází k vyčleňování skupin lidí, pro které je zde tak určité riziko ztráty zaměstnání a jsou předurčeni pro dlouhodobou nezaměstnanost a dokonce těmto skupinám lidí hrozí i opakovaná nezaměstnanost. Příslušníci spadající do těchto skupin se uplatňují spíše na sekundárním trhu práce a na méně placených pracovních pozicích, kde nemají jistotu budoucího zajištění. Zejména tyto skupiny nezaměstnanost ohrožuje a musí tak na ně být zaměřena politika zaměstnanosti.[5]

V letech 1997 až 1998 se zde objevil výrazný nárůst nezaměstnanosti, který jako určitý předěl ukončil období vývoje bez značnějších výkyvů a který Českou republiku poměrně rychle posunul mezi země, které stály před nelehkým úkolem, a to řešit problémy, jež s sebou nezaměstnanost nese. A tak v Čechách postupem času vyvstaly skupiny, které nemají příliš příznivou pozici na trhu práce a jsou rizikovější, proto vyžadují specifickou pozornost nejen z hlediska analýzy postavení, ale i při řešení jak z této situace najít cestu ven.[7]

K rizikovým skupinám se u nás řadí mladí lidé – absolventi, starší lidé, ženy, zdravotně postižení lidé, lidé bez kvalifikace a romské etnikum.

3.4.1 Mladí lidé – absolventi

Mladí lidé, spadající do skupiny absolventů středních a vysokých škol, jsou v dnešní době značně znevýhodněni oproti ostatním, žádají-li o své první zaměstnání. Chybějí jim základní pracovní návyky, postrádají jisté pracovní kontakty, které usnadňují orientaci na trhu práce, ale především jim chybí praktické zkušenosti, které představují v dnešní době velkou váhu v hledání zaměstnání.[5] Absolventem se, dle zákoníku práce (262/2006 Sb.), „rozumí zaměstnanec vstupující do zaměstnání na práci odpovídající jeho kvalifikaci, jestliže celková doba jeho odborné praxe nedosáhla po řádném (úspěšném) ukončení studia (přípravy) 2 let, přičemž se do této doby nezapočítává doba mateřské nebo rodičovské dovolené.“[8]

Buchtová (2002) dále uvádí, že s nezaměstnaností absolventů středních a vysokých škol společně s mladistvými postrádajícími zájem o to, zaměstnání si najít, se mohou objevit dokonce i závažné výchovné a psychologické problémy. Je nutné, aby si tyto mladí lidé včas osvojili pracovní návyky, jinak nebudou v dospělosti příliš schopni pracovat a nuda je povede až k sociálně patologickému chování a vyřazování ze společnosti. A tak prodlužování adolescence nezaměstnaností má negativní důsledky jak pro jedince samotného, tak i pro společnost.[5]

Ve skupině absolventů škol existuje také poměrně značná odlišnost. Jako základní indikátor období, kdy dotyčný absolvent vstoupí na trh práce je věk a s ním vše, co k němu patří, především míra sociálních zkušeností. Vůbec nejdříve hledají zaměstnání ti, kteří mají pouze základní vzdělání a odcházejí tak pracovat hned po absolvování základní školy v 15 letech. Jako další, druhá skupina, jsou absolventi středních škol, jejichž věk se

nejčastěji pohybuje v rozmezí 18 a 19 let. Ti mohou svůj vstup na pracovní trh ještě oddálit další studiem, kdy zhruba polovina z nich se o to také pokouší. Další skupinou jsou absolventi vyšších odborných a vysokých škol. I mezi nimi je však rozdíl.

Absolventi vyšších odborných škol a bakalářských programů vysokých škol vstupují na trh práce v rozmezí 22 a 23 let, přičemž absolventi magisterských programů na pracovní trh přicházejí až jako poslední. Ovšem absolventi vysokých škol stále častěji začínají pracovat již v průběhu studia a jejich přechod do praxe je tak nejméně problémový právě z důvodu, kdy již své pracovní místo mají. Těchto studentů je zhruba polovina. Druhá polovina pokračuje v dalším studiu či z různých důvodů pracovat nechce.[7]

Mladí lidé, čelící zvyšující se míře nezaměstnanosti, stále obtížněji hledají zaměstnání, a tak může dojít k tomu, že se mnoho z nich rozhodne řešit nelehkou situaci prodloužením či obnovením svého studia. Tato skutečnost představuje určitou investici do budoucnosti, pakliže tito lidé získají ty správné dovednosti. Bylo ovšem zjištěno, že mnoho mladých lidí jak nepracuje, tak ani nestuduje. Jedná se tak o lidi, kteří ukončili formální vzdělávání a hledají si zaměstnání, tudíž jsou nezaměstnaní, nebo na trhu práce nejsou a představují např. pasivní uchazeče o zaměstnání, nejsou dostatečně motivováni pro vstup na pracovní trh či se mu zcela úmyslně vyhýbají. [9]

Jako příčiny problémů, které se vztahují k absolventům jednotlivých úrovní vzdělání, lze uvést obecné příčiny, které se týkají celé populace, zejména velké rozdíly v regionální nabídce pracovních míst zapříčiněné alokací vzdělávacích institucí, ale i kvalifikační strukturou pracovních míst, a příčiny specifické, které se týkají pouze kategorie absolventů.[7]

Dlouhodobá nezaměstnanost mladých lidí je poměrně většího rozsahu. Zhruba 28 % nezaměstnaných mladých lidí do 25 let věku nemá zaměstnání po dobu delší než 12 měsíců. Mimo jiné také dochází ke zvyšování počtu mladých lidí, kteří zaměstnání aktivně nehledají.

Během krize v letech 2008 až 2010 došlo k poklesu stálých pracovních míst, což postihlo mladé lidi se zaměstnáním. Dochází k uzavírání smluv na dobu určitou, kdy se sice může jednat o jakýsi odrazový můstek ke stabilnější práci, ale pouze v těch členských státech, kde je podíl smluv na dobu určitou vyšší, není rovněž snazší přechod ze smlouvy na dobu určitou ke smlouvě na dobu neurčitou. Tak může také docházet k segmentaci pracovního trhu, kdy se mladí lidé ocitnou na jeho spodním konci a to

přináší méně profesní přípravy na pracovišti, menší vidinu dlouhodobého zaměstnání a kariéry i nižší mzdy. Negativní dopad potíží na trhu práce také ovlivňuje mladé lidi ve věku 25 až 29 let s vysokoškolským vzděláním, kteří si tak obtížně hledají takové zaměstnání, které odpovídá jejich kvalifikaci. [10]

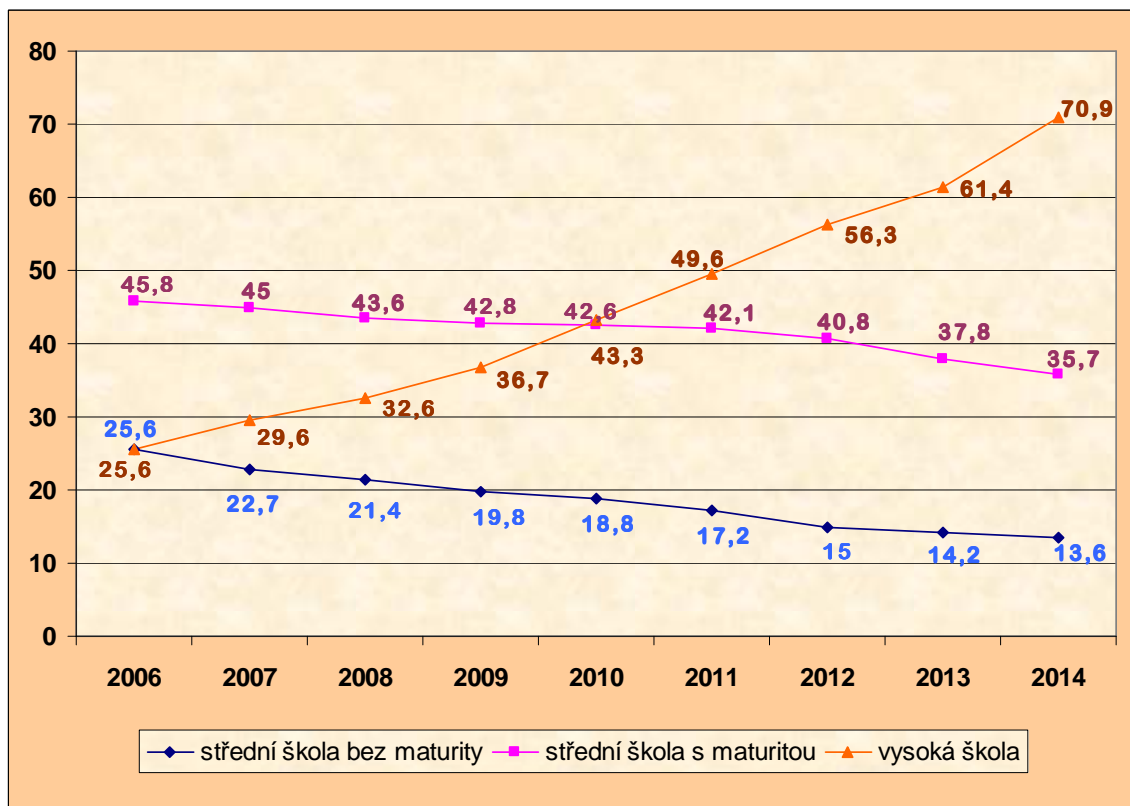
Společnost by měla mladým lidem, kteří poprvé vstupují na trh práce, i několikrát za sebou, nabídnout nejrůznější rekvalifikace a zejména pak jazykové kurzy, jelikož v dnešní době je znalost alespoň jednoho světového jazyka poměrně důležitý požadavek ze strany zaměstnavatele při žádání o pracovní místo. Tímto způsobem se těmto mladým lidem prodlouží období vzdělání a pobyt tak v cyklu, kdy se jim bude střídat práce s volným časem. Ovšem tento přístup nese i značná rizika, a to především zvyšování nezaměstnanosti spolu s všeobecně pomalým růstem platů, které jsou častou překážkou emancipace dospívajících lidí.[5]

V současnosti velká část mladých lidí nemá takové dovednosti, které jim umožňují vstoupit na pracovní trh a být zde úspěšnými na jistém udržitelném stupni. Podíl lidí, předčasně ukončených školní docházku, představuje více než 14 % a jedná se tak o každého šestého mladého člověka. [10]

Ve školství dochází k období změn, kdy jedním z požadavků je užší sepětí s požadavky trhu práce. Prioritou státní politiky by měl hlavně být značný růst vzdělanosti, s tím i posílení a zkvalitnění vysokoškolského studia a zároveň konečné řešení systému celoživotního vzdělávání. [9]

Graf č. 2: Vývoj počtu absolventů vstupujících na trh práce do roku 2014 (v tis.)

Zdroj dat: MPSV, vlastní zpracování

3.4.2 Starší lidé

Nejhůře nesou ztrátu zaměstnání lidé ve věku 41 až 50 let. Skupiny těchto pracovníků často trpěly pocity bezradnosti spojované se strachem, nejistotou a postupnou ztrátou sebedůvěry. Postupně na práci zcela rezignovaly a tato rezignace přešla i do jejich společenského života.[5]

Lidé, kteří se nacházejí ve věku okolo 50 let, rovněž jako absolventi, neřeší snadný úkol. Jejich uplatnění na trhu práce se ovšem liší v tom případě, kdy absolventi, kteří se rozhodují, jak nejlépe začít svou profesní kariéru, lidé starší naopak řeší otázku, jak si svou stávající práci co nejdéle udržet, popřípadě jak nastavit podmínky pro ukončení práce. [7]

Na trhu pracovních sil je pro starší lidi stále obtížná situace, která je specifická tím, že postihuje lidi na vrcholu jejich produktivního věku, vzdělané a s praxí. Velký problém také nastává u zaměstnávání těch lidí, kteří se již nachází v předdůchodovém či důchodovém věku, zvláště pak žen a osob se základním vzděláním. Lidé

v předdůchodovém a důchodovém věku se v České republice potýkají s nízkou mírou zaměstnanosti, která zůstává pod průměrem zemí Evropské unie.

Ženy nad 55 let věku jsou značně ohroženou skupinou z hlediska pracovních příležitostí. V České republice je míra zaměstnanosti žen spadajících do této věkové kategorie hluboko pod průměrem zemí Evropské unie. Zajímavé je také rovněž ten fakt, že ženy obecně v celé „produktivní“ skupině 20 až 64 let se potýkají s nižší mírou zaměstnanosti v České republice než je tomu tak ve srovnání s evropským průměrem.

V posledních letech míra zaměstnanosti starších lidí poměrně stoupala, za což může také podpora legislativními opatřeními, především uvolnění omezení souběhu příjmů z výdělečné činnosti a pobírání starobního důchodu. Rovněž k tomu nahrávalo postupné posouvání důchodového věku za hranici 60 let. Dynamičtější odkládání věku odchodu do důchodu je u žen, aby došlo k postupnému vyrovnání důchodového věku mužů a žen. Výrazně rychlejším růstem míry zaměstnanosti se toto projevilo u žen v kategorii 55 až 60 let věku. U žen nad 60 let ovšem tato dynamika poměrně oslabuje. Mimo legislativních a regulačních faktorů růstu zaměstnanosti starších lidí v posledních letech napomáhal i hospodářský vzestup, díky kterému se poměrně rychle vytvořily nové pracovní příležitosti, jež směřovaly až k nedostatku pracovních sil. U žen ve věkové kategorii 60 až 64 let je nutno hledat i jiné než ekonomické příčiny vlivu na stagnaci míry zaměstnanosti. Jedná se např. o nedostatek pracovních příležitostí a nabídek na zkrácený pracovní úvazek. Působnost je možné hledat v sociologických či kulturních důvodech, jako je užší sepětí s rodinou, nižší motivace k završení kariéry, nižší motivace k ekonomickému osamostatnění aj. [11]

Mnohem častěji se také objevují skupiny lidí předdůchodového věku, které stále pracují. Tím, že dojde k prodloužení doby odchodu do důchodu se také těmto lidem umožní vstup do systému, kde se mohou requalifikovat a dále vzdělávat. Společnost by se neměla k zaměstnávání starších lidí „otáčet zády“, ale podporovat jejich zaměstnávání, jelikož ekonomicky aktivní stárnutí snižuje zatíženost mladých lidí a lidí ve středním věku, sociálně a psychologicky jsou starší lidé posilováni a snižují se tak také rizika spojené s pojmem zvaný [7] „ageismus“ (od slova age = věk, jedná se o diskriminaci lidí pro jejich vyšší věk). [12]

Čím starší člověk ztratí zaměstnání, tím hůře jej získává zpět. Může se rázem ocitnou oddělený od všech svých výsledků, o které se snažil dlouhá léta, od svého

postavení, kolegů, ale také svého přiměřeného příjmu a náhle se musí naučit čelit krizi jistot. Bohužel starší lidé se pro zaměstnavatele stále jeví jako ne příliš příznivá pracovní síla oproti mladým lidem.[5]

Jako dlouhodobě neřešený problém politiky zaměstnanosti zde vyvstává strukturální nezaměstnanost. Zůstává nejasné, jaké pracovní příležitosti trh práce nabídne a jakou budou moci do budoucna starší uchazeči nabídnout potenciálním zaměstnavatelům profesní kvalifikaci a jaké vzdělání. Jako, v tomto směru klíčové, se zde ukazují být nabídky celoživotního vzdělávání, rekvalifikací a jiných možností zvyšování či změny kvalifikace lidí, kteří se budou řadit mezi uchazeče o zaměstnání v předdůchodovém a důchodovém věku. [11]

Jedna z možností, jak v pozdějším věku při ztrátě zaměstnání pokračovat, či začít novou kariéru, je samostatně podnikat. To ale přináší pozitiva i negativa. Může dojít k rychlému pocitu kontroly nad vlastním osudem, ale pro starší lidi se možnost podnikat spíše jeví jako velmi psychicky i fyzicky náročná činnost. Člověk mladšího věku se celkově lépe přizpůsobuje novým životním situacím oproti staršímu člověku, ale mohou se najít i výjimky.[5]

Zdá se, že v České republice začínají být podmínky pro zaměstnávání starších lidí poměrně příznivé, i když je ještě zatím situace pro tyto lidi stále nesnadná.[7]

3.4.3 Ženy

Skutečnost, že ženy nemají na trhu práce snadné uplatnění, je dlouhodobě známá. Jejich nepříznivé postavení je především způsobené neochotou zaměstnavatelů ženy příliš zaměstnávat, neboť dávají přednost mužské pracovní síle, jakožto stabilnějšího pracovníka, který má větší územní mobilitu a není zatížený starostmi o domácnost. Zaměstnavatelé častokrát dávají přednost vícesměnným provozům namísto pracovním místům se zkrácenou pracovní dobou. Co se týká nadměrné zaměstnanosti žen, vyvstává zde řada dalších problémů. Zejména matky s malými dětmi jsou více zaneprázdněny jejich péčí, a tak v tomto směru hrozí také jejich častější absence, které narušují plynulost pracovního procesu a tím dochází k jejich nepříliš příznivému hodnocení a ze strany zaměstnavatele je zde tak značně menší ochota tyto ženy zaměstnávat. V dnešní době jsou nejvíce ekonomicky ohrožené neúplné rodiny, jejichž životní situace je značně obtížná zejména z důvodu nezaměstnanosti a liberalizace cen.

Bohužel zaměstnávání žen je stále celosvětovým problémem. Není snadné skloubit mateřské a pracovní povinnosti. Mnoho evropských zemí se snaží o řešení v podobě nabídky zkrácených pracovních úvazků, v dostupné péči o děti či v zavádění pružné pracovní doby. Co se týká české společnosti, budou zde pravděpodobně zapotřebí legislativní úpravy, vedoucí až k finanční a politické podpoře žen a jejich zaměstnávání.[5]

Role sociální politiky je však poněkud odlišná a značně významnější v případě žen, které jsou samoživitelkami. Sociální politika by ani v tomto případě neměla hrát převážnou roli a být jediným nástrojem řešení. Především žena sama by měla mít rozhodující míru odpovědnosti za daný stav. [7]

Ženy na mateřské (rodičovské) dovolené představují ekonomicky neaktivní obyvatelstvo.

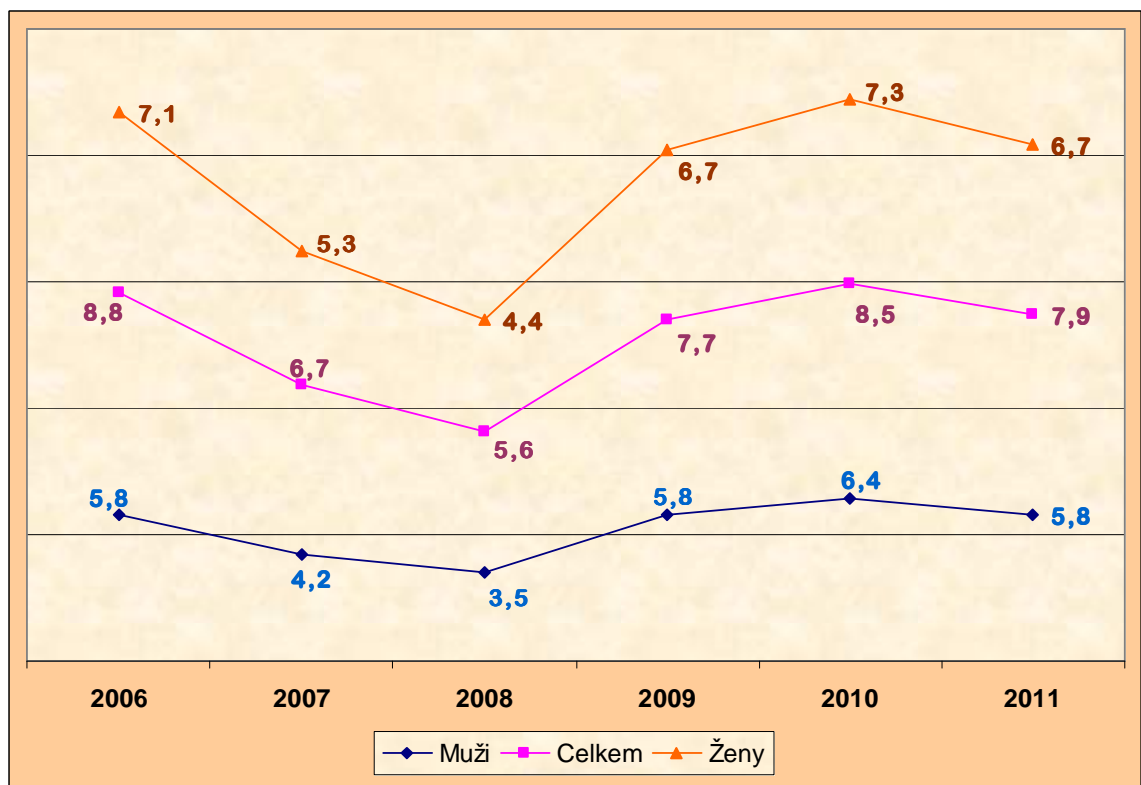
Několik faktorů ovlivňuje počet žen na mateřské a rodičovské dovolené, mezi které patří systém stanovení nároků na mateřskou a rodičovskou dovolenou, čímž se rozumí délka těchto dovolených, finanční dávky poskytované těmto ženám, množství žen, na které se nároky vztahují, pro příklad lze uvést, že ženy, které nepracují, nemají nárok na mateřskou a rodičovskou dovolenou. Dalším faktorem je počet narozených dětí, který je dán počtem žen v plodném věku a mírou jejich plodnosti a porodnosti. Poslední faktor představuje stupeň využívání zmíněných nároků, které je závislé jak na dalších faktorech, tak na uvedeném nastavení parametrů těchto nároků např. postavení ženy v zaměstnání, ekonomická situace rodiny či míra čerpání rodičovské dovolené.

Vztah mezi porodností a ekonomickou aktivitou žen nelze zcela přesně vymezit. Je jisté, že porodnost, mateřská a rodičovská dovolená jednoznačně omezují pracovní uplatnění žen na pracovním trhu, ovšem rovněž jsou ženy, které dávají své profesi dlouho přednost před mateřstvím, díky čemuž dochází k poklesu porodnosti. [9]

Z hlediska opětovných návratů na trh práce, zde hraje podstatnou roli dosažené vzdělání a získaná kvalifikace žen. Častokrát je toto i jednou z příčin odkladu narození prvního dítěte, které se tak děje ze značné části u žen s vysokoškolským vzděláním. Ty si narození prvního dítěte nechávají až zpravidla na dobu, kdy již mají vybudovány základy pro svou profesní dráhu a mají se také kam vrátit. I jejich možnosti, jak si udržet častější kontakt se zaměstnavatelem jsou větší, v podobě práce doma po internetu či dočasné

využití částečných úvazků. Díky svým vyšším očekávaným výdělkům mají také snazší a rychlejší návrat zpět do zaměstnání, neboť si mohou ke svým dětem najmout chůvy či au-pair. Nelze však opomenout i ženy s nižším vzděláním, pro které jsou v tomto případě také určité výhody, a to v podobě větší dostupnosti pracovních míst s nižšími kvalifikačními požadavky. Značně nižší platové ohodnocení těchto míst však nepřináší mnoho výhod. Pokud se projeví rozdíl mezi výší podpory v nezaměstnanosti a očekávaným příjmem na minimální hranici, nedochází v mnoha případech ani k pokrytí nákladů nezbytných na dopravu do zaměstnání, což způsobuje značnou demotivaci uchazeček o pracovní místo.[7]

Graf č. 3: Vývoj obecné míry nezaměstnanosti v ČR v letech 2006 – 2011 (v %)

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

3.4.4 Zdravotně postižení lidé

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti upravuje zaměstnávání osob se zdravotním postižením, kdy je jim poskytována zvýšená ochrana na trhu práce.

Za osoby se zdravotním postižením jsou orgánem sociálního zabezpečení uznány fyzické osoby, které jsou invalidními v prvním, druhém nebo třetím stupni. Fyzická

osoba tuto skutečnost dokládá posudkem či potvrzením orgánu sociálního zabezpečení.[13]

Tito lidé, ať už je jejich postižení fyzického či psychického rázu, patří do další skupiny, která má značné problémy s nalezením odpovídajícího zaměstnání. Jejich zapojení do pracovního procesu představuje v dnešní době obtížnější úkol, než tomu tak bylo dříve. V předešlých letech působily specializované firmy, které zaměstnávaly osoby se zdravotním postižením, ovšem ve druhé polovině 90. let se většina těchto firem dostala do ekonomických potíží, a tak byla nucena omezit nebo i ukončit svou činnost. Tak rovněž došlo k výraznému nárůstu nezaměstnanosti zdravotně postižených.

V dnešní době je zdravotní postižení pojímáno jako souhrn sociálních bariér, které znemožňují uplatnění těchto lidí ve společnosti. Situace je taková, že existuje snaha zdravotně postižené co nejvíce začlenit do majoritní společnosti a využít jejich pracovního i sociálních potenciálu. [7]

Skupina zdravotně postižených osob je skupinou výrazně ohroženou z hlediska především dlouhodobé nezaměstnanosti. Toto ohrožení vyplývá ze stupně nejvyššího dosaženého vzdělání. Zdravotně postižení se základním vzděláním jsou v průměru čtyřikrát více ohrožení nezaměstnaností než zdravotně postižení s alespoň vzděláním středoškolským s maturitou. Nezaměstnanost také více ohrožuje zdravotně postižené ženy než muže, navíc tak v situaci značně nižší ekonomické aktivity žen.

Ačkoli je známo, že obecně nezaměstnaností jsou nejvíce ohroženi lidé ve vyšším věku, u zdravotně postižených tato skutečnost neplatí. Nezaměstnanost ohrožuje nejvíce mladé lidi se změněnou pracovní schopností (ZPS) a s přibývajícím věkem míra nezaměstnanosti spíše klesá. To je dáno samotným chováním zdravotně postižených na trhu práce. Čím jsou starší lidé, tím častěji pro ně ztrácí smysl hledat nové zaměstnání a zařazují se do skupiny ekonomicky neaktivních. Díky tomu je u starších lidí míra nezaměstnanosti spíše nízká.

Jako v jiných evropských zemích, tak i na českém trhu práce vykazuje postavení zdravotně postižených stejné obecné charakteristiky. Nízká zaměstnanost je charakteristická pro zdravotně postižené osoby s nízkým stupněm dosaženého vzdělání, starší osoby zejména nad 50 let věku, osoby s mentálním postižením a osoby s těžkým zdravotním postižením. [14]

Lidé se ZPS ve věku 15 – 59 let se řadí mezi ekonomicky neaktivní občany ze zdravotních důvodů.

Za posledních 10 let klesl počet lidí, kteří se hlásili jako ZPS z řady důvodů a klesla i jejich míra ekonomické aktivity. Avšak pouze část těchto osob představuje do budoucna možnost skryté pracovní síly. [9]

Ke stálému zlepšování současného stavu pro lidi se zdravotním postižením je nutné hledat ve třech oblastech. První z nich je rozšiřování možností, které těmto lidem umožní dodatečně se vzdělávat. Druhá oblast představuje posílení motivačních faktorů pro vstup na trh práce, při které by došlo k úpravě pravidel pro výplatu sociálních dávek. Třetí oblast se týká odstraňování bariér mezi zaměstnavatelem a člověkem se zdravotním postižením v přijímání těchto lidí do zaměstnání s absencí obav z toho, aby nedošlo k jejich případnému propuštění.

Společné pro všechny je změna společenského klimatu ve vztahu k lidem se zdravotním postižením. Jedná se ale o poměrně dlouhodobou záležitost, jež je propojená s celkovou nápravou morálních hodnot, které byly znehodnoceny dlouhými lety, kdy zde panovala tzv. socialistická morálka.

Lidé se změněnou pracovní schopností mohou také zažívat řadu problémů nejen ekonomického, sociálního, ale i psychického rázu. Zejména mohou zažívat pocity nedostatečného smyslu života a problém pocitu lidské důstojnosti. V dnešní době, kdy se klade stále větší důraz na produktivitu práce a výkon, se lidé se zdravotním postižením stále méně uplatňují na trhu práce. Doba, po kterou jsou tito lidé evidováni na úřadu práce, několikanásobně převyšuje dobu, po kterou jsou evidováni zdraví lidé. Proto se dostávají do velmi těžké životní situace, kdy i pro jejich rodiny je zde značná zátěž z důvodu starosti o nezaměstnaného zdravotně postiženého člena rodiny. Stávající systém sociálního zabezpečení sice nabízí alespoň část zdrojů na zajišťování jejich základních potřeb, společenská integrace lidí se zdravotním postižením však závisí ve velké míře na širších ekonomických, sociálních a legislativních podmínkách. [7]

I když pro zaměstnávání osob se zdravotním postižením již existuje řada opatření, stále se tato sociální skupina řadí mezi ty nejohroženější na pracovním trhu. Opatření, která byla přijata ale stále nepůsobí komplexně, zaměstnavatelé mají malý zájem o zaměstnávání těchto osob, i samotní lidé se zdravotním postižením nemají nikterak velký zájem být zaměstnáni. Je nutné nastavit vhodné společenské klima a uvést do uceleného

komplexu opatření, která vedou k podpoře ekonomické aktivity osob se zdravotním postižením. Stále se jedná o jeden z nejzávažnějších úkolů politiky zaměstnanosti.[9]

3.4.5 Lidé bez kvalifikace

Skupinu lidí s nízkou kvalifikací tvoří zejména absolventi základních škol. Jedná se především o mladé lidi, jejichž vzdělávání je obtížné a mají velmi malý zájem o zaměstnání. Do této skupiny patří i lidé se společensky nežádoucím deviantním chováním jako jsou alkoholici, lidé propouštění z nápravných zařízení, recidivisté a další sociálně nepřizpůsobiví. Tito lidé představují zvláštní skupinu, jejíž charakteristiky přispívají k tzv. „vydělávání se“ ze společnosti a vytváří tak „nové třídy deklasovaných“, v angličtině známý termín „new-underclass“, kdy tato skupina žije „uvnitř systému podpor“ sociálního zabezpečení, tedy trvale závisí na státu.[5]

I v České republice, jako i jinde ve světě, zažívala nekvalifikovaná pracovní síla velké problémy. Vysvětlení je možné nalézt v několika faktorech. První z nich představuje skutečnost, že český trh práce i v minulosti obsahoval převážně kvalifikovanou práci a zaměstnávání lidí s absencí kvalifikace mělo do jisté míry charakter sociálního zajištění. Restrukturalizace hospodářství, která byla spojená s likvidací neefektivních provozů, jež právě vyžadovaly nekvalifikovanou práci, vedla k rychlému ubývání takovýchto míst. Jako druhý faktor je považováno nahrazení domácí nekvalifikované pracovní síly, především romské, levnější a ve většině případů i pracovitější zahraniční pracovní silou. Třetí faktor je představován nechutí nejméně kvalifikovaných skupin lidí k dalšímu svému vzdělávání, a to ať již jde o rekvalifikační či jiné kurzy. U těchto lidí pak v důsledku tohoto stavu dojde k zakonzervování současného stavu. Z části však k tomuto stavu napomáhá stále nedostatečně plně flexibilní systém školního a především mimoškolního vzdělávání. Čtvrtým a posledním faktorem je role nepříliš motivujícího fungování sociální politiky, která této skupině lidí umožňuje, svým poskytováním poměrně štědré sociální podpory, vcelku bezstarostný život. [7]

Lidé s nízkým stupněm kvalifikace se v procesu rychlých technologických a organizačních změn zřídka dokáží na nové pracovní podmínky a moderní technologické postupy adaptovat. To je důsledkem hrozící ztráty zaměstnání a klesajícího finančního ohodnocení. Nízké vzdělání však není jediným faktorem, který výrazně

znevýhodňuje nízkokvalifikované osoby na trhu práce. Nízká kvalifikace bývá často také spojována s mnoha dalšími problémy jako s chybějící praktickou zkušeností, vyšším nebo naopak velmi nízkým věkem, etnickou příslušností, sociální nepřizpůsobivostí či zdravotním postižením.

Osoby, které mají nízkou kvalifikaci, mnohem méně často působí na trhu práce. Pokud se jim však na něm podaří udržet, je to působení na nejistých a nepopulárních sekundárních pracovních trzích.

Nízkokvalifikovaní lidé spíše častěji absolvují přechody ze zaměstnání do nezaměstnanosti. Vstup opačný, tedy z nezaměstnanosti do zaměstnání, je pro ně velmi obtížný. Dochází k růstu míry jejich specifické nezaměstnanosti a většinou stabilní je jejich podíl na celkovém počtu nezaměstnaných, a to i v době ekonomického růstu.

Častěji se na nezaměstnanosti podílejí lidé se základním vzděláním, která se také v jejich případě prodlužuje či se tyto lidé snaží řešit svou situaci tím, že se stanou ekonomicky neaktivními, kdy se jedná např. o předčasné starobní důchody nebo mateřskou dovolenou. Pokud se mezi sebou srovnají míry nezaměstnanosti lidí s nízkou kvalifikací a lidí s kvalifikací vyšší, je míra nezaměstnanosti nízkokvalifikovaných osob až trojnásobně vyšší, a to zhruba v České republice až 30 %. [15]

Z této situace vede zejména takové východisko, které by donutilo ty, kterých se tato věc týká, získat takovou kvalifikaci, díky níž naleznou odpovídající místo na trhu práce. Značným problémem je ovšem fakt, že část těchto lidí disponuje natolik omezenou intelektuální kapacitou, že toto východisko nepřipadá vůbec v úvahu. Jiná část těchto lidí zkrátka pracovat nechce a nebude, protože současný stav jim naprosto vyhovuje. Proti takovéto skupině pak padá v úvahu pouze to řešení, že dojde k použití silně restriktivních prostředků, jako je snížení či odejmutí sociálních podpor, protože jiná šance, jak tyto lidi donutit pracovat, zřejmě neexistuje. Získání nebo zvýšení kvalifikace je tak možné pouze u lidí, kteří mají jak schopnosti, tak zejména snahu naučit se něčemu novému a kvalifikaci, která jim chybí, následně získat. Kuchař (2007) uvádí, že se jedná asi o zhruba 30 % dlouhodobě nezaměstnaných, na které má smysl směřovat nástroje aktivní politiky zaměstnanosti, protože zde existuje naděje na jejich smysluplné využití. Ostatní lidé budou nadále zatěžovat státní pokladnu v oblasti sociálních dávek.

3.4.6 Romské etnikum

Romové představují v České republice jedinou národnostní skupinu, která je v pravém slova smyslu etnickou, kulturní a ekonomickou minoritou. V české společnosti se jedná o velmi specifickou pozici. K tomu také napovídá ten fakt, že romská národnost byla uznána zákonem až v roce 1990. Než se tak stalo, byli Romové považováni za etnický útvar či jakési historické společenství lidí, kteří se vyznačovali specifickou etnickou povahou.

Problémovost postavení Romů a její obecné příčiny jsou v naší společnosti známé především jejich nižší adaptabilitou na sociální prostředí většinové populace, která je způsobená jiným sociálním a kulturním vývojem ve spojení se specifickým demografickým chováním. Jako jednu z těchto odlišností lze označit postoj ke vzdělání, které zaujímá v hodnotách většiny Romů zcela okrajové místo. Většina romských dětí vychází ze zvláštních škol a rovněž většina romských uchazečů o zaměstnání mají jen základní vzdělání. Další bariéru také tvoří jazyk, jelikož tyto děti dobře neovládají český jazyk z hlediska gramatického, ale i co do rozsahu slovní zásoby.

V České republice je nejednotná politická reprezentace a pozvolna rozvíjející se podnikatelský stav má k zaměstnávání Romů stejný odstup jako neromští podnikatelé. Nutno však podotknout, že platí i obrácený vztah, tedy Romové nemají zájem pracovat ve společnostech, které řídí či vlastní též Romové.

Mezi hlavní příčiny ekonomické neaktivity Romů patří zhruba pro více než polovinu z nich zdravotní důvody a na budoucí povolání se připravuje asi jen pětina z nich. Ve většinové populaci je tento poměr obrácený. Polovina ekonomicky neaktivních se připravuje na budoucí povolání a velmi zřídka jsou za neaktivitou zdravotní důvody. [7]

Mezi vlastnosti a ukazatele charakterizující postavení Romů na českém trhu práce, patří dlouhodobá nezaměstnanost, flexibilita a nestabilita pracovních míst, regionální koncentrovanost, nízká efektivnost hledání pracovního místa a vysoká míra zapojení na neformálním pracovním trhu. Tyto jednotlivé projevy a vlastnosti postavení Romů na pracovním trhu lze hodnotit pouze společně. [16]

Kuchař (2007) uvádí základní příčiny, které vedou v uplatnění Romů na trhu práce k problémům. Na první místě stojí výše zmíněná nízká vzdělanostní a kvalifikační úroveň. Dále sem patří neodpovídající pracovní morálka, přílišný návyk na příjem

sociálních dávek, ty tvoří necelou polovinu celkových příjmů, a z toho plyne relativizace vnímání nutnosti příjmů z pracovní činnosti a v neposlední řadě horší zdravotní stav. Nutno však podotknout, že romská pracovní síla byla také postupně vytlačována ze svých již tradičních pracovních míst levnější, kvalifikovanější a především pracovitější pracovní silou. Jedná se zejména o Ukrajince, kteří působí zvláště ve stavebnictví.

To jsou skutečnosti, které nejvíce prohlubují problémy Romů, uplatnit se na trhu práce. V dnešní době stále více ubývají pracovní příležitosti pro nekvalifikované pracovní síly, kterou Romové představují v naprosté většině, a není možné i přes celou řadu opatření v rámci aktivní politiky zaměstnanosti očekávat, že se něco v této oblasti výrazně zlepší. Problémem je rovněž také skutečnost, kdy Romové mají stále představu, která již přežívá dlouhou dobu, že se o ně a jejich děti musí postarat stát. Jejich nízká životní úroveň, kdy navíc neuznávají společensky uznávané hodnoty, vede ke kriminálnímu chování, které v některých oblastech, zejména severních Čech, je pácháno až jejich jednou čtvrtinou. [7]

Charakter a míra nezaměstnanosti Romů představuje významný ukazatel jejich postavení na pracovním trhu. Problém nezaměstnanosti se u nás dotýká všech romských občanů, avšak odlišně. V České republice se podle vztahu k nezaměstnanosti dělí Romové do tří velkých skupin. První z nich je skupina, která nemá žádné zkušenosti s nezaměstnaností, čili tito lidé mají stabilní zaměstnání. Dle výsledků dotazníkového šetření projektu MOPO – Monitoring a evaluace potřeb, provedeného v roce 2007, je to zhruba 26 % ekonomicky aktivní populace Romů. Druhá skupina je tvořena těmi romskými občany, kteří byli dříve nezaměstnaní právě jednou. A třetí skupinu představují Romové nezaměstnaní dvakrát i vícekrát. V kategorii osob, jež byli opakovaně nezaměstnanými, je zhruba více než 35 % ekonomicky aktivních obyvatel této rizikové skupiny.

Jako charakteristický rys, který je spojen s nezaměstnaností Romů v České republice je dlouhodobost této nezaměstnanosti. Kategorie nezaměstnaných déle než jeden rok představuje až okolo 75 % Romů bez zaměstnání. Asi 30 % nezaměstnaných romských občanů je v této situaci déle než čtyři roky. Až 45 % nezaměstnaných romských občanů na své pracovní cestě zažívalo opakovanou nezaměstnanost, lze tak z tohoto vyvodit, že většina z nich ve svém produktivním věku vnímá nezaměstnanost jako značný sociální problém, při kterém dochází ke ztrátě zbytku pracovní kvalifikace,

rozbíhá se deprivanční cyklus a začíná se upevňovat kultura chudoby i se všemi negativními důsledky pro jednotlivé životní cesty těch, jež jsou dlouhodobě nezaměstnaní. [16]

Dalším vývojem lze sledovat pouze stále se prohlubující rozdíly mezi menšinovou podskupinou sociálně adaptovaných a alespoň částečně kvalifikovaných Romů s poměrně stabilním zaměstnáním a mezi většinovou skupinou těch Romů, kteří jsou sociálně neadaptovaní, odkázáni na sociální dávky nebo nelegální činnosti.[7]

3.5 Základní strategie boje proti nezaměstnanosti

3.5.1 Politika trhu práce

Na trhu práce se nemohou uplatnit všichni lidé, kteří na tento trh vstupují. Část těchto lidí zůstává mimo trh práce nedobrovolně. Jedná se o lidi, kterým stát a sociální instituce ve vstupu na trh práce brání a o ty, kteří nemají schopnost se na tomto trhu uplatnit. Další část lidí se zdržuje ve vstupu na tento trh dobrovolně, jelikož jim státní, ale i privátní podpora, jako jsou sociální stát, charita a rodina, dávají možnost za určitých podmínek žít se zajištěním svých potřeb i bez prodeje své pracovní síly. Jsou to především lidé ekonomicky neaktivní, ale patří k nim i celé kategorie osob, které v zaměstnání nepracují, jedná se o chronicky nemocné, k práci fyzicky či psychicky nezpůsobilé a o důchodce, či jsou to lidé pracující bez odměny.

Jako regulace poptávky trhu práce slouží zejména určování legislativních podmínek pro vstup jednotlivých osob, sociálních kategorií a odchod z trhu, nebo také pravidel, které je z trhu práce vylučují. Součástí politiky trhu práce je také ovlivňování velikosti nabídky práce a její struktury. Toto provádí za pomoci rozšiřování a zlepšování vzdělání a rekvalifikace. Lze sem zahrnout i opatření, díky kterým je zajištěná distribuce nezaměstnaných na volná pracovní místa a informovanost zainteresovaných osob o trhu práce.

Nabídková strana trhu práce nabízí jak různé formy regulace vstupu na pracovní trh, tak i různé formy omezování délky pracovní kariéry, kde existuje nabídka možnosti trh práce za některých podmínek opustit, jedná se např. o předčasné důchody.

Mareš (1994) rozděluje do čtyř skupin politické nástroje, které modifikují a regulují nezaměstnanost jako nerovnováhu trhu práce a zobrazuje je jednotlivými

opatřeními. Jde o podněty sloužící k vyloučení osob z trhu práce či naopak sloužící ke vstupu osob na pracovní trh a o negativní sankce spojené s vylučováním některých osob z trhu práce či s jejich vstupem na něj.

1. Podněty, které vedou k vyloučení z trhu – převod osob ze segmentu populace aktivní, ať zaměstnané či nezaměstnané, do neaktivní populace:

- Strana poptávky – dřívější odchody do důchodu
- Strana nabídky – placená mateřská dovolená včetně příspěvků pro matky s dětmi do určitého věku; podněty, které povzbuzují zahraniční pracovníky k návratu domů; pomoc samozaměstnavatelům a malým obchodníkům při začínání jejich kariéry.

2. Podněty, které vedou ke vstupu na trh – převod osob ze segmentu populace neaktivní do zaměstnané či nezaměstnané populace:

- Strana poptávky – příspěvky ke mzdám vyplácené zaměstnavatelům při přijímání nového zaměstnance, jedná se o vytvoření nového pracovního místa
- Strana nabídky – rekvalifikace, pokračující vzdělávání a podpory migrujícím dělníkům

3. Nevýhody a negativní sankce, které slouží k vyloučení z pracovního trhu:

- Strana poptávky – zákaz zaměstnávání imigrantů a zákaz dětské práce
- Strana nabídky – prodloužení povinné školní docházky a snížení možnosti výdělků důchodců bez zkracování jejich starobního důchodu

4. Nevýhody a negativní sankce, které brání určité osoby nebo celé sociální kategorie před vyloučením z pracovního trhu

- Strana poptávky – ochrana proti neoprávněnému propouštění ze zaměstnání; určení maxima pracovních hodin a pokuty pro zaměstnavatele, kteří nesplní předepsanou kvótu pracovních míst pro zdravotně postižené osoby
- Strana nabídky – zpochybnění závazného charakteru mzdových dohod mezi zaměstnavateli a odbory; očekávání akceptování příjmu ze strany nezaměstnaných a kvalifikační úrovně v nabízených zaměstnáních, jinak by hrozilo, že ztratí podporu [4]

3.5.2 Aktivní politika zaměstnanosti – nástroje a opatření

Dle Zákona o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb. se aktivní politikou zaměstnanosti rozumí souhrn opatření, které směřují k zajištění nejvyšší možné úrovně zaměstnanosti. Tato politika je zajišťována ministerstvem a Úřadem práce, přičemž dle situace na trhu práce při její realizaci spolupracují s dalšími subjekty.

Aktivní politika zaměstnanosti je realizována nástroji, kterými jsou rekvalifikace, veřejně prospěšné práce, investiční pobídky, překlenovací příspěvek, společensky účelná pracovní místa, příspěvek na zapracování a příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program.

Opatření aktivní politiky zaměstnanosti zahrnují poradenství prováděné a zabezpečované krajskými pobočkami Úřadu práce pro účel zjišťování kvalifikačních a osobnostních předpokladů fyzických osob pro volbu zaměstnání, pro volbu přípravy k zaměstnání osob se zdravotním postižením, pro zprostředkování vhodného zaměstnání a při výběru nástrojů, které jsou vhodné pro aktivní politiku zaměstnanosti. Dalšími opatřeními jsou podpora zaměstnávání osob se zdravotním postižením, sdílené zprostředkování zaměstnání a cílené programy k řešení nezaměstnanosti.

Financování aktivní politiky zaměstnanosti probíhá z prostředků státního rozpočtu hospodaření s těmito prostředky je na základě zvláštního právního předpisu. Tyto prostředky mohou být rovněž vynaloženy na programy nebo opatření regionálního a celostátního charakteru a projekty zahraničních subjektů, které přispívají ke zvýšení zaměstnanosti a rovněž na ověřování nových nástrojů a opatření aktivní politiky zaměstnanosti. Není možné příspěvky poskytnout státním příspěvkovým organizacím a organizačním složkám státu. [17]

3.5.3 Základní trendy politiky trhu práce

Vlády jednotlivých států se podle své ekonomické ideologie snaží ovlivňovat trh práce přímo, jako např. úpravami podmínek najímání pracovní síly či vylučování určitých kategorií obyvatelstva z trhu, nýbrž však i nepřímo svými zásahy do společnosti, do její ekonomické aktivity.

Mareš (1994) uvádí, že politika od roku 1972 v zemích OECD vůči pracovnímu trhu prošla šesti obdobími. V každém z těchto období převažoval odlišný typ přístupu k trhu práce, kdy se jednalo o podporu vytváření nových pracovních míst; vytváření

programů pro zvyšování kvalifikace mladých lidí; snižování nabídky práce, především vytvářením podmínek pro dřívější odchody do důchodů; redukce mezd nebo mzdové nepružnosti; tlak na firmy, aby udržovaly stavy zaměstnanců – ochrana před propouštěním a také opuštění těchto praktik.

Z toho pak také vycházejí i základní trendy politiky zemí ES na pracovním trhu v 90. letech. Tehdy docházelo k rozmíst'ování nezaměstnaných, mobilizace nabídky práce s důrazem na aktivní nástroje pracovního výcviku, obnovování schopností si práci nalézt a udržet, a to jak u nezaměstnaných osob, tak i u těch dosud stojících mimo trh práce, či žijících ze sociálních podpor aj. Důraz je zde kladen především na dlouhodobě nezaměstnané a ženy. Dále se jednalo o rozvíjení dovedností jako nástroj překonání nerovnosti mezi nabízenou a potřebnou kvalifikací pracovní síly. To platí v obecném systému vzdělávání, ale i v systému výcviku nekvalifikované pracovní síly. Důležitá tehdy byla rovněž podpora vnitřní potřeby aktivně si hledat zaměstnání a poskytování široké nabídky služeb těm, kteří zaměstnání na trhu práce hledají a také firmám, které na tomto trhu hledají nové pracovníky s určitým stupněm kvalifikace. U těchto služeb by nemělo jít pouze o krátkodobý charakter, ale měly by pomáhat zaměstnancům v jejich odborném rozvoji s důrazem na celoživotní kariéru a také firmám v hledání managementu pro řízení lidských zdrojů. Jde zejména o rozvoj znalostí trhu práce ze strany institucí, jež práci zprostředkovávají, o předávání informací o stavu pracovního trhu nezaměstnaným i zaměstnavatelům a o rozdělování jedinců mezi pracovní místa. Také docházelo k tvorbě pracovních příležitostí jak v soukromém, tak i veřejném sektoru. U soukromého sektoru se jedná o podporu a úlevy zaměstnavatelům při tvorbě nových pracovních míst. V případě veřejného sektoru jde o veřejně prospěšné práce a sociální stát jako zaměstnavatel.

Nové priority ES v oblasti regulace trhu práce spadá především posilování regionů postižených recesí, boj proti dlouhodobé nezaměstnanosti, podpora rozvoje, strukturálního přizpůsobování se regionů s opožděním vývojem celku a pomoc mladým lidem na pracovním trhu a podpora venkovským oblastem. Při dlouhodobé nezaměstnanosti se uplatňují nové způsoby pomoci ve vyhledávání pracovních míst na základně rekvalifikace a také poradenství a vedení těchto jedinců na trhu práce. Cíl

představuje dosažení té skutečnosti, aby nezaměstnaní nabyli schopnost kladně změnit svou situaci na pracovním trhu tím, že zvýší svou kvalifikaci na takovou úroveň, která je přiměřená potřebám trhu práce. Je důležité, že většina aktivit v rámci programů regulace pohybu pracovních sil je individualizována ve vzrůstající míře a také přizpůsobována jednotlivým potřebám osob, pro které jsou právě tyto programy určeny. Přestože jsou velké programy nezaměstnanosti přijímány na národní úrovni, je důraz kladen na jejich regionální a lokální aplikaci. Mělo by dojít ke přizpůsobení jednak místním specifickým požadavkům pracovního trhu, jednak také specifickým potřebám místních nezaměstnaných.

3.5.4 Řešení regionální nerovnováhy

Tvorba pracovních příležitostí představuje silný regionální aspekt a v boji proti nezaměstnanosti se klade velký důraz na řešení regionální nerovnováhy na pracovním trhu. Vytváření strategie boje proti nezaměstnanosti na regionální úrovni je považován za základ zvládnutí nezaměstnanosti v národním měřítku. Má-li dojít k vyhnutí se masivní migraci za prací, musí pracovní příležitosti přicházet za lidmi, a to v určitém rozsahu. K prioritám většiny zemí ES proto patří podpora regionů, které jsou postiženy recesí a těch, jež jsou méně rozvinuté. Mezi nástroje, které k tomu slouží patří vytváření nových pracovních příležitostí při usnadnění přístupu kapitálu do regionu, např. včetně daňových úlev či regionálně vázaných půjček a výhodných úvěrů, dále redukce výrobních nákladů v chudších regionech a stimulace investic i rozvojových projektů. Dále podpora růstu příjmů a poptávky v chudších regionech za pomoci přesunů v rozpočtech z národní na regionální úroveň. Třetím nástrojem je přesun významných veřejných institucí a úřadů z bohatších do chudších regionů za účelem jak přímé, tak i nepřímé podpory zaměstnanosti. Rovněž je důležitá i podpora šíření know-how, informací a poradenské činnosti. Zvýšení kvality i kvantity informací o požadavcích na pracovním trhu uvnitř regionu. Zvyšování ekonomické síly chudých regionů za pomoci investic zejména do jejich infrastruktury a rozvoje podnikatelských služeb. A v neposlední řadě prostřednictvím rekvalifikace přizpůsobování struktury pracovní síly struktuře poptávky po ní.

Obvykle mají regionální programy boje proti nezaměstnanosti podporu z centra. Jako cíl jsou považovány málo rozvinuté oblasti či upadající průmyslové oblasti. Většina

programů je financována a řízena z úrovně vládních orgánů, ale jsou i takové, které financuje Evropské společenství. Právě z centra je na tyto programy vyčleněno nejvíce finančních prostředků. Jako podmínka je zde však finanční spolupráce regionálních správ a vlastní provádění programů je obvykle v kompetenci místní správy. I přestože jsou velké programy akceptovány na národní úrovni, je kladen důraz na jejich regionální a místní aplikaci. Provádí se to nejčastěji takovým způsobem, aby byly přizpůsobeny nejen tamním specifickým požadavkům pracovního trhu, ale i tamním specifickým potřebám nezaměstnaných.

3.5.5 Boj proti dlouhodobé nezaměstnanosti a „cílové skupiny“

3.5.5.1 Nástroje boje proti dlouhodobé nezaměstnanosti

Hlavním cílem politiky zaměstnanosti ve vyspělých průmyslových zemích se stala redukce dlouhodobé nezaměstnanosti. Pro boj proti dlouhodobé nezaměstnanosti jsou považovány jako hlavní nástroje především poskytování informací dlouhodobě nezaměstnaným o situaci na trhu pracovních sil; zvyšování kvalifikace, rekvalifikace dlouhodobě nezaměstnaných, z části i jejich výcvik pro používání špičkové technologie a výcvik k doplnění kvalifikace; speciální programy tvorby pracovních míst; podpory firmám, které vytvářejí pracovní místa pro dlouhodobě nezaměstnané; preventivní zvyšování kvality výuky a výcviky mládeže a rekvalifikace, kdy stále více dochází k zaměření na individuální potřeby jedince; finanční příspěvky a poradenství pro ty, kteří se rozhodnou pro vlastní podnikání nebo zaměstnávat sami sebe; nejrůznější aktivity zaměřující se na nejvíce rizikové skupiny osob z hlediska jejich potíží na pracovním trhu. Jedná se např. o tělesně postižené osoby, mladistvé, ženy nebo nekvalifikované osoby.

Jelikož je dlouhodobá nezaměstnanost soustředěna do určitých oblastí a do určitých sociálních kategorií, nemůže být tento problém řešen pouze obecnou makroekonomickou politikou. Pro tento účel jsou tak zřízeny a rozvíjeny speciální programy, které se zaměřují na dříve zmíněné skupiny osob. Tak dochází k prolínání této problematiky s problematikou, která se dotýká tzv. cílových skupin.

3.5.5.2 Cílové skupiny

Sociální kategorie, na které je zaměřena zvláštní pozornost služeb zaměstnanosti, jsou cílové skupiny. Jak již bylo zmíněno výše v posledním bodě výčtu nástrojů boje

proti dlouhodobé nezaměstnanosti, za cílové skupiny jsou považovány nekvalifikované a málo vzdělané osoby, mládež, ženy, psychicky a fyzicky postižené osoby, příslušníci etnických skupin.

Ženy představují kategorii spadající také do cílových skupin, jež je první na řadě v jednotlivých vlnách propouštění a velmi obtížně se vrací zpátky na pracovní trh. Spolu s nimi v případě propouštění se jedná navíc i o mladistvé bez praxe. Návrat žen na trh práce je tak velmi obtížný, jedná-li se rovněž o přerušování kariéry nebo ztrátou zaměstnání, ale mateřstvím. Ženy jsou často soustředovány na pracovní místa se zkrácenou pracovní dobou či práci ve službách.

Co se týká nezaměstnanosti mladých lidí, jedná se vždy o značný problém. Jejím prostřednictvím se těmto lidem prodlužuje adolescence i se všemi negativními důsledky jak pro ně samotné, tak i pro společnost. Za důsledek lze považovat zejména nedostatek pracovních zkušeností a také tendence mladistvých působit často na nekvalifikovaná a také málo kvalifikovaná pracovní místa ve službách a průmyslu. Právě v Evropě je od 70. let jedním z výrazných rysů nezaměstnanosti její růst v kategorii mladých lidí. Je známo, že pokud se v průběhu recese zastavuje příjem pracovníků a dojde i na propouštění, jsou tímto zasaženi nejvíce mladí lidé.

3.6 Nezaměstnanost v prostoru sociálního státu - programy podpory nezaměstnaných

To, jaký charakter bude mít podpora v nezaměstnanosti, závisí na typu sociálního státu.

V jednotlivých typech sociálního státu je zabezpečení v nezaměstnanosti rozdílné, ovšem ve všech případech je založeno na povinném či dobrovolném pojištění. Podpory jsou proto málo závislé na státních rozpočtech. Je zde ale garance státu za celý systém v případě nepředvídatelného rizika, které může plynout např. z nedostatečnosti pojistného kapitálu.

Jako podmínka pro vyplácení dávek slouží žádost o toto vyplácení, kdy je často také spojeno s povinností zaregistrovat se na úřadu práce a ochotou přijmout tímto úřadem zprostředkované pracovní místo. Na předchozí zaměstnání je vázán nárok na tuto podporu, kdy se podle jednotlivých zemí požadavky na jeho délku a charakter liší a je zde

předpoklad, že ztráta posledního pracovního místa byla nedobrovolná. Dobrým faktorem těchto podpor je skutečnost, že se nezkoumá potřebnost ani majetkové poměry žadatele. V jednotlivých zemích délka této podpory velmi kolísá a zahrnuje odlišná kritéria, přičemž základní dobou poskytování podpory je obvykle 6 – 12 měsíců. V okamžiku, kdy končí, je nezaměstnaný odkázán na nejrůznější typy sociálních dávek, které ale nejsou již tak výhodné jako samotná podpora. Jsou výrazně nižší a také vyžadují prokázání potřebnosti navíc spojené se zkoumáním majetkových poměrů žadatele.[4]

V České republice se nárok na podporu v nezaměstnanosti skládá z několika hledisek, které musí být splněny. V první případě je nutná registrace na příslušném pracovním úřadě, kde pokud uchazeč o zaměstnání není zaevidován, nemá nárok na tuto podporu. Dále je nutné splnění podmínky výkonu zaměstnání či jiné výdělečné činnosti, která představuje povinnost odvádět pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti v rozhodném období alespoň 12 měsíců. Rozhodným obdobím pro posuzování nároku na podporu v nezaměstnanosti se rozumí poslední 2 roky před zařazením uchazeče o zaměstnání do evidence uchazečů o práci. Další podmínkou je, že uchazeč nesmí přijímat starobní či plný invalidní důchod, a to ke dni, ke kterému má být podpora v nezaměstnanosti přiznána.

Jako náhradní doba zaměstnání se do předchozího zaměstnání započítává i doba:

- pobírání plného invalidního důchodu
- příprava osoby se zdravotním postižením k práci
- osobní péče o osobu, která je částečně či zcela závislá na péči o tuto osobu
- osobní péče o dítě do 4 let věku
- výkonu dlouhodobé dobrovolnické činnosti
- soustavné přípravy na budoucí povolání v maximální délce 6 měsíců

Výše podpory v nezaměstnanosti je vypočítávána dle příslušných procentuelních sazeb po určitou dobu nezaměstnanosti. Za první dva měsíce podpůrní doby dostane uchazeč 65 %, další dva měsíce podpůrní doby je to 50 % a za zbývající podpůrní dobu dostane uchazeč 45 % průměrného měsíčního čistého výdělku zjištěného v posledním ukončeném zaměstnání v rozhodném období, či z posledního vyměřovacího základu

v rozhodném období, který je přepočtený na 1 kalendářní měsíc, vykonával-li uchazeč naposledy samostatnou výdělečnou činnost.

Pokud uchazeč předchozí zaměstnání ukončil bez vážného důvodu sám nebo dohodou se zaměstnavatelem, dostane 45 % po celou podpůrnou dobu. Není zde zahrnuto ukončení samostatné výdělečné činnosti a ukončení více zaměstnání ve stejný den, přičemž alespoň jedno bylo ukončeno z vážných důvodů.

Délka podpory v nezaměstnanosti se odvíjí od počtu dosažených let, kdy do 50 let věku činí 5 měsíců, nad 50 let až do 55 let věku je 8 měsíců a nad 55 let věku činí tato doba 11 měsíců.

Od roku 2012 proběhly opět určité změny na splnění podmínek pro vznik nároku na podporu v nezaměstnanosti.

První změna zahrnuje úpravu délky rozhodného období ze tří na dva roky, v němž je nutné získat alespoň 12 měsíců doby důchodového pojištění.

Další změnou jsou také podmínky pro vstup do evidence uchazečů o zaměstnání na Úřadu práce ČR. Zprostředkuje-li úřad práce uchazeči vhodné zaměstnání, ale ten jej bez vážného důvodu či dohodou se zaměstnavatelem ukončí, bude moci být evidován na úřadu práce, a tím i pobírat podporu v nezaměstnanosti, až po uplynutí 6 měsíců ode dne vzniku tohoto zaměstnání. To platí i pro případ, kdy s uchazečem ukončí zaměstnavatel pracovní poměr z důvodu hrubého porušení pracovních povinností.

Třetí změna přinesla velkou řadu diskuzí, neboť se jedná o možnost úřadu práce nabídnout nezaměstnaným výkon veřejné služby. Jestliže tedy bude uchazeč v evidenci úřadu práce nepřetržitě déle než 2 měsíce, může mu být nabídnut výkon veřejné služby v rozsahu až 20 hodin týdně. Pokud tuto nabídku uchazeč bez vážného důvodu odmítne, bude vyřazen z evidence a přijde tak i o podporu v nezaměstnanosti či o dávky v hmotné nouzi.

Další, v pořadí čtvrtou změnou, je možnost vybrat si dle vlastního uvážení rekvalifikační kurz i rekvalifikační zařízení, které však musí mít akreditovaný vzdělávací program. Podmínka ovšem spočívá v tom, že úřad práce musí posoudit této získané kvalifikace uplatnitelnost na trhu práce a následně také posoudí, zda tato rekvalifikace vyhovuje zdravotnímu stavu uchazeče. Uhradit náklady je možné pouze po předchozím potvrzení od úřadu práce, přičemž bude vždy nastaven maximální limit úhrady ceny za rekvalifikaci. Překročí-li se tento limit, rozdíl ceny hradí uchazeč z vlastních zdrojů.

Poslední změna spočívá v tom, že úřad práce může se souhlasem uchazeče na základě individuálního akčního plánu, uchazeče přihlásit do programu tzv. sdíleného zprostředkování zaměstnání, ve kterém je spolupráce úřadu práce se soukromými agenturami práce. [18]

3.7 Benešovský region

Tento region se nachází ve Středočeském kraji, konkrétně v jeho jižní části, na předělu střední a jižní části Čech.

Rozloha region Benešov činí 1 475 km², přičemž zaujímá 13,4 % z rozlohy Středočeského kraje a řadí se mezi druhý největší region v kraji. Povrch regionu je tvořen ze 62 % zemědělskou půdou a z 28 % lesy. Hustota osídlení je v něm 65 obyvatel na km², čímž patří mezi nejméně osídlené regiony kraje.

V regionu se nyní nachází 114 obcí, z nichž 9 má statut města a 10 bylo stanoveno městysem. K 31. 12. 2011 zde žilo celkem 95 445 obyvatel.

Dříve byl region převážně zemědělského charakteru. V současnosti, kromě lesního hospodářství, se zde stalo důležitým odvětvím také stavebnictví a průmysl. Zemědělství a lesnictví tvoří 6,6 %, průmysl 13,9 %, stavebnictví 15,0 % a maloobchod 10,3 %.

V Benešovském regionu bylo k 31. 12. 2011 evidováno 2 933 uchazečů o zaměstnání. Míra nezaměstnanosti zde činila 5,5 %, čímž se region řadil v rámci Středočeského kraje na 4. místo v žebříčku řazeného od nejnižší hodnoty.

Pozitivní faktory, které mají vliv na tuto poměrně nízkou nezaměstnanost, jsou především vyrovnaná skladba hospodářských odvětví, která nahradila výhradně zemědělský charakter regionu, jež zde dříve panoval, dále také příznivá dopravní dostupnost dálkovými autobusovými linkami a hlavní železniční tratí zejména do hlavního města Prahy. U této dopravy nedošlo příliš k redukci, a tak kladně přispívá k využívání dojíždění do zaměstnání mimo bydliště a region.

Jako velký přínos je považován rozvoj podnikatelských aktivit zahraničních investorů.

Význam sezónních prací lze v Benešovském regionu považovat za příznivě ovlivňující nezaměstnanost především v mikroregionu Neveklov. Jde o rekreační oblast, kde převažuje zaměstnávání v oblasti služeb. Díky rozmanité a zachovalé krajině

s vodními toky je zde možnost širokého využití v rámci rekreace, turistiky a návštěv kulturních památek.

Negativním faktorem regionu jsou jeho okrajové části, z nichž je ztížená dopravní dostupnost do oblastí, kde je více možností lepšího pracovního uplatnění. [19]

Obrázek č. 1: Benešovský region

Zdroj: web města a obce.cz

3.7.1 Benešov

Jako stěžejní město Benešovského regionu je město Benešov. Nachází se zhruba 40 km jihovýchodně od hlavního města Prahy. Jeho rozloha činí 4 686 ha, leží v nadmořské výšce 350 – 380 m nad mořem a počet obyvatel k 31. 12. 2011 byl 16 460.

Toto město představuje výrobní, obchodní, administrativní, zdravotnické, školské a kulturní centrum regionu, v němž se nachází poměrně zdravý a turisticky atraktivní prostředí. Jako nejvýznamnější průmyslové závody lze považovat strojírenské továrny BEST, s. r. o. a Hydrauliku, elektrotechnické výroby TRW a ČKD, Pivovar Benešov, potravinářské firmy DANONE, a. s. a také BONECO, a. s. Obchodní síť je dále také doplněna bohatou nabídkou služeb včetně ubytovacích a stravovacích. Mimo zemědělskou školu s mnohaletou tradicí a gymnázia se v Benešově také rozvíjí několik

dalších státních, ale i soukromých středních škol. Město rovněž nabízí rekreační možnosti a mnoho sportovišť. [20]

4 Vlastní zpracování

4.1 Analýza míry nezaměstnanosti v Benešovském regionu

Z následujícího grafu č. 4, který sleduje vývoj průměrné roční míry nezaměstnanosti v Benešovském regionu za roky 1997 až 2012, lze sledovat jednotlivé vývojové tendence. Zpočátku je patrný nárůst míry nezaměstnanosti do roku 1999, kdy v následujících dvou letech se míra začala snižovat. Od roku 2002 je možno opět pozorovat mírný nárůst míry nezaměstnanosti. V roce 2004, kdy vstoupila Česká republika do Evropské unie, nastal pokles míry o 0,7 % a po mírném zvýšení v roce 2005, začala v následujících třech letech míra nezaměstnanosti klesat. Po roce 2008 graf vykazuje značný nárůst míry nezaměstnanosti, který lze přičíst zejména hospodářské krizi a tento vývoj je patrný až do roku 2012, kdy míra nezaměstnanosti v Benešovském regionu dosáhla nejvyšší hranice za celé sledované období.

Graf č. 4: Vývoj míry nezaměstnanosti v Benešovském regionu v letech 1997 - 2012

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

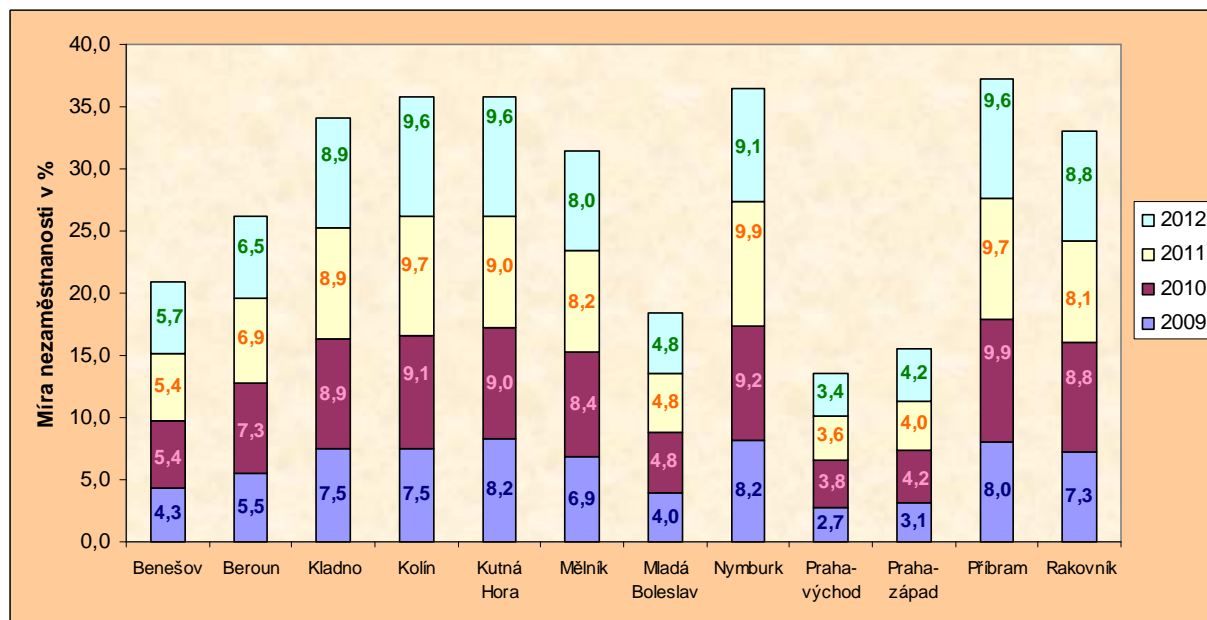
4.2 Srovnání míry nezaměstnanosti v Benešovském regionu s ostatními regiony Středočeského kraje

Dle grafu č. 5, který představuje vývoj míry nezaměstnanosti ve středočeských regionech za období let 2009 - 2012, je patrné, že region Benešov vykazuje čtvrtou nejnižší míru nezaměstnanosti v rámci dvanácti regionů Středočeského kraje. Tuto skutečnost lze přičíst zejména dobré dopravní dostupnosti do hlavního města Prahy, kde se nezaměstnanost pohybuje na nejnižší úrovni z celé České republiky a velkým přínosem k této nižší míře nezaměstnanosti je také rozvoj podnikatelských aktivit zahraničních investorů.

Nejvyšší míru nezaměstnanosti v roce 2009 vykazovaly regiony Kutná Hora a Příbram, kde se míra u těchto regionů pohybovala na stejné úrovni, a to ve výši 8,2 %. V roce 2010 bylo dosaženo nejvyšší míry nezaměstnanosti opět v regionu Příbram a v roce 2011 v regionu Nymburk, jež dosáhla hranice u obou regionů 9,9 % a zároveň byla nejvyšší hodnotou za sledované období. Míra nezaměstnanosti v roce 2012, která dosáhla nejvyšší hranice, a to 9,6 %, byla zaznamenána shodně u třech regionů, kterými byly Kolín, Kutná Hora a Příbram. Jeden z hlavních důvodů nárůstu míry nezaměstnanosti v těchto regionech je pokles sezónních pracovních míst v zemědělství, lesnictví či stavebnictví a také nově zaregistrovaní absolventi škol.

Naopak nejnižší míra nezaměstnanosti po celé sledované období, byla zaznamenána v regionech Praha-východ a Praha-západ, kde jako hlavní důvod možno stanovit velmi blízkou dopravní dostupnost do hlavního města Prahy, kde je nabídka pracovních míst široká.

Graf č. 5: Vývoj míry nezaměstnanosti v regionech Středočeského kraje v letech 2009 - 2012

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování

4.3 Sezónní vývoj nezaměstnanosti v Benešovském regionu

Míra nezaměstnanosti v Benešovském regionu v jednotlivých měsících let 2009 - 2012, jak ji zachycuje graf č. 6, vykazuje v roce 2008, za měsíce leden až září, nejnižší hodnoty z celého sledovaného období, je tedy i rokem, kdy byla míra nezaměstnanosti nejnižší.

Zpočátku roku 2010 se míra nezaměstnanosti pohybovala v hodnotách okolo 6 %, ale docházelo k jejímu poklesu a v měsíci červnu poté dosáhla nejnižší hranice, která činila 4,9 %. Následně nastal opět růst míry a v měsíci prosinci se dostala znovu k hranici 6 %.

V roce 2011 začínala míra nezaměstnanosti v měsíci lednu na vyšší hodnotě, ale během dalších měsíců docházelo k postupnému poklesu, který byl ukončen až v prosinci, kdy míra opět vzrostla.

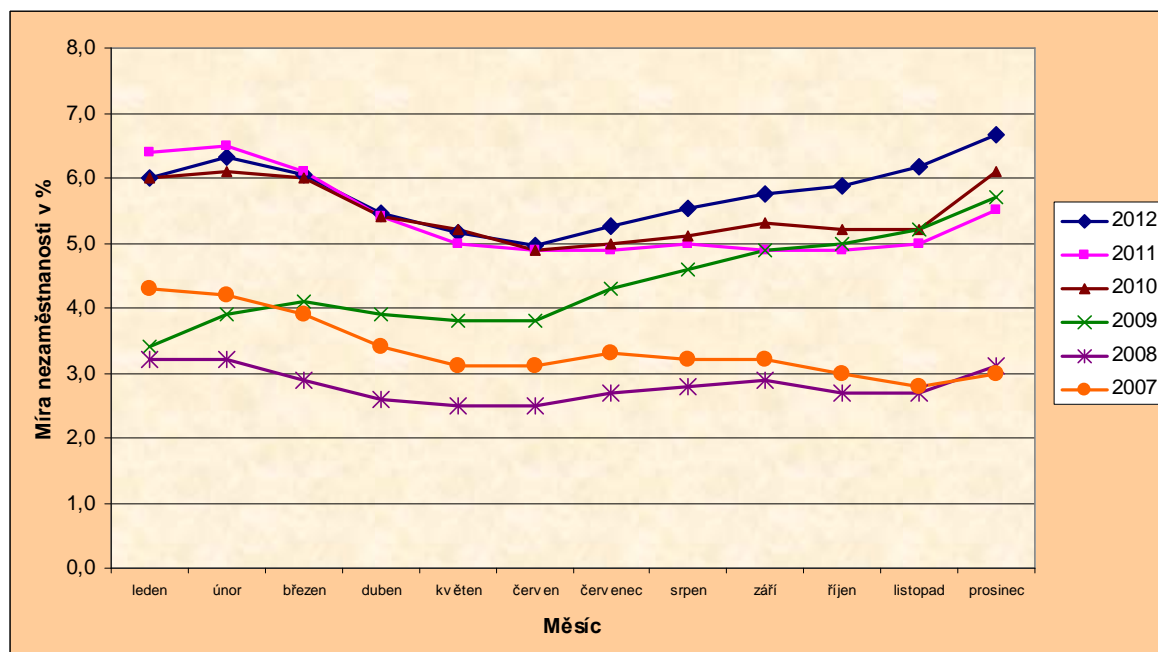
Míra nezaměstnanosti v roce 2012 dosáhla rovněž, jako u předchozího roku, nejnižší úrovně v měsíci červnu. Od tohoto měsíce je patrný nárůst míry a v měsíci prosinci vykazuje nejvyšší hodnotu z celého sledovaného období, která dosáhla výše 6,7 %.

Roky 2007 a 2008 jsou si z hlediska míry nezaměstnanosti v jednotlivých měsících podobné.

Ve všech sledovaných letech byla zaznamenána nejnižší míra nezaměstnanosti vždy v měsíci červnu. Měsícem, kdy tato míra dosahovala nejvyšší hranice ze sledovaného období, byl prosinec.

Příčinou nárůstu míry nezaměstnanosti vždy od měsíce července, lze vnímat jako období, kdy se přichází na úřad práce zaevidovat především absolventi škol a rovněž ukončených sezónních prací, které tomuto nárůstu také přispívají.

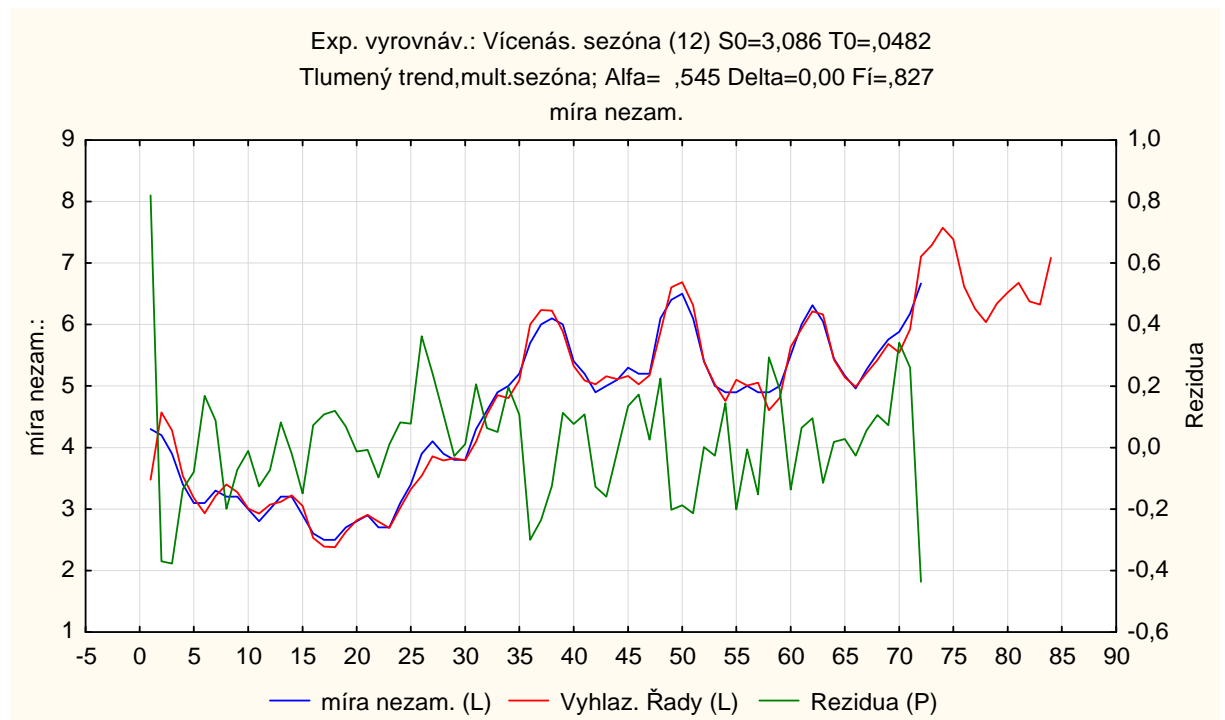
Graf č. 6: Vývoj míry nezaměstnanosti v Benešovském regionu v jednotlivých měsících v letech 2007 – 2012

Zdroj dat: MPSV, vlastní zpracování

Došlo k otestování sezónnosti a z výsledků, které obsahuje Příloha č.1 a 2, byla prokázána jak sezónnost, tak i trend. Na základě těchto výsledků bylo provedeno exponenciální vyrovnávání časové řady, které obsahuje Příloha č. 3 a 4. Předpověď vývoje sezónní míry nezaměstnanosti na prosinec roku 2013 činí 7,08 %.

Graf č. 7: Exponenciální vyrovnávání sezónního vývoje nezaměstnanosti

Zdroj: vlastní zpracování

4.3.1 Elementární charakteristiky sezónního vývoje nezaměstnanosti

Z výsledků vypočtených elementárních charakteristik v Příloze č. 5 vyplývá na základě vypočtené první absolutní diference největší pokles sezónní míry nezaměstnanosti v dubnu roku 2011 oproti březnu stejného roku o 0,70 %, tedy z 6,1 % na 5,4 %. Naopak největší nárůst míry oproti předchozímu měsíci, nastal v prosinci roku 2010, a to o 0,90 %, což byl nárůst z 5,2 % na 6,1 % míry nezaměstnanosti.

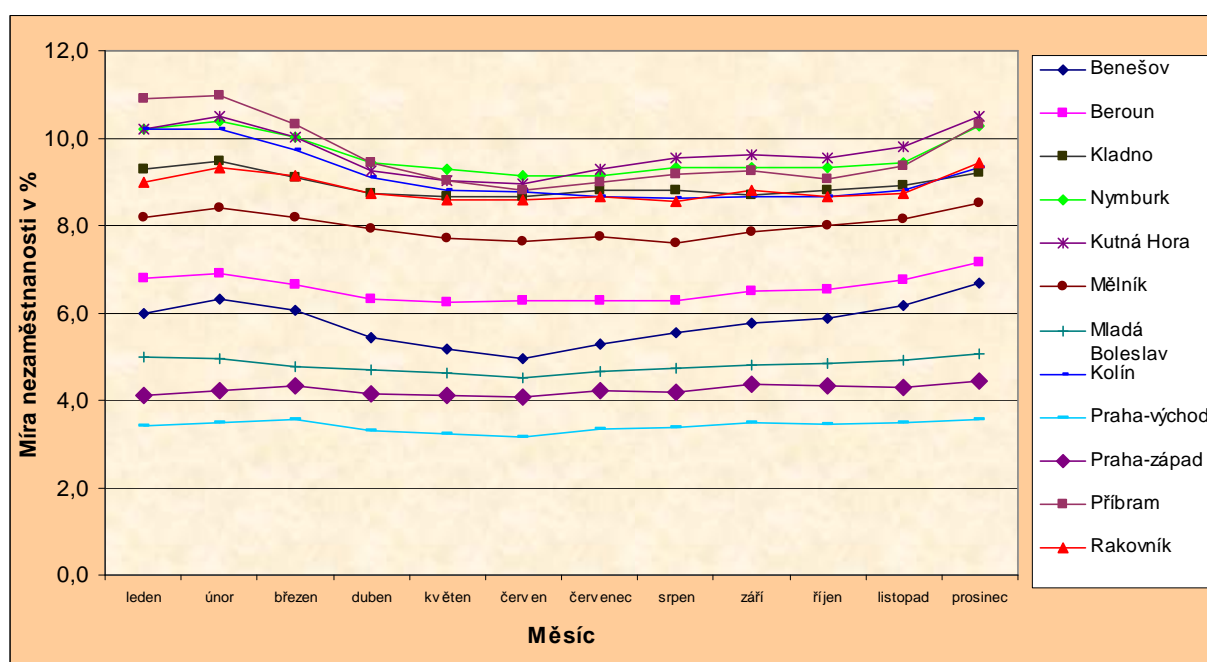
Tempo přírůstku v prosinci roku 2008 činilo 14,81 %, tedy míra nezaměstnanosti stoupla oproti listopadu 2008 o více než 14 %. Největší tempo přírůstku bylo zaznamenáno v prosinci roku 2010, které je ve výši 17,31 %, kdy došlo k největšímu nárůstu míry nezaměstnanosti oproti předcházejícímu období.

4.4 Srovnání míry sezónní nezaměstnanosti v Benešovském regionu a ostatních regionech Středočeského kraje

Jak je možné sledovat v grafu č. 8, sezónní vývoj v měsících roku 2012 u žádného regionu Středočeského kraje nevykazuje příliš strmé stoupání či klesání. Patrnější vývoj

Ize sledovat právě v Benešovském regionu, kde začátkem roku míra nezaměstnanosti klesá a od poloviny roku je patrný její nárůst. Podobně je to i u regionu Příbram, Kutná Hora a Nymburk. Naopak regiony Praha – východ a Praha – západ vykazují sezónní vývoj pouze s minimálními odchylkami.

Graf č. 8: Vývoj míry nezaměstnanosti v regionech Středočeského kraje v jednotlivých měsících roku 2012

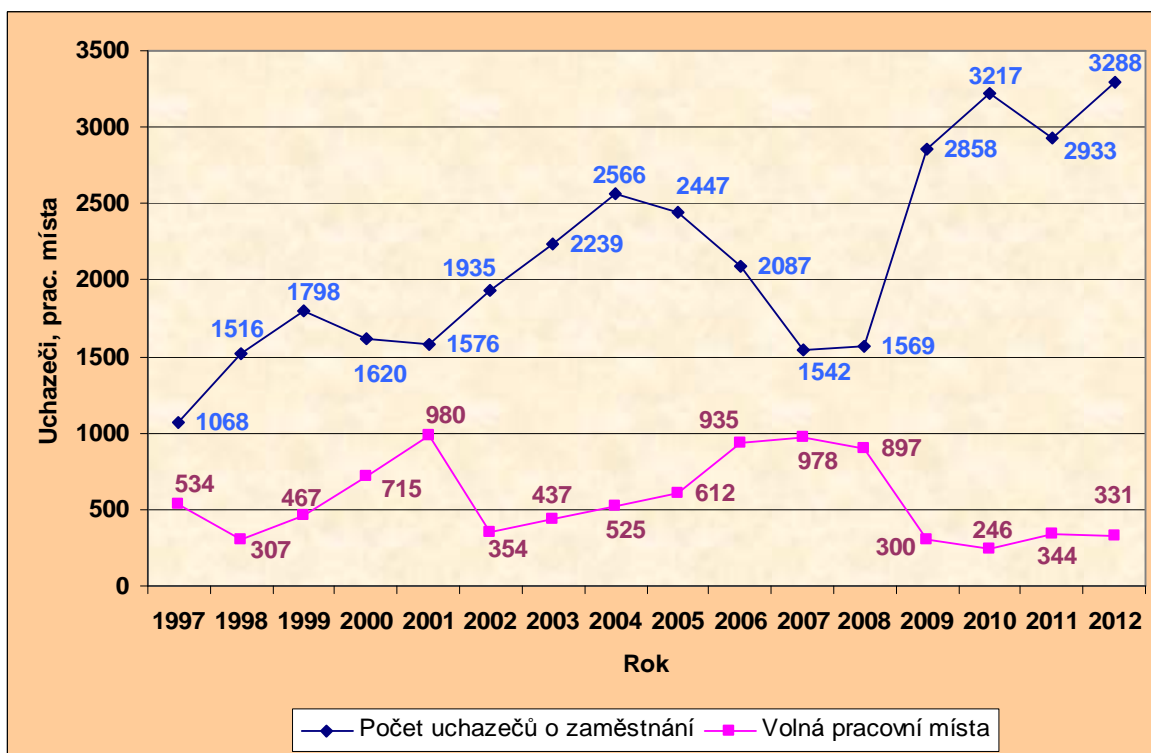
Zdroj dat: MPSV, vlastní zpracování

4.5 Vývoj nezaměstnaných v Benešovském regionu

Graf č. 9 nabízí pohled na vývoj počtu uchazečů o zaměstnání v regionu Benešov a zároveň volných pracovních míst. Jak je možné pozorovat, největší počet uchazečů o zaměstnání byl zaznamenán v posledních čtyřech letech, tedy v roce 2009 až 2012, čemuž lze tuto skutečnost přičíst hospodářské krizi. Ta zapříčinila značné snížení počtu zaměstnanců firem a tím došlo i k poklesu volných pracovních míst.

Ve vývoji pracovních míst nejsou patrné větší výkyvy, kromě roku 2001, ve kterém se počet pracovních míst dostal na nejvyšší hodnotu z celého sledovaného období, jejichž počet činil 980 volných pracovních míst.

Graf č. 9: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst v Benešovském regionu v letech 1991 – 2012

Zdroj dat: MPSV, vlastní zpracování

4.5.1 Elementární charakteristiky vývoje počtu uchazečů a volných pracovních míst

Z tabulky vypočtených elementárních charakteristik v Příloze č. 6 lze sledovat na základě první absolutní difference největší nárůst v počtu uchazečů o zaměstnání oproti předchozímu období, který byl zaznamenán v roce 2009 o 1289 uchazečů. Naopak k největšímu poklesu došlo v roce 2011 oproti roku 2010, kdy se počet snížil o 284 uchazečů. Tempo přírůstku v roce 1998 bylo ve výši 41,95 %, tedy o bezmála 42 % vzrostl počet uchazečů oproti předchozímu roku. Největší vypočtené tempo přírůstku nastalo v roce 2009 a činilo 82,15 %, což představuje nárůst počtu uchazečů o pracovní místo o 82 % oproti předchozímu období, tedy roku 2008.

Příloha č. 7 představuje vypočtené elementární charakteristiky počtu volných pracovních míst a podle první absolutní difference byl zaznamenán největší nárůst těchto míst proti předchozímu roku, jež nastal v roce 2006 a který činil 323 volných pracovních míst. K největšímu poklesu došlo v roce 2002, kdy v tomto roce oproti roku 2001, činil

pokles 626 volných pracovních míst. Hodnota 52,78 % představuje vypočtené tempo přírůstku v roce 2006, ve kterém tak došlo o tuto hodnotu k nárůstu volných pracovních míst oproti roku 2005. Největší tempo přírůstku však představuje rok 2000, ve kterém došlo k nárůstu počtu míst o 53,10 % oproti předchozímu období.

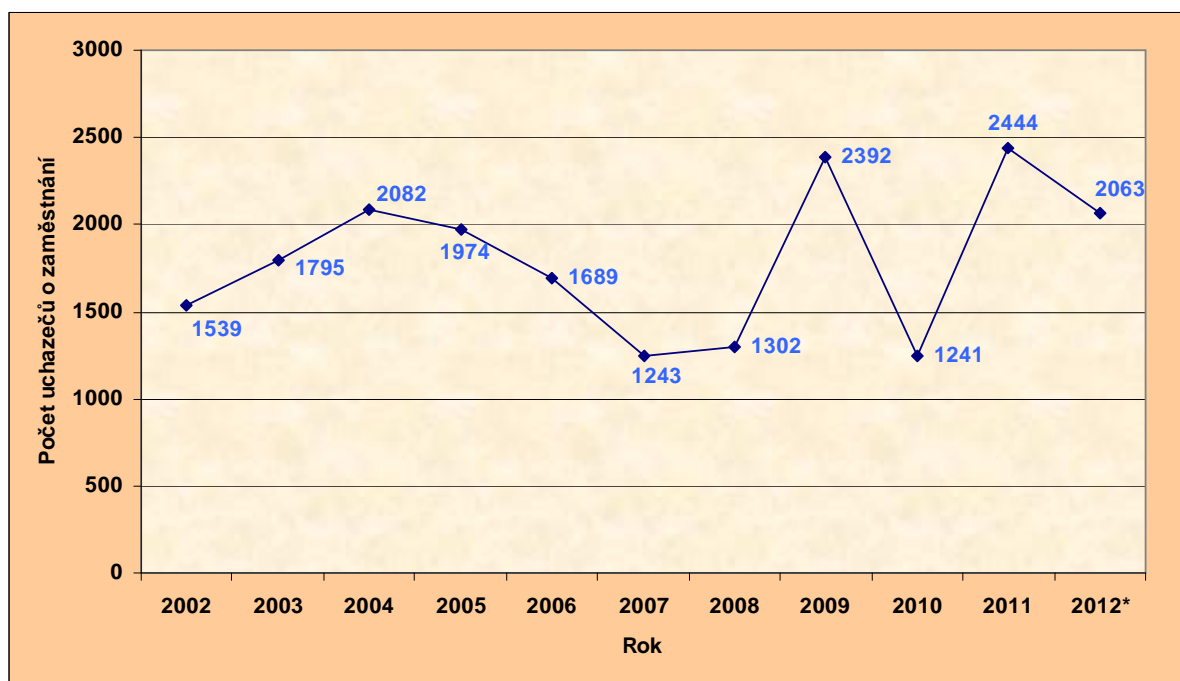
4.5.2 Vývoj nezaměstnanosti absolventů škol

Dle vývoje popisovaného grafem č. 10, lze sledovat dva značné výkyvy v počtu uchazečů z řad absolventů škol. Tyto výkyvy byly zaznamenány v roce 2009 a 2011, kdy počty uchazečů oproti předchozímu roku značně vzrostly. Nárůst uchazečů v roce 2009 možno opět přičíst důsledkům hospodářské krize.

Mezi absolventy škol byly zařazeni uchazeči se stupněm vzdělání: nižší střední vzdělání, nižší střední odborné vzdělání, střední odborné vzdělání s výučním listem, střední a střední odborné vzdělání bez maturity a výučního listu, úplné střední vzdělání, úplné střední odborné vzdělání s maturitou a výučním listem, úplné střední odborné vzdělání s maturitou bez výučního listu, vyšší odborné vzdělání, vysokoškolské vzdělání bakalářské, magisterské a doktorské.

Nejvyšší počet uchazečů v každém roce sledovaného období byl zaznamenán ve skupině absolventů se středním odborným vzděláním s výučním listem.

Graf č. 10: Vývoj počtu nezaměstnaných absolventů škol v letech 2002 – 2012 (*30. 6.)

Zdroj dat: MPSV, vlastní zpracování

4.5.2.1 Elementární charakteristiky vývoje nezaměstnanosti absolventů škol

Z výsledků první absolutní difference vypočtených elementárních charakteristik v Příloze č. 8 vyplývá, že k největšímu nárůstu počtu nezaměstnaných absolventů došlo v roce 2011 oproti roku 2010 a tento nárůst činil 1203 absolventů. Největší pokles představuje rok 2010, a to o 1151 absolventů oproti předchozímu roku.

Tempo přírůstku v roce 2009 představovalo výši 83,72 %, došlo tedy k nárůstu počtu nezaměstnaných absolventů oproti roku 2008 o téměř 84 %. Největší tempo přírůstku však nastalo v roce 2011 a jeho výše byla 96,94 %. Došlo tedy k nárůstu počtu nezaměstnaných absolventů škol o bezmála 97 % proti předcházejícímu období.

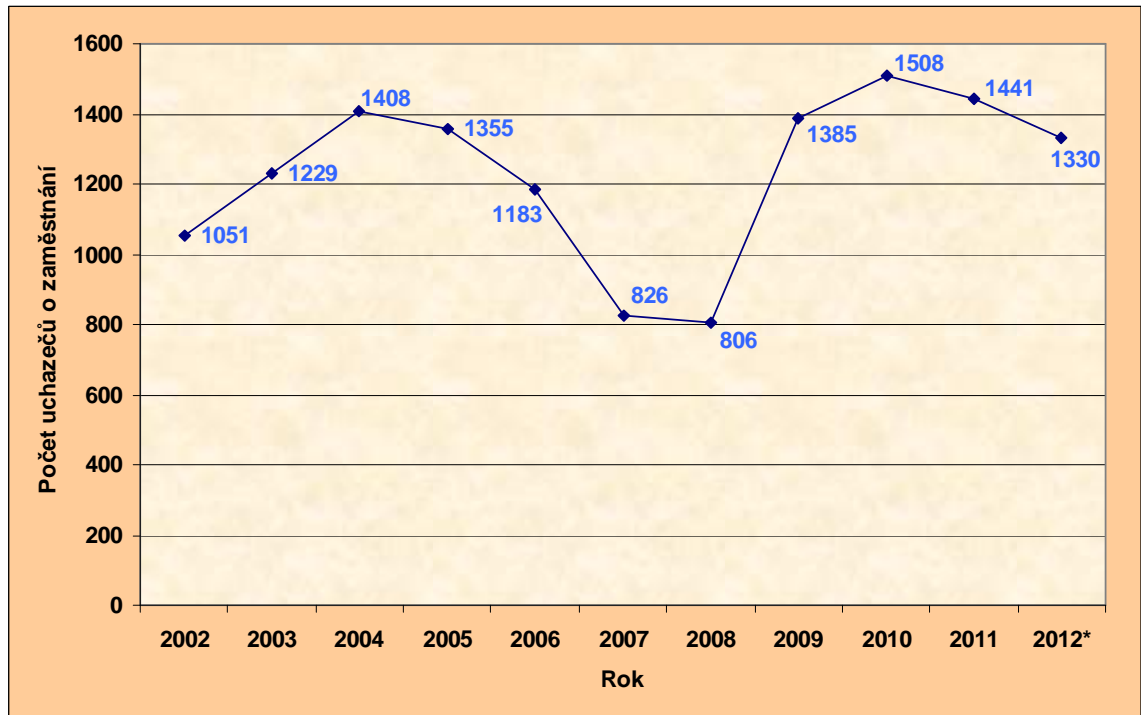
4.5.3 Vývoj nezaměstnanosti žen

Ve vývoji počtu nezaměstnaných žen uchazeček o zaměstnání jsou patrné ve sledovaných letech postupně vzrůstající a klesající tendence. První vrchol byl zaznamenán v roce 2004, kdy počet nezaměstnaných žen dosáhl v Benešovském regionu 1 408 uchazeček o zaměstnání. V roce 2008 se počet žen ucházejících o zaměstnání dostal na nejnižší hodnotu ze sledovaného období, pak ale opět od roku 2009, jako tomu

bylo již u absolventů, došlo k náhlému nárůstu počtu nezaměstnaných žen a tento počet se v následujícím roce ještě navýšil a zároveň tak dosáhl i nejvyšší hodnoty z celého sledovaného období, a to počtu 1 508 žen uchazeček o zaměstnání.

Graf č. 11: Vývoj počtu nezaměstnaných žen v letech 2002 – 2012 (*30.6.)

Zdroj dat: MPSV, vlastní zpracování

4.5.3.1 Elementární charakteristiky vývoje nezaměstnanosti žen

Dle vypočtených elementárních charakteristik obsažených v Příloze č. 9, lze sledovat z výsledků první absolutní diference, ve kterém roce došlo k největšímu nárůstu počtu nezaměstnaných žen proti roku předchozímu a kterým byl s počtem 579 žen rok 2009. Největší pokles pak představuje rok 2007, v němž se počet nezaměstnaných žen snížil o 357 oproti roku 2006.

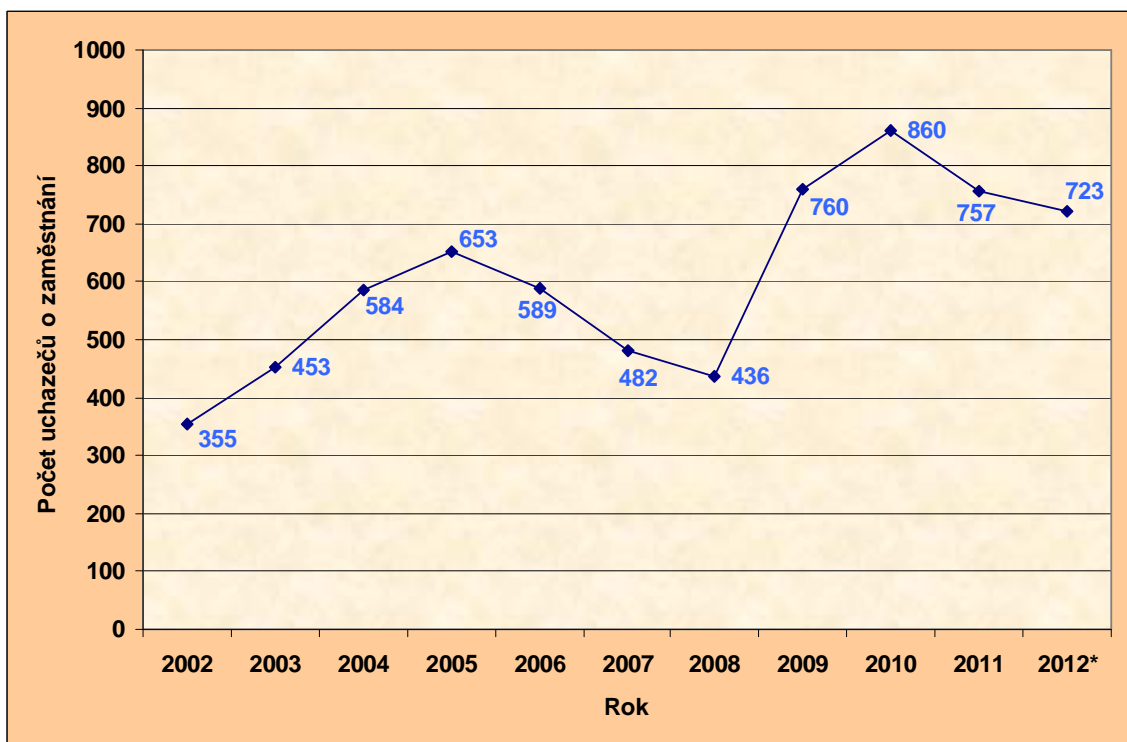
V roce 2003 tempo přírůstku představovalo 16,94 % oproti roku 2002. Největší tempo přírůstku bylo poté zaznamenáno v roce 2009 a činilo 71,84 %, došlo tedy o nárůst počtu nezaměstnaných o téměř 72 % oproti roku 2008.

4.5.4 Vývoj nezaměstnanosti rizikové skupiny starší lidé

Vývoj počtu nezaměstnaných starších lidí, který znázorňuje graf č. 12, se velmi podobá vývoji nezaměstnaných žen z předchozího grafu. Lze tento vývoj přičíst stejným důsledkům, které v tomto období nastaly. Rovněž nejvyšší hodnota počtu uchazečů byla dosažena v roce 2010, která dosahovala výše 860 uchazečů o zaměstnání z rizikové skupiny starší lidé.

Uchazeči z této rizikové skupiny jsou zde zastoupeni ve věkových kategoriích 50 – 54 let, 55 – 59 let a 60 – 64 let.

Graf č. 12: Vývoj počtu nezaměstnaných starších lidí v letech 2002 – 2012 (*30.6.)

Zdroj dat: MPSV, vlastní zpracování

4.5.4.1 Elementární charakteristiky vývoje nezaměstnanosti rizikové skupiny starší lidé

Příloha č. 10 představuje vypočtené elementární charakteristiky, z nichž vyplývá podle první absolutní diference největší nárůst nezaměstnanosti starších lidí, který nastal v roce 2009 a byl ve výši 329 nezaměstnaných starších lidí oproti roku 2008. Největšího

poklesu bylo dosaženo v roce 2007 v počtu 107 nezaměstnaných proti předcházejícímu období.

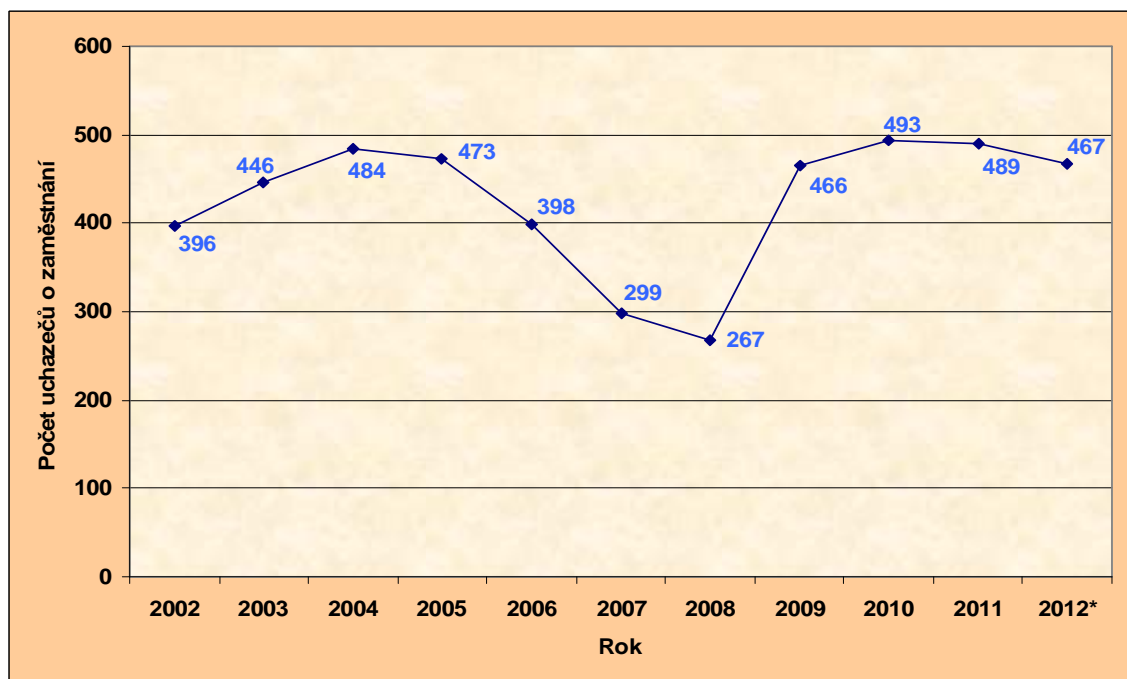
V roce 2004 činilo tempo přírůstku 28,92 %, šlo o nárůst počtu nezaměstnaných starších lidí přes 28 % oproti roku 2003 a největší tempo přírůstku představuje rok 2009, ve kterém byl nárůst počtu nezaměstnaných oproti předchozímu roku o 74,31 %.

4.5.5 Vývoj nezaměstnanosti rizikové skupiny lidí bez kvalifikace

Ve vývoji uchazečů o zaměstnání z rizikové skupiny lidí bez kvalifikace je možno sledovat obdobný vývoj jako u předchozích dvou rizikových skupin uchazečů. Větší podobnost grafu č. 12 je s grafem č. 13, kde největší počet uchazečů o zaměstnání je rovněž v roce 2004 a 2010. Tuto skutečnost lze opět přičíst důsledkům, které v tomto období nastaly jako zejména hospodářské krizi, která v roce 2010 stále přetrvávala.

Mezi uchazeče o zaměstnání z rizikové skupiny lidí bez kvalifikace byly zahrnuty osoby bez vzdělání, s neúplným základním vzděláním a osoby se základním vzděláním.

Graf č. 13: Vývoj počtu nezaměstnaných lidí bez kvalifikace v letech
2002 – 2012 (*30.6.)

Zdroj dat: MPSV, vlastní zpracování

4.5.5.1 Elementární charakteristiky vývoje nezaměstnanosti rizikové skupiny lidí bez kvalifikace

Výsledky první absolutní difference, vypočtené na základě elementárních charakteristik z Přílohy č. 11, uvádí největší nárůst počtu nezaměstnaných lidí bez kvalifikace dosažený v roce 2009, jehož výše činí 199 nezaměstnaných oproti roku 2008. Největšího poklesu, proti předchozímu období, bylo naopak dosaženo v roce 2007 o 99 nezaměstnaných starších lidí.

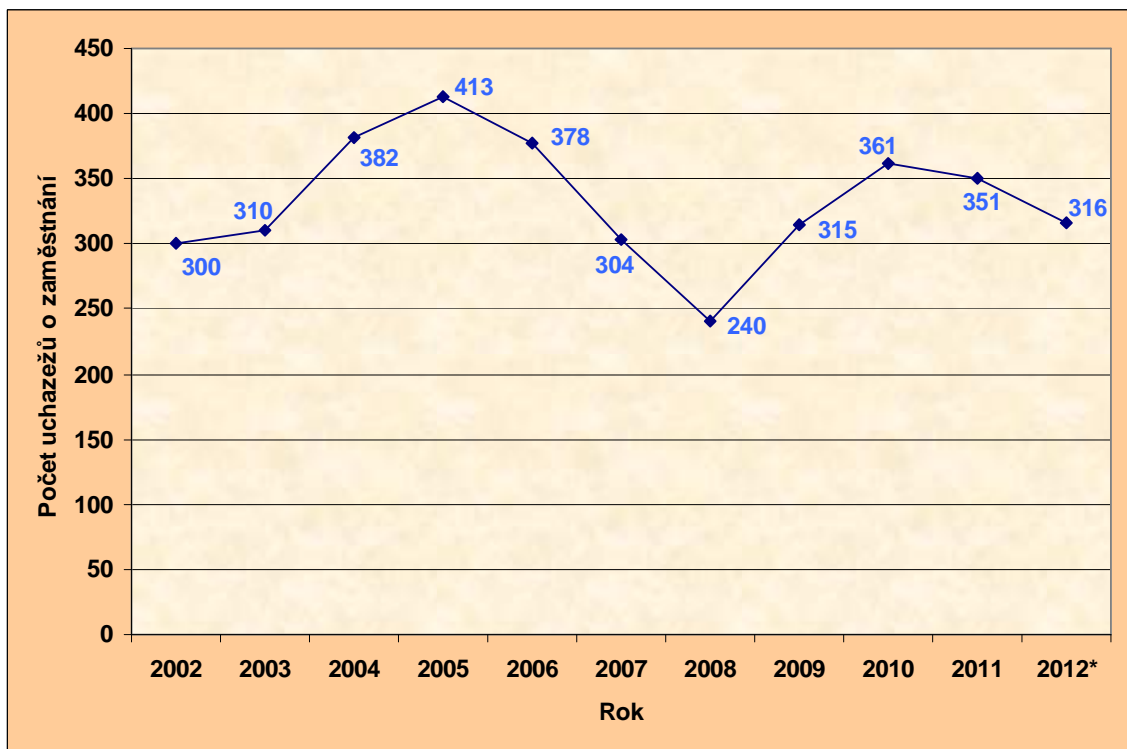
Z tempa přírůstku vyplývá v roce 2003 nárůst počtu nezaměstnaných o 12,63 % oproti roku 2002. Největšího tempa přírůstku bylo dosaženo se 74,53 % v roce 2009, tedy nárůst počtu nezaměstnaných starších lidí o více než 74 % proti roku 2008.

4.5.6 Vývoj nezaměstnanosti osob se zdravotním postižením

Ze sledovaných rizikových skupin uchazečů o zaměstnání, byli lidé se zdravotním postižením v Benešovském regionu zastoupeni s nejnižšími hodnotami. Lze opět sledovat z grafu č. 14 výkyvy v počtu uchazečů. V roce 2005 bylo dosaženo počtu 413 nezaměstnaných osob se zdravotním postižením, což je nejvyšší hodnota z celého sledovaného období. Naopak nejnižší hodnoty bylo dosaženo v roce 2008, a to 240 uchazečů. Následující dva roky nastal postupný nárůst nezaměstnaných zdravotně postižených lidí, kdy v roce 2010 dosáhl počet uchazečů o zaměstnání 361 osob a od tohoto roku je prozatím zaznamenán mírnější pokles.

Z rizikové skupiny nezaměstnaných zdravotně postižených lidí zde byly zaznamenány osoby částečně invalidní, plně invalidní a osoby zdravotně znevýhodněné.

Graf č. 14: Vývoj počtu nezaměstnaných osob se zdravotním postižením v letech 2002 – 2012 (*30.6.)

Zdroj dat: MPSV, vlastní zpracování

4.5.6.1 Elementární charakteristiky vývoje nezaměstnanosti osob se zdravotním postižením

Vypočtené elementární charakteristiky, které jsou uvedeny v Příloze č. 12, udávají první absolutní diferenci, z které vyplývá největší nárůst počtu nezaměstnaných osob se zdravotním postižením oproti předcházejícímu roku, který nastal v roce 2009 a byl to nárůst o 75 nezaměstnaných osob. Dále vyplývá naopak největší pokles nezaměstnanosti těchto osob, a to o 74, jež nastal v roce 2007 proti roku 2008.

Tempo přírůstku v roce 2004 dosáhlo výše 23,23 %, došlo tedy v tomto roce k nárůstu o více než 23 % nezaměstnaných osob se zdravotním postižením oproti roku předešlému. Největší tempo přírůstku činí 31,25 % a představuje tak nárůst nezaměstnanosti zdravotně postižených lidí o 31 % v roce 2009 oproti období předcházejícímu, tedy roku 2008.

4.5.7 Shrnutí vývoje nezaměstnaných uchazečů z rizikových skupin

Z grafu č. 15, představujícího vývoj počtu uchazečů o zaměstnání spadajících do rizikových skupin, je na první pohled patrné, která riziková skupina nezaměstnaných má podle počtu největší zastoupení uchazečů o zaměstnání a kterými jsou absolventi škol. Ze sledovaného období nastal značný nárůst v roce 2011, kdy počet uchazečů z řad absolventů v Benešovském regionu dosáhl počtu 2 444. V roce 2012, prozatím za období do června, počet uchazečů klesl oproti roku 2011, ale jelikož se nejedná o údaj za celý rok, je možné, že se toto číslo ještě mírně navýší, zejména začátkem měsíce září, kdy se většina nových absolventů přichází registrovat na úřad práce.

Druhou nejpočetněji zastoupenou rizikovou skupinou za sledované období jsou ženy. V regionu Benešov v roce 2010 se jich ucházelo o zaměstnání 1 508, což je nejvyšší hodnota u této skupiny za celé období. V následujícím roce a půl jejich počet mírně klesl. Nejnižší hodnota nezaměstnaných byla zaznamenána v roce 2008, a to v počtu 806 žen.

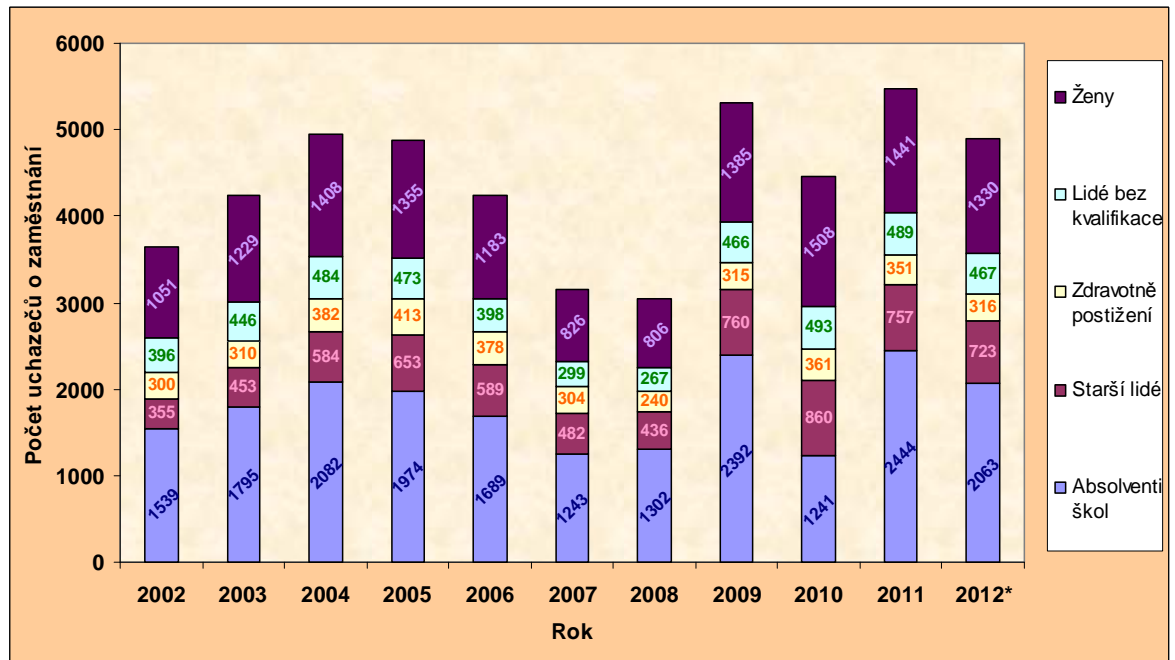
Uchazeči z řad starších lidí, byli ve sledovaném období zastoupeni v největším počtu v roce 2009 a následně jejich počet klesl o 103 uchazečů v roce 2011 a o 34 uchazečů za období 30. 6. 2012 oproti roku 2011. Nejnižší hodnotu nezaměstnaných starších lidí představuje rok 2002.

V počtu uchazečů z rizikové skupiny lidí bez kvalifikace lze sledovat nejvyšší hodnotu v roce 2010. Rok 2007 vykazuje hodnotu 299 uchazečů, která je z této rizikové skupiny ve sledovaném období nejnižší hodnotou.

Uchazeči o zaměstnání, kteří spadají do rizikové skupiny zdravotně postižení lidé, byli v nejnižším počtu zaznamenáni v roce 2008. V počtu 413 uchazečů pak byla zaznamenána nejvyšší hodnota z této rizikové skupiny, a to v roce 2005.

Z celkového počtu uchazečů o zaměstnání spadajících do rizikových skupin, byl největší počet těchto uchazečů zachycen v roce 2011, a to ve výši 5 482 nezaměstnaných. Naopak rok s nejnižší celkovou hodnotou uchazečů z rizikových skupin byl rok 2008 s počtem 3051 nezaměstnaných.

Graf č. 15: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání z rizikových skupin v letech 2002 – 2012 (*30. 6.)

Zdroj dat: MPSV, vlastní zpracování

Jak je uvedeno v literární rešerši v kapitole 3.4, která pojednává o rizikových skupinách, tato kapitola představuje šest těchto skupin, z nichž jedna zahrnuje romské etnikum. Výše zmíněné analýzy se však touto rizikovou skupinou nezabývají. Důvodem je nemožnost získání informací o nezaměstnanosti romského etnika, jelikož uchazeči o zaměstnání nikde příslušnost k etniku neuvádějí a dle zkušeností pracovníků úřadů práce se ke svému etniku ani nehlásí.

4.6 Analýza dotazníkového šetření

Dotazník, jehož vzor obsahuje Příloha č. 13, se skládal z patnácti otázek, z nichž dvě otázky byly polootevřené, jedna otevřená a zbytek otázek uzavřených. Byl zaměřen na obyvatele Benešovského regionu a skládal se ze tří částí. První z nich obsahovala otázky týkající se vlastní zkušenosti s nezaměstnaností, druhá část se věnovala otázkám na nezaměstnanost v regionu Benešov a třetí část otázek sloužila pro identifikaci respondenta. Sběr dat probíhal elektronicky i vlastní distribucí.

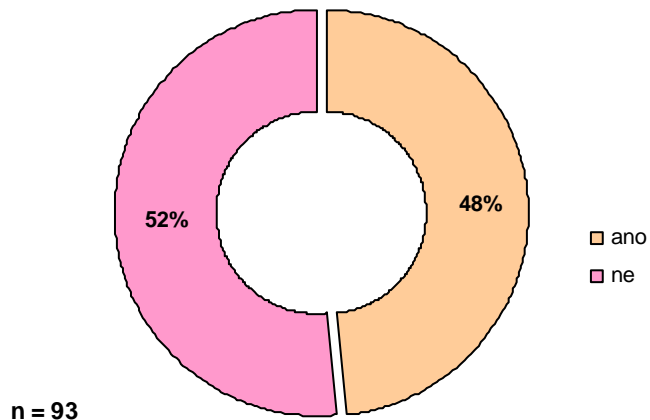
Před zahájením dotazníkového šetření byla provedena pilotáž na 30 respondentech k ověření správnosti a porozumění formulovaným otázkám, po které došlo v dotazníku k drobným úpravám.

Dotazníkové šetření probíhalo v termínu od konce ledna do začátku března 2013 a zúčastnilo se ho 93 respondentů, z nichž 69 bylo žen. Nejvíce respondentů (42) spadalo do věkové skupiny 18-26 let, dále druhý největší počet (19) spadal do věkové skupiny 27-35 let. Nejvyšší počet respondentů byl středoškolského vzdělání s maturitou (34), dále pak se vzděláním vysokoškolským magisterským (22) a vysokoškolským bakalářským (20). Dle výsledků z otázky zaměřené na velikost respondentova bydliště, odpovědělo nejvíce dotázaných (48), že pochází z obce o velikosti 10 001 a více obyvatel, druhý největší počet dotázaných (17) pochází z obcí o počtu obyvatel 0-500. Podle otázky týkající se současného stavu respondenta bylo 60 z nich zaměstnaných a 14 studujících a například nezaměstnaných respondentů zúčastněných dotazníkového šetření bylo 10. Všichni respondenti, kromě jednoho z nich, byli české národnosti. Tento jeden respondent byl národnosti slovenské a dle zdravotního stavu byli zastoupeni respondenti se zdravým stavem, jeden částečně invalidní a jeden respondent plně invalidní.

Na otázku z první části dotazníku, zda byl respondent již někdy nezaměstnaný, dle grafu č. 16, odpovědělo 48 % ano. Zvolil-li dotázaný zápornou odpověď, pokračoval ve svém vyplňování vynecháním následujících tří otázek, neboť se zaměřovaly na odpověď respondentů, kteří již nějakou zkušenost s nezaměstnaností měli.

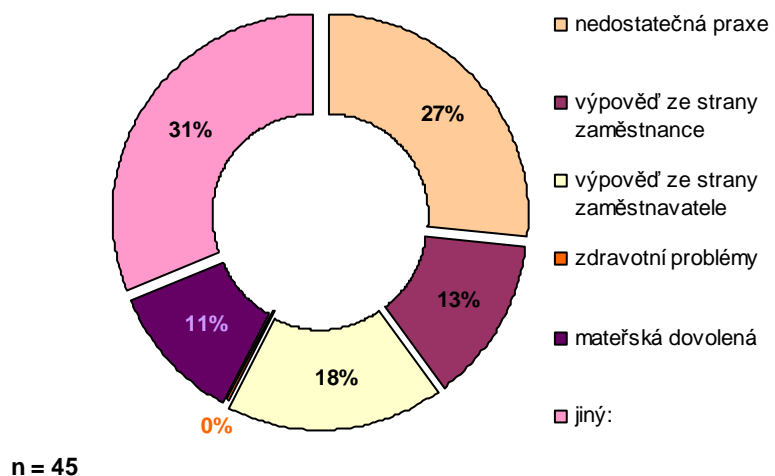
Graf č. 16: Byl/a jste již někdy nezaměstnaný/á?

Zdroj: vlastní zpracování

Otázku, která se týkala důvodu nezaměstnanosti, zodpovídali pouze respondenti, kteří v předchozí otázce, zda již někdy byli nezaměstnaní, zaškrtnuli kladnou odpověď. Ze 45 respondentů, kteří již byli někdy nezaměstnaní, uvedlo 27 % z nich jako nejčastější důvod jejich nezaměstnanosti nedostatečnou praxi. Dále byl častý důvod rovněž výpověď ze strany zaměstnavatele. Jelikož se v tomto případě jednalo o polootevřenou otázku, jako jiný důvod nezaměstnanosti bylo také uvedeno např. ukončení studia, insolvence či nedostatek pracovních nabídek. Zdravotní problémy nebyly důvodem nezaměstnanosti u žádného z respondentů, a proto je tato odpověď v grafu č. 17 s nulovými procenty.

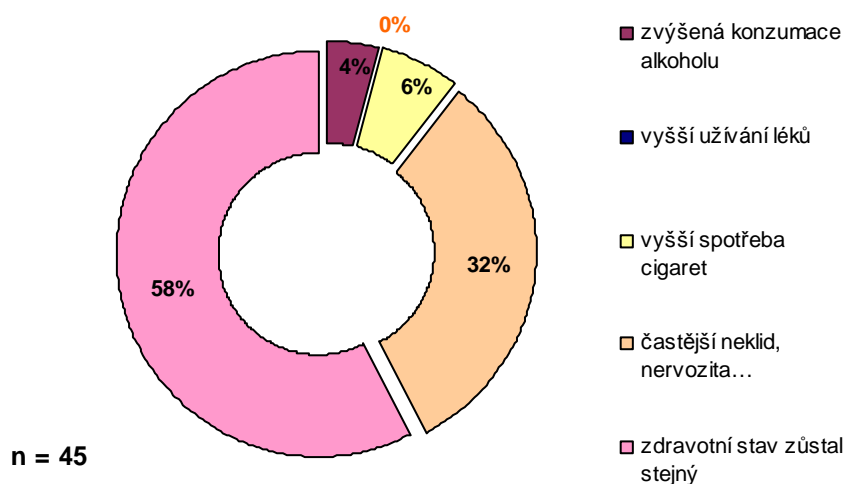
Graf č. 17: Jaký je/byl důvod Vaší nezaměstnanosti?

Zdroj: vlastní zpracování

Další otázka, na kterou odpovídali pouze respondenti se zkušeností s nezaměstnaností, se týkala ovlivnění ztrátou či nenalézáním zaměstnání jejich zdravotního stavu. Zde mohl dotázaný zaškrtnout více možností. 58 % z této skupiny respondentů zaškrtnulo odpověď, která označovala, že zdravotní stav i přesto zůstal stejný. 32 % dotázaných ale při ztrátě či nenalézání zaměstnání pocíťovalo častější neklid a nervozitu.

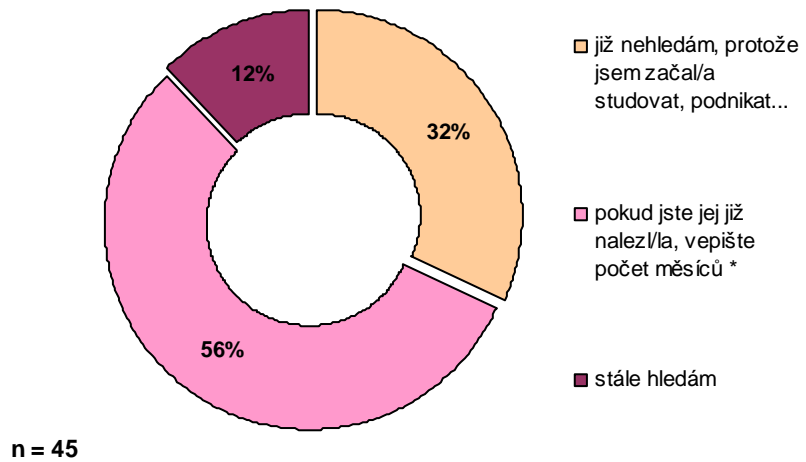
Graf č. 18: Došlo po ztrátě či nenalézání zaměstnání k nějakému ovlivnění Vašeho zdravotního stavu?

Zdroj: vlastní zpracování

Poslední otázka, dle grafu č. 19, která se týkala pouze respondentů, kteří již někdy byli nezaměstnaní, se zaměřovala na zjištění, jak dlouho trvalo, než dotázaný našel zaměstnání. Nejvíce z nich, a to 56 % odpovědělo, že zaměstnání již našel a průměrná doba hledání zaměstnání u nich byla 3 měsíce.

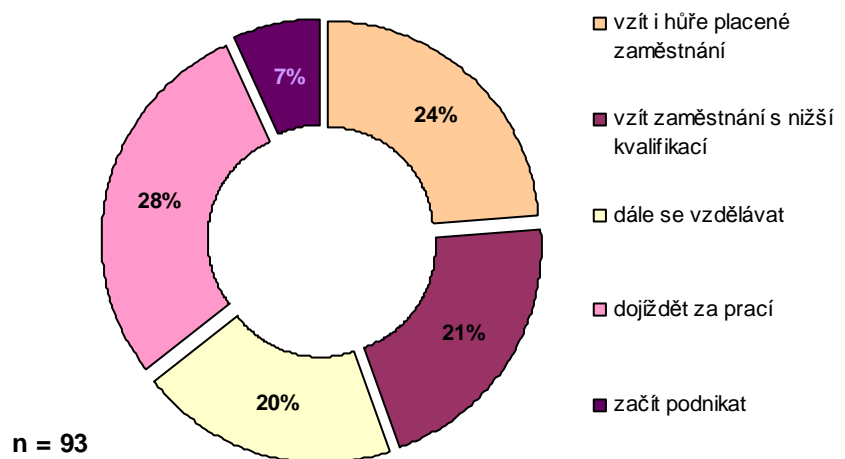
Graf č. 19: Jak dlouho trvalo, než jste našel/a zaměstnání?

Zdroj: vlastní zpracování

Na otázku, čeho by byl ochoten respondent, kdyby došlo ke ztrátě jeho zaměstnání, již opět odpovídali všichni dotázaní. V této otázce mohli zvolit více možností a nejčastěji byla zastoupena odpověď dojíždět za prací, a to z 28 %, dále také z 24 % vzít i v tomto případě hůře placené zaměstnání. Pouze 7 % získala možnost začít podnikat, došlo-li by ke ztrátě respondentova zaměstnání.

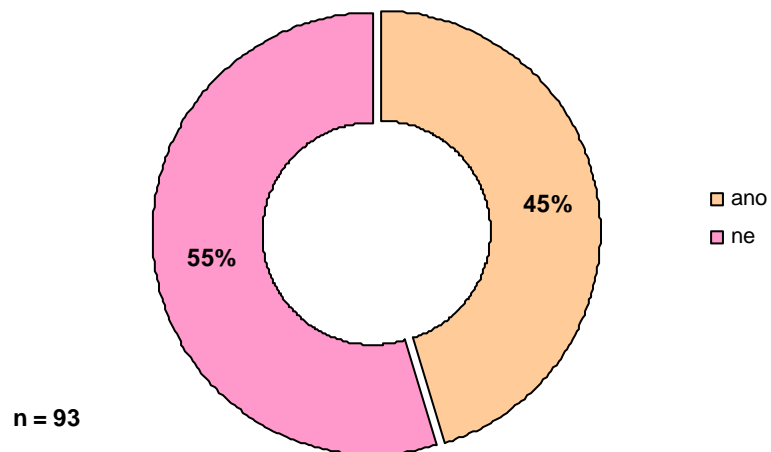
Graf č. 20: Pokud by došlo ke ztrátě Vašeho zaměstnání, byl/a byste ochoten/na:

Zdroj: vlastní zpracování

Další otázka se týkala zkušenosti s úřadem práce. 45 % dotázaných již někdy nějakou zkušenost s úřadem práce mělo. Odpověděl-li respondent záporně, na další otázku, kde měl ohodnotit přístup úřadu práce, neodpovídal.

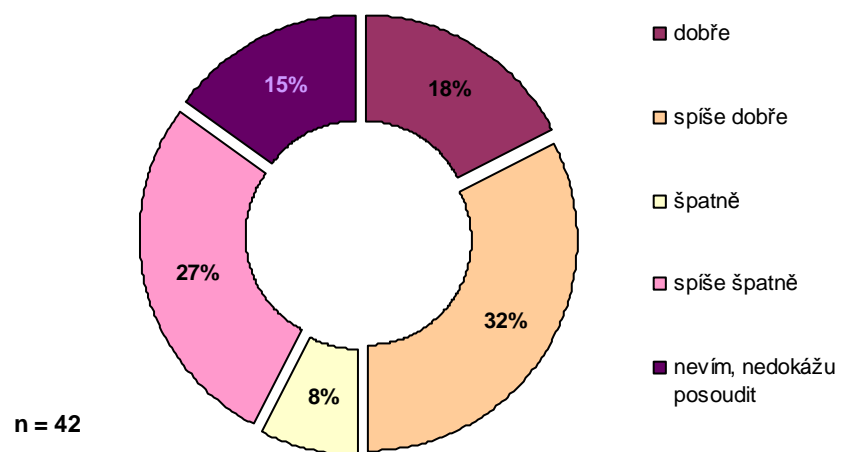
Graf č. 21: Máte zkušenost s úřadem práce?

Zdroj: vlastní zpracování

Tato otázka byla určena respondentům, kteří již měli nějakou zkušenost s úřadem práce a v této otázce měli ohodnotit jeho přístup. Nejvíce dotázaných, 32 %, zaškrtnlo odpověď, že přístup úřadu práce hodnotí spíše dobře. 27 % respondentů však ohodnotil přístup úřadu práce naopak spíše špatně.

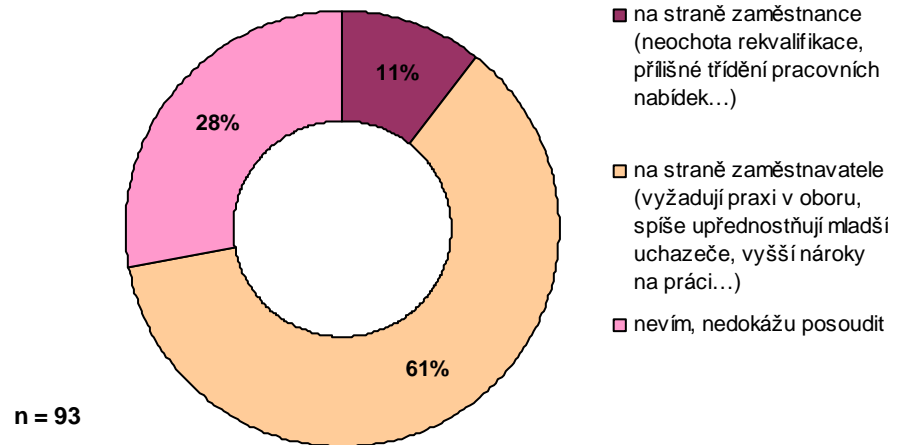
Graf č. 22: Jak byste ohodnotil/a přístup úřadu práce?

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka týkající se toho, na čí straně vidí dotázaní větší bariéry, které prohlubují nezaměstnanost, již zahrnovala odpovědi všech respondentů. Většina respondentů, tedy 61 % z nich zvolilo možnost, že vnímají tyto bariéry více na straně zaměstnavatele.

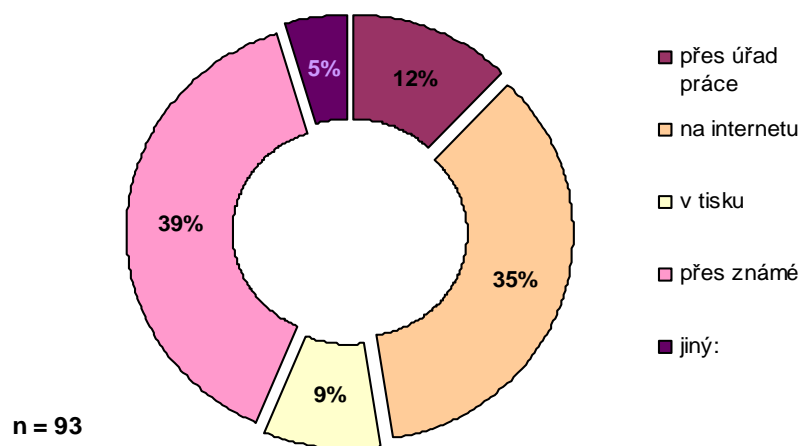
Graf č. 23: Na čí straně jsou podle Vás větší bariéry prohlubující nezaměstnanost?

Zdroj: vlastní zpracování

V poslední otázce z první části dotazníku, kde se tato část týkala vlastní zkušenosti s nezaměstnaností, měli respondenti označit odpovědi na to, jakými způsoby hledali zaměstnání, přičemž bylo možné označit více možností. Největší počet z nich, 39 %, hledalo zaměstnání přes své známé. Dále byla velmi častá odpověď hledání zaměstnání na internetu. Tento typ otázky byl polootevřený a v možnosti „jinak“ bylo také uvedeno např. nabídnutí zaměstnání přes organizaci šance na vzdělání či e-mailem.

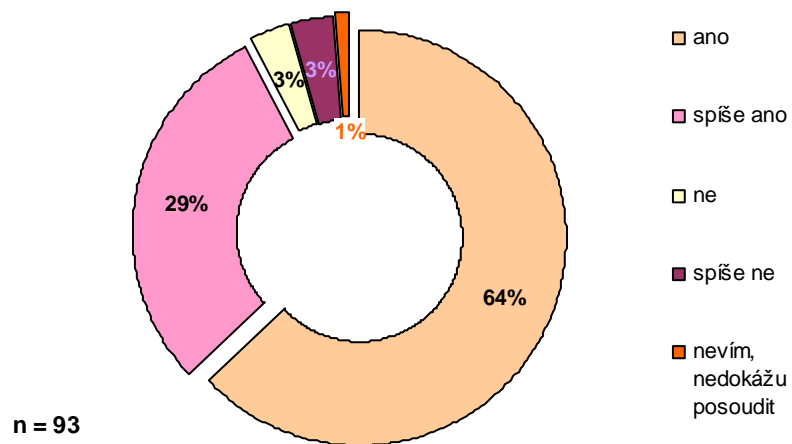
Graf č. 24: Jakými způsoby jste hledal/a zaměstnání?

Zdroj: vlastní zpracování

Následující otázka začínala druhou část dotazníku, která byla zaměřena na nezaměstnanost v regionu Benešov. Otázka se týkala názoru, zda má velikost obce vliv na počet pracovních příležitostí. Respondenti v 64 % zvolili možnost ano. Dále 29 % dotázaných zaškrtnulo možnost spíše ano.

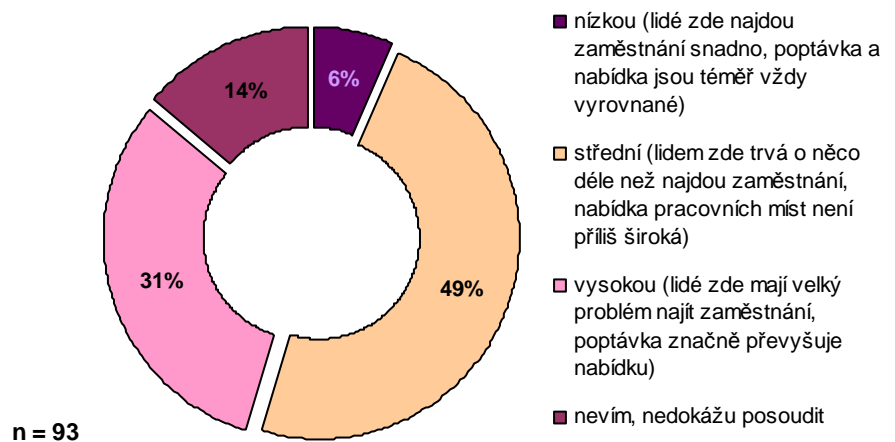
Graf č. 25: Myslíte si, že velikost obce má vliv na počet pracovních příležitostí?

Zdroj: vlastní zpracování

V následující otázce měli respondenti určit, jakou míru nezaměstnanosti vnímají v obci, kde žijí. Jako středně vysokou míru nezaměstnanosti označilo 49 % procent dotázaných, což byl největší počet odpovědí. Nízkou ji pak vnímá pouze 6 % respondentů.

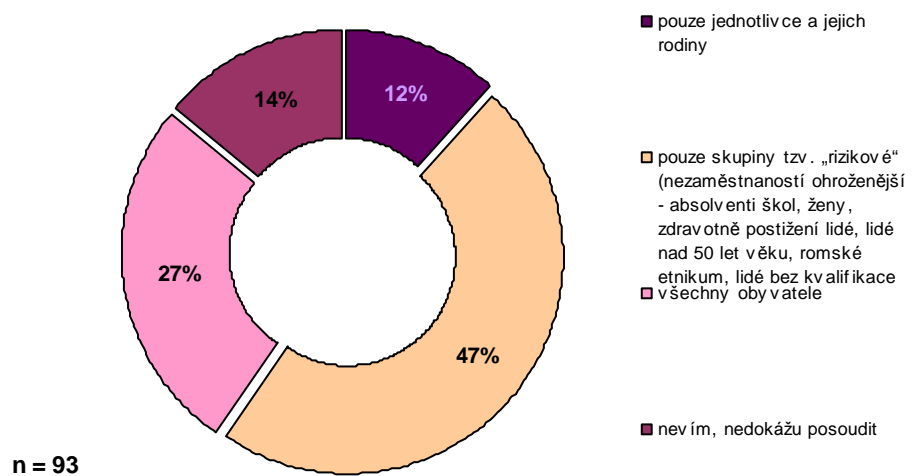
Graf č. 26: Jakou vnímáte míru nezaměstnanosti ve Vaší obci?

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka zaměřená na problém nezaměstnanosti v Benešovském regionu, měla přinést názor respondentů na to, koho podle nich tento problém nejvíce ohrožuje. 47 % dotázaných se domnívá, že jsou nezaměstnaností v regionu Benešov nejvíce ohroženi pouze rizikové skupiny. Dále také tento problém, dle 27 % dotázaných, nejvíce ohrožuje všichni obyvatelé.

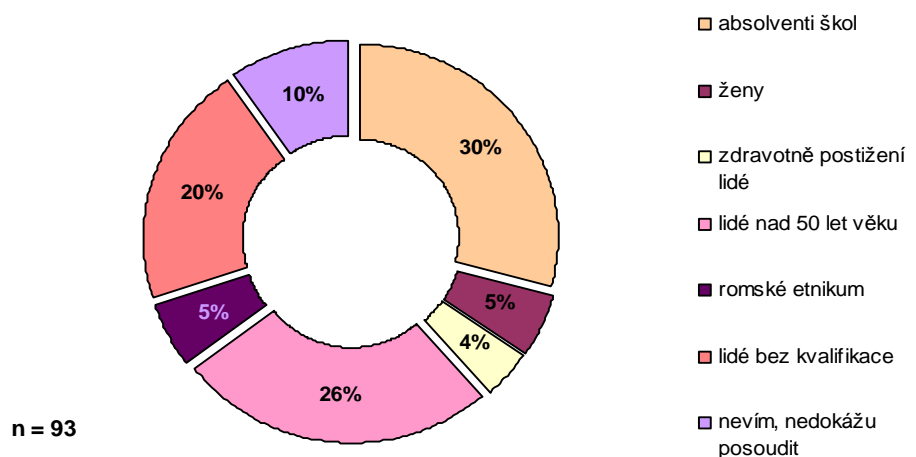
Graf č. 27: Nezaměstnanost v Benešovském regionu vnímáte jako problém ohrožující:

Zdroj: vlastní zpracování

V této otázce měli respondenti označit tu skupinu lidí, která je podle nich nezaměstnaností v Benešovském regionu nejvíce ohrožena. Odpověď absolventi škol označil největší počet dotázaných, a to 30 %. Dále je nejvíce zastoupena odpověď lidí nad 50 let věku a lidé bez kvalifikace.

Graf č. 28: Která skupina lidí je z Vašeho pohledu nezaměstnaností nejvíce ohrožena?

Zdroj: vlastní zpracování

Poslední otázka z druhé části dotazníku, byla otázkou otevřenou, ve které mohli respondenti uvádět, co by podle nich pomohlo ovlivnit a zvýšit zaměstnanost v Benešovském regionu. Dotázaní by např. tuto situaci řešili obnovou zaniklých a dříve prosperujících firem, zvyšování konkurenceschopnosti regionu či investiční pobídky do regionu pro velké zaměstnavatele.

4.6.1 Analýza kvalitativních znaků

Ze získaných dat dotazníkového šetření, byla provedena následující analýza kvalitativních znaků. Byly stanoveny tři hypotézy pro ověření závislosti mezi proměnnými.

Pro výpočet byl použit program Statistica 10 a vypočtené hodnoty závislosti kvalitativních znaků zobrazují následující tabulky.

1. hypotéza: H_0 : Nebyla prokázána významná závislost mezi věkem a způsoby hledání zaměstnání

Tabulka č. 1: Kontingenční tabulka věk a způsoby hledání zaměstnání

Kontingenční tabulka (zp. hledání zam.2 - kontingen. tab.)					
Tab. :					
Způsoby hledání zaměstnání	Věk 18-26	Věk 27-35	Věk 36-50	Věk 51-64	Řádk. součty
přes úřad práce	11	3	0	3	17
na internetu	25	9	4	4	42
v tisku	6	2	1	3	12
přes známé	25	10	6	13	54
jinak	2	2	1	2	7
Vš.skup.	69	26	12	25	132

Zdroj: vlastní zpracování

V otázce týkající se způsobu hledání zaměstnání, mohli respondenti zaškrtnout více možností, proto celkový součet udává číslo 132 namísto 93, což byl počet respondentů, zúčastněných dotazníkového šetření. Největší četnosti, zachycené v tabulce č. 1, se vyskytují u možnosti hledání zaměstnání „přes známé“, a to ve všech věkových kategoriích. Dále zejména u věkové skupiny 18 – 26 let byla zaznamenána nejvyšší četnost u možnosti způsobu hledání zaměstnání „na internetu“.

Tabulka č. 2: Kontingenční tabulka věk a způsoby hledání zaměstnání

Kontingenční tabulka (zp. hledání zam.2 - kontingen. tab.)						
Tab. :						
	Způsoby hledání zaměstnání	Věk 18-26	Věk 27-35	Věk 36-50	Věk 51-64	Řádk. součty
Četnost	přes úřad práce	11	3	0	3	17
Sloupc. četn.		15,94%	11,54%	0,00%	12,00%	
Řádk. četn.		64,71%	17,65%	0,00%	17,65%	
Celková četn.		8,33%	2,27%	0,00%	2,27%	12,88%
Četnost	na internetu	25	9	4	4	42
Sloupc. četn.		36,23%	34,62%	33,33%	16,00%	
Řádk. četn.		59,52%	21,43%	9,52%	9,52%	
Celková četn.		18,94%	6,82%	3,03%	3,03%	31,82%
Četnost	v tisku	6	2	1	3	12
Sloupc. četn.		8,70%	7,69%	8,33%	12,00%	
Řádk. četn.		50,00%	16,67%	8,33%	25,00%	
Celková četn.		4,55%	1,52%	0,76%	2,27%	9,09%
Četnost	přes známé	25	10	6	13	54
Sloupc. četn.		36,23%	38,46%	50,00%	52,00%	
Řádk. četn.		46,30%	18,52%	11,11%	24,07%	
Celková četn.		18,94%	7,58%	4,55%	9,85%	40,91%
Četnost	jinak	2	2	1	2	7
Sloupc. četn.		2,90%	7,69%	8,33%	8,00%	
Řádk. četn.		28,57%	28,57%	14,29%	28,57%	
Celková četn.		1,52%	1,52%	0,76%	1,52%	5,30%
Četnost	Vš.skup.	69	26	12	25	132
Celková četn.		52,27%	19,70%	9,09%	18,94%	

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 2, která představuje kontingenční tabulku se zachycenými nejen četnostmi jako je tomu v tabulce č. 1, ale zobrazuje navíc i procenta z počtu v řádku, procenta z počtu ve sloupci a procenta celkového počtu. Největší zaznamenaná celková procenta jsou u skupiny 18-26 let u možností způsobu hledání zaměstnání „přes známé“ a „na internetu“, kde tato hodnota u obou činí 18,94 %. Tyto dvě možnosti rovněž vykazují největší hodnoty u všech věkových skupin, a to 40,91 % možnost „přes známé“ a 31,82 % možnost „na internetu“.

Tabulka č. 3: Očekávané četnosti věk a způsoby hledání zaměstnání

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (zp. hledání zam.úprava - kontingen. tab.) Pearsonův chí-kv. : 5,86356, sv=6, p=,438647					
Způsoby hledání zaměstnání	Věk 18-26	Věk 27-35	Věk 36-50	Věk 51-64	Řádk. součty
přes úřad práce a na internetu	33,02143	12,44286	9,57143	11,96429	67,0000
v tisku	5,91429	2,22857	1,71429	2,14286	12,0000
přes známé a jinak	30,06429	11,32857	8,71429	10,89286	61,0000
Vš.skup.	69,00000	26,00000	20,00000	25,00000	140,0000

Zdroj: vlastní zpracování

Pro splnění podmínek použití chí-kvadrát testu, jelikož nesmí být žádná z pozorovaných četností menší než 1, došlo v tabulce teoretických četností ke sloučení dvou kategorií u způsobu hledání zaměstnání „přes úřad práce a na internetu“ a dalších dvou kategorií „přes známé a jinak“. Tabulka č. 3 představuje upravenou tabulku očekávaných četností.

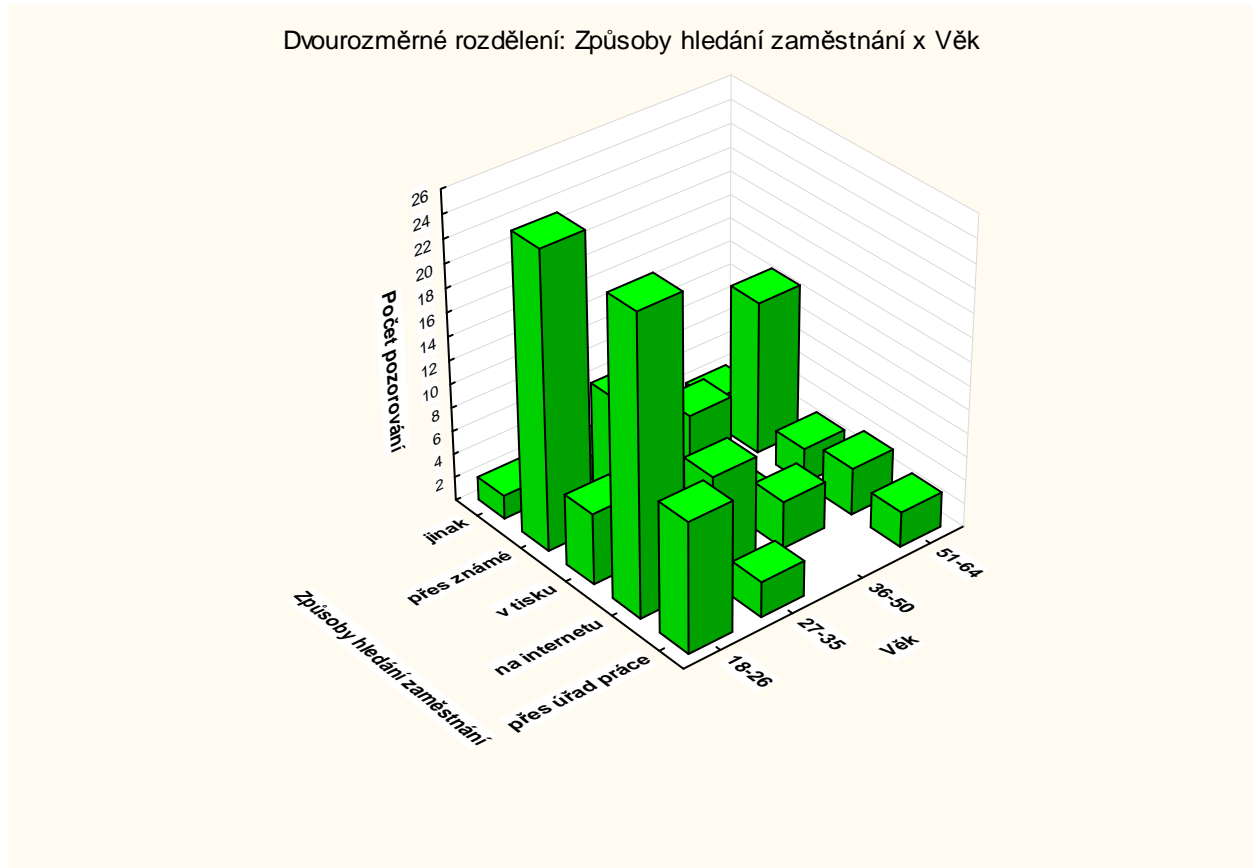
Tabulka č. 4: Chí-kvadrát test věk a způsoby hledání zaměstnání

Statist.	Statist. : Způsoby hledání zaměstnání(3) x Věk(4) (zp. hledání zam.úprava - kontingen. tab.)		
	Chí-kvadr.	sv	p
Pearsonův chí-kv.	5,863559	df=6	p=,43865
M-V chí-kvadr.	6,060096	df=6	p=,41649
Fí	,2046523		
Kontingenční koeficient	,2004967		
Cramér. V	,1447110		

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledku Chí-kvadrát testu v tabulce č. 4 vyplývá, že porovnáním vypočtené hodnoty $p = 0,43865$ s $\alpha (0,05)$, je vypočtená hodnota větší, proto se nulová hypotéza H_0 nezamítá, tedy test neprokázal statisticky významnou závislost mezi věkem a způsoby hledání zaměstnání.

Graf č. 29: Věk a způsoby hledání zaměstnání

Zdroj: vlastní zpracování

Dle grafu č. 29, který znázorňuje nesloučené kategorie pro lepší přehlednost, je patrné největší zastoupení hodnot u způsobů hledání zaměstnání „přes známé“ a „na internetu“, přičemž jsou tyto hodnoty nejvíce zřejmé u věkové skupiny 18-26 let.

2. hypotéza: H_0 : Nebyla prokázána významná závislost mezi dosaženým vzděláním a ochotou řešení situace v nezaměstnanosti

Tabulka č. 5: Kontingenční tabulka vzdělání a ochota řešení situace v nezaměstnanosti

Kontingenční tabulka (ochota v nezam. - kontingen. tab.)								
Tab. :								
Ochota v nezam.	Vzdělání vyučení	Vzdělání SŠ bez mat.	Vzdělání SŠ s mat.	Vzdělání VOŠ	Vzdělání VŠ Bc.	Vzdělání VŠ Mgr.	Vzdělání VŠ dokt.	Řádk. součty
vzít i hůře plac. zam.	5	1	14	4	10	11	0	45
vzít zam. s nižší kv.	3	1	16	3	10	7	0	40
dále se vzdělávat	2	1	9	5	8	11	1	37
dojíždět za prací	5	2	17	4	9	16	1	54
začít podnikat	1	1	5	1	3	4	0	15
Vš.skup.	16	6	61	17	40	49	2	191

Zdroj: vlastní zpracování

U otázky, která se týkala skutečnosti, co by byl respondent ochotný udělat v případě ztráty jeho zaměstnání, mohli rovněž dotázaní zaškrtnout více možností, proto je opět celkový počet četností větší než byl konečný počet respondentů. Jednotlivé četnosti zachycuje tabulka č. 5 a největší počet pozorovaných četností představuje možnost „dojíždět za prací“ u středoškolského vzdělání s maturitou. Tato možnost je také nejvíce zastoupena u vzdělání vysokoškolského magisterského.

Tabulka č. 6: Kontingenční tabulka vzdělání a ochota řešení situace v nezaměstnanosti

Kontingenční tabulka (ochota v nezam. - kontingen. tab.)									
Tab. :									
	Ochota v nezam.	Vzdělání vyučení	Vzdělání SŠ bez mat.	Vzdělání SŠ s mat.	Vzdělání VOŠ	Vzdělání VŠ Bc.	Vzdělání VŠ Mgr.	Vzdělání VŠ dokt.	Řádk. součty
Četnost	vzít i hůře plac. zam.	5	1	14	4	10	11	0	45
Sloupc. četn.		31%	17%	23%	24%	25%	22%	0%	
Řádk. četn.		11%	2%	31%	9%	22%	24%	0%	
Celková četn.		3%	1%	7%	2%	5%	6%	0%	24%
Četnost	vzít zam. s nižší kv.	3	1	16	3	10	7	0	40
Sloupc. četn.		19%	17%	26%	18%	25%	14%	0%	
Řádk. četn.		8%	3%	40%	8%	25%	18%	0%	
Celková četn.		2%	1%	8%	2%	5%	4%	0%	21%
Četnost	dále se vzdělávat	2	1	9	5	8	11	1	37
Sloupc. četn.		13%	17%	15%	29%	20%	22%	50%	
Řádk. četn.		5%	3%	24%	14%	22%	30%	3%	
Celková četn.		1%	1%	5%	3%	4%	6%	1%	19%
Četnost	dojíždět za prací	5	2	17	4	9	16	1	54
Sloupc. četn.		31%	33%	28%	24%	23%	33%	50%	
Řádk. četn.		9%	4%	31%	7%	17%	30%	2%	
Celková četn.		3%	1%	9%	2%	5%	8%	1%	28%
Četnost	začít podnikat	1	1	5	1	3	4	0	15
Sloupc. četn.		6%	17%	8%	6%	8%	8%	0%	
Řádk. četn.		7%	7%	33%	7%	20%	27%	0%	
Celková četn.		1%	1%	3%	1%	2%	2%	0%	8%
Četnost	Vš.skup.	16	6	61	17	40	49	2	191
Celková četn.		8%	3%	32%	9%	21%	26%	1%	

Zdroj: vlastní zpracování

Celková procenta četností, jak je zachycuje tabulka č. 6, představují největší hodnoty u středoškolského vzdělání s maturitou v možnosti „dojždět za prací“. Tato možnost také představuje největší zaznamenanou četnost u všech typů vzdělání, a to 28 %. Druhá největší četnost, ve výši 24 %, je zachycena u možnosti „vzít i hůře placené zaměstnání“.

Tabulka č. 7: Očekávané četnosti vzdělání a ochota řešení situace v nezaměstnanosti

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (ochota v nezam.úprava - kontingen. tab.)					
Pearsonův chí-kv. : 4,70782, sv=9, p=,858999					
Ochota v nezam.	Vzdělání vyučení a SŠ bez mat.	Vzdělání SŠ s mat.	Vzdělání VOŠ a VŠ Bc.	Vzdělání VŠ Mgr. a VŠ dokt.	Řádk. součty
vzít i hůře plac. zam.	5,18325	14,37173	13,42932	12,01571	45,0000
vzít zam. s nižší kv.	4,60733	12,77487	11,93717	10,68063	40,0000
dále se vzdělávat a začít podnikat	5,98953	16,60733	15,51832	13,88482	52,0000
dojždět za prací	6,21990	17,24607	16,11518	14,41885	54,0000
Vš.skup.	22,00000	61,00000	57,00000	51,00000	191,0000

Zdroj: vlastní zpracování

Pro splnění podmínek použití chí-kvadrát testu, jelikož nesmí být žádná z pozorovaných četností menší než 1, došlo v tabulce teoretických četností ke sloučení třech kategorií ve vzdělání „vyučení a SŠ s bez maturity“, „VOŠ a VŠ bakalářské“ a „VŠ magisterské a VŠ doktorské“. Byly sloučeny také dvě kategorie u ochoty řešení situace v nezaměstnanosti „dále se vzdělávat a začít podnikat“. Tabulka č. 7 představuje upravenou tabulku očekávaných četností.

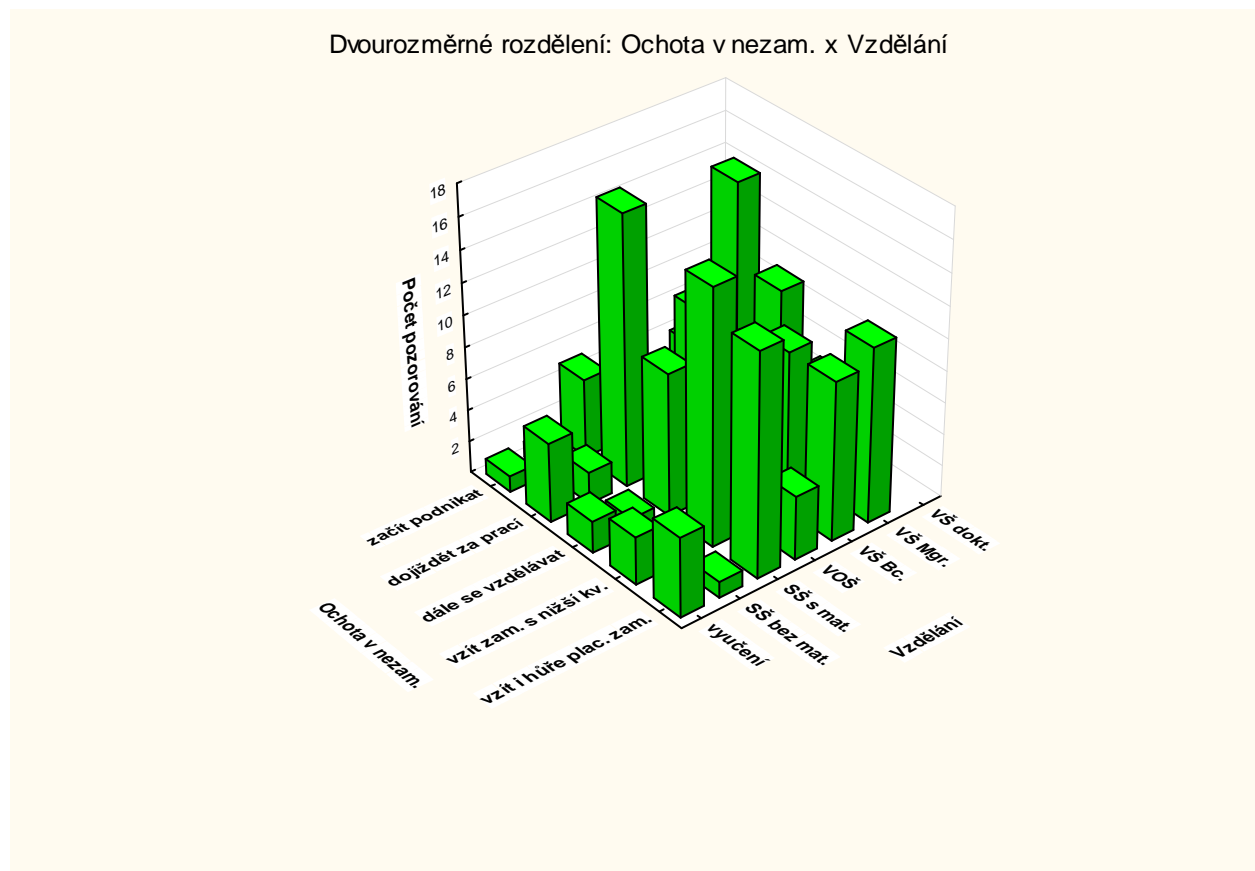
Tabulka č. 8: Chí-kvadrát test vzdělání a ochota řešení situace v nezaměstnanosti

Statist.	Statist. : Ochota v nezam.(4) x Vzdělání(4) (ochota v nezam.úprava - kontingen. tab.)		
	Chí-kvadr.	sv	p
Pearsonův chí-kv.	4,707816	df=9	p=,85900
M-V chí-kvadr.	4,848956	df=9	p=,84727
Fí	,1569976		
Kontingenční koeficient	,1550978		
Cramér. V	,0906426		

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 8 zachycuje výsledek Chí-kvadrát testu. Dojde-li k porovnání vypočtené hodnoty $p = 0,85900$ s $\alpha (0,05)$, je patrná větší vypočtená hodnota, nulová hypotéza H_0 se proto nezamítá, test neprokázal statisticky významnou závislost mezi dosaženým vzděláním a ochotou řešení situace v nezaměstnanosti.

Graf č. 30: Vzdělání a ochota řešení situace v nezaměstnanosti

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 30 představuje znázornění počtů zvolených možností u ochoty řešení situace v nezaměstnanosti v původních, nesloučených, kategoriích. Možnost „dojíždět za prací“ je nejvíce zastoupena u vzdělání středoškolského s maturitou a vysokoškolského magisterského. Druhou nejčastěji zvolenou možností bylo „vzít zaměstnání s nižší kvalifikací“, která nabývá největší hodnoty u vzdělání středoškolského s maturitou.

3. hypotéza: H_0 : Nebyla prokázána významná závislost mezi pohlavím a rozdílným vnímáním rizikových skupin

Tabulka č. 9: Kontingenční tabulka pohlaví a rozdílné vnímání rizikových skupin

Kontingenční tabulka (riz. sk. - kontingen. tab.)			
Tab. :			
Rizikové sk.	Pohlaví muž	Pohlaví žena	Řádk. součty
absolventi škol	6	20	26
ženy	1	3	4
zdravotně postižení lidé	1	5	6
lidé nad 50 let věku	4	21	25
romské etnikum	1	6	7
lidé bez kvalifikace	8	8	16
nevím, nedokážu posoudit	3	6	9
Vš.skup.	24	69	93

Zdroj: vlastní zpracování

U otázky týkající se respondentova vnímání nejvíce rizikové skupiny v Benešovském regionu, již mohli dotázaní volit pouze jednu možnost, proto celkový součet udává počet respondentů, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření. Největší četnosti jsou zachycené u ženského pohlaví, jelikož se dotazníkového šetření zúčastnilo více žen než mužů, a to u možností „absolventi škol“ a „lidé nad 50 let věku“. Muži naopak vnímají jako nejvíce rizikovou skupinu „lidé bez kvalifikace“ a poté rovněž jako ženy, i „absolventy škol“. Dle celkového součtu však vyplývají u mužského i ženského pohlaví nejvíce rizikové skupiny „absolventi škol“ a „lidé nad 50 let věku“. Lze v tomto případě pozorovat jen nepatrné rozdíly.

Tabulka č. 10: Kontingenční tabulka pohlaví a rozdílné vnímání rizikových skupin

Kontingenční tabulka (riz. sk. - kontingen. tab.)				
Tab. :				
	Rizikové sk.	Pohlaví muž	Pohlaví žena	Řádk. součty
Četnost	absolventi škol	6	20	26
Sloupc. četn.		25,00%	28,99%	
Řádk. četn.		23,08%	76,92%	
Celková četn.		6,45%	21,51%	27,96%
Četnost	ženy	1	3	4
Sloupc. četn.		4,17%	4,35%	
Řádk. četn.		25,00%	75,00%	
Celková četn.		1,08%	3,23%	4,30%
Četnost	zdravotně postižení lidé	1	5	6
Sloupc. četn.		4,17%	7,25%	
Řádk. četn.		16,67%	83,33%	
Celková četn.		1,08%	5,38%	6,45%
Četnost	lidé nad 50 let věku	4	21	25
Sloupc. četn.		16,67%	30,43%	
Řádk. četn.		16,00%	84,00%	
Celková četn.		4,30%	22,58%	26,88%
Četnost	romské etnikum	1	6	7
Sloupc. četn.		4,17%	8,70%	
Řádk. četn.		14,29%	85,71%	
Celková četn.		1,08%	6,45%	7,53%
Četnost	lidé bez kvalifikace	8	8	16
Sloupc. četn.		33,33%	11,59%	
Řádk. četn.		50,00%	50,00%	
Celková četn.		8,60%	8,60%	17,20%
Četnost	nevím, nedokážu posoudit	3	6	9
Sloupc. četn.		12,50%	8,70%	
Řádk. četn.		33,33%	66,67%	
Celková četn.		3,23%	6,45%	9,68%
Četnost	Vš.skup.	24	69	93
Celková četn.		25,81%	74,19%	

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 10 zachycuje procenta četností a dle celkového součtu má nejvyšší procentní zastoupení možnost „absolventi škol“, a to 27,96 %. Druhá největší hodnota 26,88 % je zachycena u možnosti „lidé nad 50 let věku“. Ženy nejčastěji volily možnost „lidé nad 50 let věku“, která činí 22,58 %, naopak muži vnímají nejvíce rizikovou skupinu v regionu Benešov „lidé bez kvalifikace“ ve výši 8,60 %.

Tabulka č. 11: Očekávané četnosti pohlaví a rozdílné vnímání rizikových skupin

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (riz. sk. - kontingen.úprava. tab.) Pearsonův chí-kv. : 7,10554, sv=4, p=,130415			
Rizikové sk.	Pohlaví muž	Pohlaví žena	Řádk. součty
absolventi škol	6,70968	19,29032	26,00000
ženy, rom. etnikum, zdr. pos. lidé	4,38710	12,61290	17,00000
lidé nad 50 let věku	6,45161	18,54839	25,00000
lidé bez kvalifikace	4,12903	11,87097	16,00000
nevím, nedokážu posoudit	2,32258	6,67742	9,00000
Vš.skup.	24,00000	69,00000	93,00000

Zdroj: vlastní zpracování

Pro splnění podmínek použití chí-kvadrát testu, jelikož nesmí být žádná z pozorovaných četností menší než 1, došlo v tabulce teoretických četností u rizikových skupin ke sloučení třech kategorií „ženy, romské etnikum a zdravotně postižení lidé“.

Tabulka č. 11 představuje upravenou tabulku očekávaných četností.

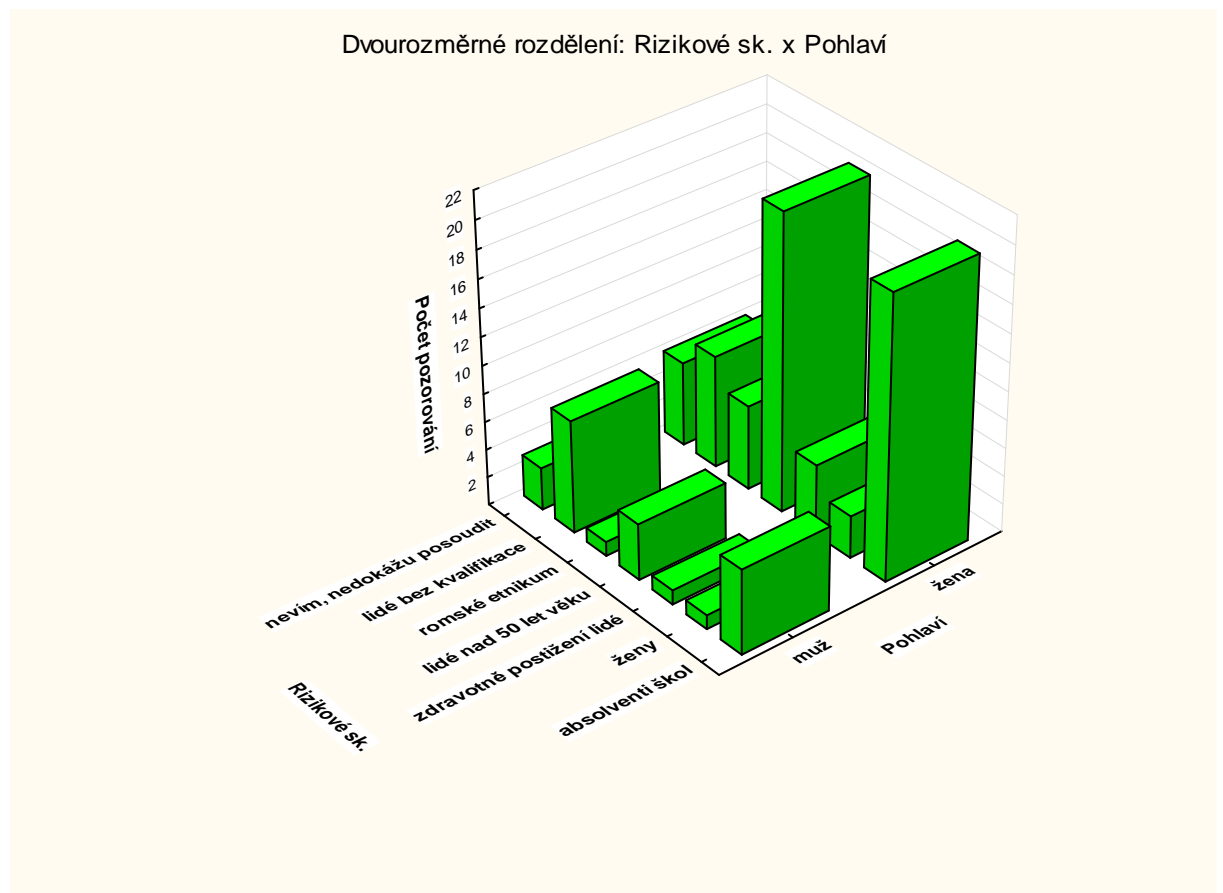
Tabulka č. 12: Chí-kvadrát test pohlaví a rozdílné vnímání rizikových skupin

Statist.	Statist. : Rizikové sk.(5) x Pohlaví(2) (riz. sk. - kontingen.úprava. tab)		
	Chí-kvadr.	sv	p
Pearsonův chí-kv.	7,105544	df=4	p=,13041
M-V chí-kvadr.	6,654175	df=4	p=,15533
Fí	,2764122		
Kontingenční koeficient	,2664217		
Cramér. V	,2764122		

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledek Chí-kvadrát testu v tabulce č. 12 představuje vypočtenou hodnotu $p = 0,13041$. Porovná-li se tato hodnota s $\alpha (0,05)$, vychází vypočtená hodnota větší, proto nulová hypotéza H_0 není zamítnuta. Test neprokázal statisticky významnou závislost mezi pohlavím a rozdílným vnímáním rizikových skupin.

Graf č. 31: Pohlaví a rozdílné vnímání rizikových skupin

Zdroj: vlastní zpracování

Grafické znázornění vnímání rizikových skupin mužským a ženským pohlavím znázorňuje graf č. 31 s nesloučenými kategoriemi. Jsou zde jasně patrné nejvíce zastoupené možnosti, a to u žen „lidé nad 50 let věku“ a „absolventi škol“. U mužů jsou to nejvíce „lidé bez kvalifikace“, následně pak stejně jako u žen „absolventi škol“.

Všechny tři zvolené hypotézy nebyly na základě provedeného Chí-kvadrát testu zamítnuty, jelikož se nepotvrdila významná závislost mezi pozorovanými proměnnými. Četnosti u některých proměnných nabývaly malých hodnot, což je způsobeno nepříliš velkým vzorkem respondentů, a proto musely být některé kategorie sloučeny pro splnění podmínek chí-kvadrát testu. U neupravených tabulek četností lze však i přesto, dle některých jednoznačně zvolených možností, pozorovat určité názory obyvatel Benešovského regionu na danou problematiku.

5 Závěr

Nezaměstnanost se v dnešní době stává stále větším problémem. Mnoho pracovních míst je rušeno, a tak se o jedno pracovní místo uchází i několik desítek nezaměstnaných lidí. V roce 2012 byla největší míra nezaměstnanosti zaznamenána v regionu Jeseník, kde na jedno pracovní místo spadalo dokonce 123 uchazečů o zaměstnání. Jedná se tak o závažný problém, který je třeba aktivně řešit do budoucna.

Tato práce se zabývala statistickou analýzou nezaměstnanosti rizikových skupin v Benešovském regionu.

Ze sledovaného vývoje míry nezaměstnanosti v regionu Benešov v letech 1997 až 2012, byl rok 2012 zatím rokem s nejvyšší nezaměstnaností za toto sledované období. Míra tak dosáhla výše 5,7 %. Naproti tomu v roce 2007 byla pouhá 2 %.

Dojde-li ke srovnání Benešovského regionu s ostatními regiony Středočeského kraje, region Benešov vykazuje čtvrtou nejnižší míru nezaměstnanosti z těchto dvanácti regionů.

Z hlediska sezónního vývoje nezaměstnanosti sledovaného v šesti letech, od roku 2007 do roku 2012, nastal největší pokles míry nezaměstnanosti v dubnu roku 2011 oproti březnu téhož roku a tento pokles činil 0,7 %, tedy z 6,1 % na 5,4 %. K největšímu nárůstu míry došlo v prosinci roku 2010 oproti listopadu téhož roku, a to o 0,9 %, z 5,2 % na 6,1 %. Po otestování významnosti sezónní složky, bylo zjištěno, že v časové řadě byla významnost prokázána rovněž spolu s trendem. Predikce na prosinec roku 2013 činí 7,08 %. V lednu 2013 byla míra nezaměstnanosti v Benešovském regionu ve výši 5,5 % a v únoru 5,7 %. Na základě predikce se proto předpokládá zvýšení míry nezaměstnanosti do konce roku 2013 o 1,6 %. Lze tento odhad považovat za správný, jelikož např. v roce 2009 se míra nezaměstnanosti od ledna do prosince zvýšila o 2,3 %.

Největší počet uchazečů o zaměstnání, sledovaný ve vývoji počtu uchazečů a volných pracovních míst v letech 1997 až 2012, byl zaznamenán v posledních čtyřech letech, tedy v roce 2009 až 2012, čemuž lze tuto skutečnost přičíst hospodářské krizi. Ve vývoji počtu volných pracovních míst, lze sledovat, že nejvyššího počtu bylo dosaženo v roce 2001, kdy se v Benešovském regionu nacházelo 980 míst. Nejméně jich pak bylo v roce 2009, a to 300 volných pracovních míst.

Z analýzy nezaměstnanosti jednotlivých rizikových skupin, provedené pro roky 2002 až 2012, vyplývá s největším počtem uchazečů o zaměstnání riziková skupina absolventi škol. V roce 2011 byl počet nezaměstnaných absolventů škol největší ze sledovaného období, a to 2 444 uchazečů. V roce 2012 to bylo 2 063 uchazečů o zaměstnání z řad absolventů škol. Nejvíce uchazečů o zaměstnání z této rizikové skupiny pak byli uchazeči se středním odborným vzděláním s výučním listem. Druhou nejpočetněji zastoupenou rizikovou skupinou jsou ženy. Největší počet nezaměstnaných žen byl v roce 2004 a 2010, a to 1 408 a 1 508 žen. Naopak nejméně nezaměstnaných bylo v rizikové skupině zdravotně postižení lidé. V roce 2012 se v Benešovském regionu nacházelo 316 nezaměstnaných osob z této rizikové skupiny.

Realizované dotazníkové šetření mezi obyvateli Benešovského regionu bylo zaměřené na názory spojené s nezaměstnaností. Dotazník se skládal ze tří částí, přičemž první část se věnovala otázkám týkající se vlastní zkušenosti s nezaměstnaností, část druhá byla zaměřena na nezaměstnanost v Benešovském regionu a třetí část sloužila pro identifikaci respondenta. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 93 respondentů, z toho 69 žen. Nejvíce respondentů spadalo do věkové skupiny 18 až 26 let, dále nejvíce dotázaných bylo se středoškolským vzděláním s maturitou, největší počet respondentů pocházel z obce o velikosti 10 000 a více obyvatel a nejvíce jich bylo, podle otázky na současný stav, zaměstnaných. Jako častý důvod jejich nezaměstnanosti respondenti uváděli nedostatečnou praxi. Nejvíce dotázaných by po ztrátě zaměstnání bylo ochotno dojíždět za prací a vzít i hůře placené zaměstnání. Naopak nejméně z nich by bylo ochotno začít podnikat, a to pouhých 7 %. V počtu 61 % respondentů se shodlo, že větší bariéry, které prohlubují nezaměstnanost, jsou na straně zaměstnavatele než zaměstnance. Nejčastějšími způsoby hledání zaměstnání mezi dotázanými je přes známé, s 39 %, a na internetu, s 35 %. Až 64 % respondentů se domnívá, že velikost obce má vliv na počet pracovních příležitostí a 49 % vnímá nezaměstnanost v jejich obci jako středně vysokou, tedy takovou, kdy lidem trvá o něco déle, než naleznou zaměstnání a nabídka pracovních míst není příliš široká. Nezaměstnanost v Benešovském regionu vnímá jako problém ohrožující nejvíce lidi z rizikových skupin, kdy tuto možnost zvolilo 49 % respondentů a jako nejvíce ohroženou rizikovou skupinu vnímají dotázaní absolventy škol, a to celých 30 %.

V provedené analýze kvalitativních znaků byly zvoleny tři hypotézy, kde došlo k jejich otestování. Zkoumala se závislost mezi věkem a způsoby hledání zaměstnání, závislost mezi dosaženým vzděláním a ochotou řešení situace v nezaměstnanosti a závislost mezi pohlavím a rozdílným vnímáním rizikových skupin. U všech třech hypotéz nebyla na základě Chí-kvadrát testu prokázána významná závislost, proto byly všechny nulové hypotézy nezamítnuty.

Nezaměstnanost nejen v Benešovském regionu, ale i v celé republice, si žádá aktivní řešení, neboť se dá předpokládat, že její problém do budoucna se bude spíše prohlubovat. Především pak absolventi škol, jejichž nezaměstnanost stoupá, vyžadují řešení jejich nepříznivé situace na trhu práce, jelikož jako mladí lidé představují důležitou složku celkového potenciálu země.

6 Seznam použitých zdrojů

- [1] FIALOVÁ, H., FIALA, J. *Ekonomický slovník*. Praha: A Plus, 2009
ISBN 978-80-903804-4-8
- [2] webový portál Měšec.cz, [online]. cit. [2012-08-27]. Dostupné na:
<<http://www.mesec.cz/dane/ekonomika/pruvodce/nezamestnanost/>>
- [3] SAMUELSON, P. A., NORDHAUS, W. D. *Ekonomie*. Svoboda, Praha, 1991
ISBN 80-205-0494-X
- [4] MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Sociologické nakladatelství, Praha, 1994
ISBN 80-901424-9-4
- [5] BUCHTOVÁ, B., *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha : Grada Publishing, 2002
ISBN 80-247-9006-8
- [6] webový portál Ministerstva práce a sociálních věcí [online]. cit. [2012-09-10].
Dostupné na: <<http://www.mpsv.cz/cs/5806>>
- [7] KUCHAR, P., *Trh práce*. Karolinum, Praha, 2007
ISBN 978-80-246-1383-3
- [8] Zákoník práce 262/2006 Sb., § 229, odst. 2
- [9] webový portál Ministerstva práce a sociálních věcí, [online]. cit. [2012-09-24].
Dostupné na:
<<http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/vyzkumnestudie/zprava.pdf>>
- [10] webový portál ČMKOS, [online]. cit. [2012-09-24]. Dostupné na:
<www.cmkos.cz/data/articles/down_3347.doc>

- [11] webový portál Český statistický úřad, [online]. cit. [2012-09-26]. Dostupné na:
<<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta28062010.doc>>
- [12] Sociologický webový magazín, [online]. cit. [2012-06-19]. Dostupné na:
<<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=371&lst=116>>
- [13] Zákon č. 435/2004 Sb., § 67
- [14] webový portál Mopo, [online]. cit. [2012-06-27]. Dostupné na:
<<http://www.mopo-cz.eu/stranky/integrace-zdravotne-postizenych-na-pracovni-trh>>
- [15] webový portál Mopo, [online]. cit. [2012-06-27]. Dostupné na:
<<http://www.mopo-cz.eu/stranky/problematika-osob-s-nizkou-kvalifikaci-na-trhu-prace>>
- [16] webový portál Mopo, [online]. cit. [2012-06-27]. Dostupné na:
<<http://www.mopo-cz.eu/stranky/analyza-potreb-integrace-romu-na-ceskem-trhu-prace>>
- [17] Zákon č. 435/2004 Sb., § 104, 105, 107
- [18] webový portál Měšec.cz, [online]. cit. [2012-08-13]. Dostupné na:
<<http://www.mesec.cz/mzdy-a-duchod/mzda-a-plat/pruvodce/podpora-v-nezamestnanosti/>>
- [19] webový portál Ministerstvo práce a sociálních věcí, [online]. cit. [2012-08-26].
Dostupné na: <<http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/stc/statistiky/rocn/bnokres1209.pdf>>
- [20] ANDERLOVÁ, J., *Region Benešov: města a obce.*, 1. Vyd., Kolín: s. n., 2003

- [21] HINDLS, R., *Statistika pro ekonomy.*, 8. Vyd., Professional Publishing, 2007
ISBN 978-80-86946-43-6
- [22] ARLT, J. a kol., *Analýza ekonomických časových řad s příklady.*, VŠE v Praze,
Praha, 2002
- [23] SVATOŠOVÁ, L. a kol., *Zdroje a zpracování sociálních a ekonomických dat*,
učební text. Praha, ČZU, 2006
ISBN 80-213-1189-4

7 Seznam objektů

Graf č. 1: <u>Dobrovolná nezaměstnanost</u>	12
Graf č. 2: <u>Vývoj počtu absolventů vstupujících na trh práce do roku 2014 (v tis.)</u>	20
Graf č. 3: <u>Vývoj obecné míry nezaměstnanosti v ČR v letech 2006 – 2011 (v %)</u>	24
Graf č. 4: <u>Vývoj míry nezaměstnanosti v Benešovském regionu v letech 1997 – 2012</u>	43
Graf č. 5: <u>Vývoj míry nezaměstnanosti v regionech Středočeského kraje v letech 2009 – 2012</u>	45
Graf č. 6: <u>Vývoj míry nezaměstnanosti v Benešovském regionu v jednotlivých měsících v letech 2007 – 2012</u>	46
Graf č. 7: <u>Exponenciální vyrovnávání sezónního vývoje nezaměstnanosti</u>	47
Graf č. 8: <u>Vývoj míry nezaměstnanosti v regionech Středočeského kraje v jednotlivých měsících roku 2012</u>	48
Graf č. 9: <u>Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst v Benešovském regionu v letech 1991 – 2012</u>	49
Graf č. 10: <u>Vývoj počtu nezaměstnaných absolventů škol v letech 2002 – 2012 (*30. 6.)</u>	51
Graf č. 11: <u>Vývoj počtu nezaměstnaných žen v letech 2002 – 2012 (*30.6.)</u>	52
Graf č. 12: <u>Vývoj počtu nezaměstnaných starších lidí v letech 2002 – 2012 (*30.6.)</u>	53
Graf č. 13: <u>Vývoj počtu nezaměstnaných lidí bez kvalifikace v letech 2002 – 2012 (*30.6.)</u>	54
Graf č. 14: <u>Vývoj počtu nezaměstnaných osob se zdravotním postižením v letech 2002 – 2012 (*30.6.)</u>	56
Graf č. 15: <u>Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání z rizikových skupin v letech 2002 – 2012 (*30. 6.)</u>	58
Graf č. 16: <u>Byl/a jste již někdy nezaměstnaný/á?</u>	60
Graf č. 17: <u>Jaký je/byl důvod Vaší nezaměstnanosti?</u>	60

Graf č. 18: <u>Došlo po ztrátě či nenalézání zaměstnání k nějakému ovlivnění Vašeho zdravotního stavu?</u>	61
Graf č. 19: <u>Jak dlouho trvalo, než jste našel/a zaměstnání?</u>	62
Graf č. 20: <u>Pokud by došlo ke ztrátě Vašeho zaměstnání, byl/a byste ochoten/na:</u>	62
Graf č. 21: <u>Máte zkušenost s úřadem práce?</u>	63
Graf č. 22: <u>Jak byste ohodnotil/a přístup úřadu práce?</u>	63
Graf č. 23: <u>Na čí straně jsou podle Vás větší bariéry prohlubující nezaměstnanost?</u>	64
Graf č. 24: <u>Jakými způsoby jste hledal/a zaměstnání?</u>	64
Graf č. 25: <u>Myslíte si, že velikost obce má vliv na počet pracovních příležitostí?</u>	65
Graf č. 26: <u>Jakou vnímáte míru nezaměstnanosti ve Vaší obci?</u>	65
Graf č. 27: <u>Nezaměstnanost v Benešovském regionu vnímáte jako problém ohrožující.</u>	66
Graf č. 28: <u>Která skupina lidí je z Vašeho pohledu nezaměstnaností nejvíce ohrožena?</u>	66
Graf č. 29: <u>Věk a způsoby hledání zaměstnání</u>	70
Graf č. 30: <u>Vzdělání a ochota řešení situace v nezaměstnanosti</u>	73
Graf č. 31: <u>Pohlaví a rozdílné vnímání rizikových skupin</u>	77
Tabulka č. 1: <u>Kontingenční tabulka věk a způsoby hledání zaměstnání</u>	67
Tabulka č. 2: <u>Kontingenční tabulka věk a způsoby hledání zaměstnání</u>	68
Tabulka č. 3: <u>Očekávané četnosti věk a způsoby hledání zaměstnání</u>	69
Tabulka č. 4: <u>Chí-kvadrát test věk a způsoby hledání zaměstnání</u>	69
Tabulka č. 5: <u>Kontingenční tabulka vzdělání a ochota řešení situace v nezaměstnanosti</u>	71
Tabulka č. 6: <u>Kontingenční tabulka vzdělání a ochota řešení situace v nezaměstnanosti</u>	71
Tabulka č. 7: <u>Očekávané četnosti vzdělání a ochota řešení situace v nezaměstnanosti</u>	72

Tabulka č. 8: <u>Chí-kvadrát test vzdělání a ochota řešení situace</u> <u>v nezaměstnanosti</u>	72
Tabulka č. 9: <u>Kontingenční tabulka pohlaví a rozdílné vnímání</u> <u>rizikových skupin</u>	74
Tabulka č. 10: <u>Kontingenční tabulka pohlaví a rozdílné vnímání</u> <u>rizikových skupin</u>	75
Tabulka č. 11: <u>Očekávané četnosti pohlaví a rozdílné vnímání</u> <u>rizikových skupin</u>	76
Tabulka č. 12: <u>Chí-kvadrát test pohlaví a rozdílné vnímání</u> <u>rizikových skupin</u>	76
Obrázek č. 1: <u>Benešovský region</u>	41

8 Seznam příloh

- Příloha č. 1:** Tabulka výsledku testu významnosti sezónní složky
- Příloha č. 2:** Tabulka výsledku testu významnosti sezónní složky
- Příloha č. 3:** Exponenciální vyrovnávání sezónní nezaměstnanosti
- Příloha č. 4:** Exponenciální vyrovnávání sezónní nezaměstnanosti
- Příloha č. 5:** Elementární charakteristiky sezónního vývoje nezaměstnanosti
- Příloha č. 6:** Elementární charakteristiky vývoje počtu uchazečů
- Příloha č. 7:** Elementární charakteristiky vývoje volných pracovních míst
- Příloha č. 8:** Elementární charakteristiky vývoje nezaměstnanosti absolventů škol
- Příloha č. 9:** Elementární charakteristiky vývoje nezaměstnanosti žen
- Příloha č. 10:** Elementární charakteristiky vývoje nezaměstnanosti rizikové skupiny starší lidé
- Příloha č. 11:** Elementární charakteristiky vývoje nezaměstnanosti rizikové skupiny lidé bez kvalifikace
- Příloha č. 12:** Elementární charakteristiky vývoje nezaměstnanosti osob se zdravotním postižením
- Příloha č. 13:** Dotazník pro realizaci dotazníkového šetření

Příloha č. 1: Tabulka výsledku testu významnosti sezónní složky

Jednorozměrné testy významnosti pro Skutečné hodnoty (sezónnost) Sigma-omezená parametrizace Dekompozice efektivní hypotézy					
Efekt	SČ	Stupně volnosti	PČ	F	p
Abs. člen	1359,676	1	1359,676	7304,266	0,000000
Sezóna	7,098	11	0,645	3,466	0,001550
Rok	69,619	4	17,405	93,499	0,000000
Chyba	8,191	44	0,186		

Příloha č. 2: Tabulka výsledku testu významnosti sezónní složky

Tukeyův HSD test; proměnná Skutečné hodnoty (sezónnost) Přibližné pravděpodobnosti pro post hoc testy Chyba: meziskup. PČ = ,18615, sv = 44,000													
Č. buňky	Sezóna	{1}	{2}	{3}	{4}	{5}	{6}	{7}	{8}	{9}	{10}	{11}	{12}
		5,0000	5,2025	5,0295	4,5490	4,3341	4,2122	4,4336	4,6057	4,7515	4,7364	4,8564	5,4137
1	1		0,999807	1,000000	0,879108	0,402368	0,181169	0,641655	0,947263	0,998682	0,997776	0,999994	0,928088
2	2	0,999807		0,999959	0,430517	0,095338	0,031479	0,208094	0,566889	0,879193	0,854987	0,979023	0,999713
3	3	1,000000	0,999959		0,829345	0,338844	0,144586	0,569252	0,916277	0,996423	0,994400	0,999959	0,955818
4	4	0,879108	0,430517	0,829345		0,999662	0,982951	0,999999	1,000000	0,999807	0,999909	0,991694	0,098336
5	5	0,402368	0,095338	0,338844	0,999662		0,999999	1,000000	0,997087	0,923921	0,939838	0,744527	0,012924
6	6	0,181169	0,031479	0,144586	0,982951	0,999999		0,999550	0,948060	0,705905	0,740102	0,452303	0,003585
7	7	0,641655	0,208094	0,569252	0,999999	1,000000	0,999550		0,999961	0,989131	0,992656	0,917665	0,034747
8	8	0,947263	0,566889	0,916277	1,000000	0,997087	0,948060	0,999961		0,999993	0,999998	0,998572	0,155448
9	9	0,998682	0,879193	0,996423	0,999807	0,923921	0,705905	0,989131	0,999993		1,000000	1,000000	0,410755
10	10	0,997776	0,854987	0,994400	0,999909	0,939838	0,740102	0,992656	0,999998	1,000000		0,999999	0,377316
11	11	0,999994	0,979023	0,999959	0,991694	0,744527	0,452303	0,917665	0,998572	1,000000	0,999999		0,663535
12	12	0,928088	0,999713	0,955818	0,098336	0,012924	0,003585	0,034747	0,155448	0,410755	0,377316	0,663535	

Příloha č. 3: Exponenciální vyrovnávání sezónní nezaměstnanosti

Exp. vyrovnáv.: Vicenás. sezóna (12) S0=3,086 T0=-,0482 (tab. k exp.v.) Tlumený trend,mult.sezóna; Alfa= ,545 Delta=0,00 Fi=,827 míra nezam.				
Případ	míra nezam.	Vyhlaž. Rady	Rezidua	Sezónní Faktory
1	4,300000	3,479925	0,820075	111,3411
2	4,200000	4,569796	-0,369796	114,7939
3	3,900000	4,277233	-0,377233	111,2248
4	3,400000	3,535109	-0,135109	99,1271
5	3,100000	3,179999	-0,079999	93,3795
6	3,100000	2,931957	0,168043	89,7662
7	3,300000	3,211737	0,088263	94,0130
8	3,200000	3,399079	-0,199079	96,4981
9	3,200000	3,271981	-0,071981	98,6041
10	3,000000	3,010262	-0,010262	93,9747
11	2,800000	2,926761	-0,126761	93,0959
12	3,000000	3,073118	-0,073118	104,1816
13	3,200000	3,117801	0,082199	
14	3,200000	3,219979	-0,019979	
15	2,900000	3,048801	-0,148801	
16	2,600000	2,528049	0,071951	
17	2,500000	2,391725	0,108275	
18	2,500000	2,380823	0,119177	
19	2,700000	2,632053	0,067947	
20	2,800000	2,813135	-0,013135	
21	2,900000	2,907036	-0,007036	
22	2,700000	2,797076	-0,097076	
23	2,700000	2,689622	0,010378	
24	3,100000	3,018205	0,081795	
25	3,400000	3,322431	0,077569	
26	3,900000	3,538202	0,361798	
27	4,100000	3,859132	0,240868	
28	3,900000	3,791821	0,108179	
29	3,800000	3,827702	-0,027702	
30	3,800000	3,788923	0,011077	
31	4,300000	4,094114	0,205886	
32	4,600000	4,537401	0,062599	
33	4,900000	4,849382	0,050618	
34	5,000000	4,803442	0,196558	
35	5,200000	5,093490	0,106510	
36	5,700000	6,000211	-0,300211	
37	6,000000	6,236092	-0,236092	
38	6,100000	6,224157	-0,124157	
39	6,000000	5,886456	0,113544	
40	5,400000	5,323233	0,076767	
41	5,200000	5,092827	0,107173	
42	4,900000	5,027414	-0,127414	
43	5,000000	5,159526	-0,159526	
44	5,100000	5,113152	-0,013152	
45	5,300000	5,165019	0,134981	
46	5,200000	5,027496	0,172504	
47	5,200000	5,173717	0,026283	
48	6,100000	5,876062	0,223938	
49	6,400000	6,602735	-0,202735	
50	6,500000	6,687572	-0,187572	
51	6,100000	6,313435	-0,213435	
52	5,400000	5,398056	0,001944	
53	5,000000	5,026469	-0,026469	
54	4,900000	4,755819	0,144181	
55	4,900000	5,100940	-0,200940	
56	5,000000	5,005808	-0,005808	
57	4,900000	5,052302	-0,152302	
58	4,900000	4,607276	0,292724	
59	5,000000	4,812018	0,187982	
60	5,500000	5,636465	-0,136465	
61	6,000000	5,935758	0,064242	
62	6,312502	6,217318	0,095184	
63	6,047670	6,163016	-0,115346	
64	5,444796	5,426446	0,018351	
65	5,170641	5,143019	0,027622	
66	4,960993	4,987573	-0,026580	
67	5,268223	5,211943	0,056280	
68	5,528256	5,423119	0,105137	
69	5,757576	5,684749	0,072826	
70	5,882232	5,541137	0,341095	
71	6,181885	5,922526	0,259359	
72	6,668309	7,104799	-0,436490	
73		7,290371		
74		7,573778		
75		7,384227		
76		6,614917		
77		6,257745		
78		6,036569		
79		6,340316		
80		6,523331		
81		6,678725		
82		6,375433		
83		6,324222		
84		7,085087		

Příloha č. 4: Exponenciální vyrovnávání sezónní nezaměstnanosti

	Exp. vyrovnáv.: Vícenás. sezóna (12) S0=3,086 T0=,0482 (tab. k exp.v.) Tlumený trend,mult.sezóna; Alfa= ,545 Delta=0,00 Fí=,827 míra nezam.	
Souhrn chyb	Chyba	
Průměrná chyba	0,01583499315880	
Prům. absolut. chyba	0,13866172610712	
Součet čtverců	2,56719977404839	
Průměrný čtverec	0,03565555241734	
Průměrná procentuální	0,40061103830574	
Prům. abs. perc. chyba	3,11625371328546	

Příloha č. 5: Elementární charakteristiky sezónního vývoje nezaměstnanosti

Rok a měsíc	Míra nezaměstnanosti (%)	První absolutní diference [viz. vztah 2.4]	Koeficient růstu (%) [viz. vztah 2.5]	Tempo přírůstku (%) [viz. vztah 2.6]	Bazický index [viz. vztah 2.7]
2007/leden	4,3	---	---	---	1
2007/únor	4,2	-0,10	97,67	-2,33	0,98
2007/březen	3,9	-0,30	92,86	-7,14	0,91
2007/duben	3,4	-0,50	87,18	-12,82	0,79
2007/květen	3,1	-0,30	91,18	-8,82	0,72
2007/červen	3,1	0,00	100,00	0,00	0,72
2007/červenec	3,3	0,20	106,45	6,45	0,77
2007/srpen	3,2	-0,10	96,97	-3,03	0,74
2007/září	3,2	0,00	100,00	0,00	0,74
2007/říjen	3,0	-0,20	93,75	-6,25	0,70
2007/listopad	2,8	-0,20	93,33	-6,67	0,65
2007/prosinec	3,0	0,20	107,14	7,14	0,70
2008/leden	3,2	0,20	106,67	6,67	0,74
2008/únor	3,2	0,00	100,00	0,00	0,74
2008/březen	2,9	-0,30	90,63	-9,38	0,67
2008/duben	2,6	-0,30	89,66	-10,34	0,60
2008/květen	2,5	-0,10	96,15	-3,85	0,58
2008/červen	2,5	0,00	100,00	0,00	0,58
2008/červenec	2,7	0,20	108,00	8,00	0,63
2008/srpen	2,8	0,10	103,70	3,70	0,65
2008/září	2,9	0,10	103,57	3,57	0,67
2008/říjen	2,7	-0,20	93,10	-6,90	0,63
2008/listopad	2,7	0,00	100,00	0,00	0,63
2008/prosinec	3,1	0,40	114,81	14,81	0,72
2009/leden	3,4	0,30	109,68	9,68	0,79
2009/únor	3,9	0,50	114,71	14,71	0,91
2009/březen	4,1	0,20	105,13	5,13	0,95
2009/duben	3,9	-0,20	95,12	-4,88	0,91
2009/květen	3,8	-0,10	97,44	-2,56	0,88
2009/červen	3,8	0,00	100,00	0,00	0,88

2009/červenec	4,3	0,50	113,16	13,16	1,00
2009/srpen	4,6	0,30	106,98	6,98	1,07
2009/září	4,9	0,30	106,52	6,52	1,14
2009/říjen	5,0	0,10	102,04	2,04	1,16
2009/listopad	5,2	0,20	104,00	4,00	1,21
2009/prosinec	5,7	0,50	109,62	9,62	1,33
2010/leden	6,0	0,30	105,26	5,26	1,43
2010/únor	6,1	0,10	101,67	1,67	1,42
2010/březen	6,0	-0,10	98,36	-1,64	1,40
2010/duben	5,4	-0,60	90,00	-10,00	1,26
2010/květen	5,2	-0,20	96,30	-3,70	1,21
2010/červen	4,9	-0,30	94,23	-5,77	1,14
2010/červenec	5,0	0,10	102,04	2,04	1,16
2010/srpen	5,1	0,10	102,00	2,00	1,19
2010/září	5,3	0,20	103,92	3,92	1,23
2010/říjen	5,2	-0,10	98,11	-1,89	1,21
2010/listopad	5,2	0,00	100,00	0,00	1,21
2010/prosinec	6,1	0,90	117,31	17,31	1,42
2011/leden	6,4	0,30	104,92	4,92	1,49
2011/únor	6,5	0,10	101,56	1,56	1,51
2011/březen	6,1	-0,40	93,85	-6,15	1,42
2011/duben	5,4	-0,70	88,52	-11,48	4,30
2011/květen	5,0	-0,40	92,59	-7,41	1,16
2011/červen	4,9	-0,10	98,00	-2,00	1,14
2011/červenec	4,9	0,00	100,00	0,00	1,14
2011/srpen	5,0	0,10	102,04	2,04	1,16
2011/září	4,9	-0,10	98,00	-2,00	1,14
2011/říjen	4,9	0,00	100,00	0,00	1,14
2011/listopad	5,0	0,10	102,04	2,04	1,16
2011/prosinec	5,5	0,50	110,00	10,00	1,28
2012/leden	6,0	0,50	109,09	9,09	1,40
2012/únor	6,3	0,31	105,21	5,21	1,47
2012/březen	6,0	-0,26	95,80	-4,20	1,41
2012/duben	5,4	-0,60	90,03	-9,97	1,27
2012/květen	5,2	-0,27	94,96	-5,04	1,20
2012/červen	5,0	-0,21	95,95	-4,05	1,15
2012/červenec	5,3	0,31	106,19	6,19	1,23
2012/srpen	5,5	0,26	104,94	4,94	1,29
2012/září	5,8	0,23	104,15	4,15	1,34
2012/říjen	5,9	0,12	102,17	2,17	1,37
2012/listopad	6,2	0,30	105,09	5,09	1,44
2012/prosinec	6,7	0,49	107,87	7,87	1,55

Příloha č. 6: Elementární charakteristiky vývoje počtu uchazečů

Rok	Počet uchazečů o zam.	První absolutní diference [viz. vztah 2.4]	Koeficient růstu (%) [viz. vztah 2.5]	Tempo přírůstku (%) [viz. vztah 2.6]	Bazický index [viz. vztah 2.7]
1997	1068	---	---	---	1
1998	1516	448	141,95	41,95	1,42
1999	1798	282	118,60	18,60	1,68
2000	1620	-178	90,10	-9,90	1,52
2001	1576	-44	97,28	-2,72	1,48
2002	1935	359	122,78	22,78	1,81
2003	2239	304	115,71	15,71	2,10
2004	2566	327	114,60	14,60	2,40
2005	2447	-119	95,36	-4,64	2,29
2006	2087	-360	85,29	-14,71	1,95
2007	1542	-545	73,89	-26,11	1,44
2008	1569	27	101,75	1,75	1,47
2009	2858	1289	182,15	82,15	2,68
2010	3217	359	112,56	12,56	3,01
2011	2933	-284	91,17	-8,83	2,75
2012	3288	355	112,10	12,10	3,08

Příloha č. 7: Elementární charakteristiky vývoje volných pracovních míst

Rok	Počet volných prac. míst	První absolutní diference [viz. vztah 2.4]	Koeficient růstu (%) [viz. vztah 2.5]	Tempo přírůstku (%) [viz. vztah 2.6]	Bazický index [viz. vztah 2.7]
1997	534	---	---	---	1
1998	307	-227	57,49	-42,51	0,57
1999	467	160	152,12	52,12	0,87
2000	715	248	153,10	53,10	1,34
2001	980	265	137,06	37,06	1,84
2002	354	-626	36,12	-63,88	0,66
2003	437	83	123,45	23,45	0,82
2004	525	88	120,14	20,14	0,98
2005	612	87	116,57	16,57	1,15
2006	935	323	152,78	52,78	1,75
2007	978	43	104,60	4,60	1,83
2008	897	-81	91,72	-8,28	1,68
2009	300	-597	33,44	-66,56	0,56
2010	246	-54	82,00	-18,00	0,46
2011	344	98	139,84	39,84	0,64
2012	331	-13	96,22	-3,78	0,62

Příloha č. 8: Elementární charakteristiky vývoje nezaměstnanosti absolventů škol

Rok	Absolventi škol	První absolutní diference [viz. vztah 2.4]	Koeficient růstu (%) [viz. vztah 2.5]	Tempo přírůstku (%) [viz. vztah 2.6]	Bazický index [viz. vztah 2.7]
2002	1539	---	---	---	1
2003	1795	256	116,63	16,63	1,17
2004	2082	287	115,99	15,99	1,35
2005	1974	-108	94,81	-5,19	1,28
2006	1689	-285	85,56	-14,44	1,10
2007	1243	-446	73,59	-26,41	0,81
2008	1302	59	104,75	4,75	0,85
2009	2392	1090	183,72	83,72	1,55
2010	1241	-1151	51,88	-48,12	0,81
2011	2444	1203	196,94	96,94	1,59
2012	2063	-381	84,41	-15,59	1,34

Příloha č. 9: Elementární charakteristiky vývoje nezaměstnanosti žen

Rok	Ženy	První absolutní diference [viz. vztah 2.4]	Koeficient růstu (%) [viz. vztah 2.5]	Tempo přírůstku (%) [viz. vztah 2.6]	Bazický index [viz. vztah 2.7]
2002	1051	---	---	---	1
2003	1229	178	116,94	16,94	1,17
2004	1408	179	114,56	14,56	1,34
2005	1355	-53	96,24	-3,76	1,29
2006	1183	-172	87,31	-12,69	1,13
2007	826	-357	69,82	-30,18	0,79
2008	806	-20	97,58	-2,42	0,77
2009	1385	579	171,84	71,84	1,32
2010	1508	123	108,88	8,88	1,43
2011	1441	-67	95,56	-4,44	1,37
2012	1330	-111	92,30	-7,70	1,27

Příloha č. 10: Elementární charakteristiky vývoje nezaměstnanosti rizikové skupiny starší lidé

Rok	Starší lidé	První absolutní diference [viz. vztah 2.4]	Koeficient růstu (%) [viz. vztah 2.5]	Tempo přírůstku (%) [viz. vztah 2.6]	Bazický index [viz. vztah 2.7]
2002	355	---	---	---	1
2003	453	98	127,61	27,61	1,28
2004	584	131	128,92	28,92	1,65
2005	653	69	111,82	11,82	1,84

2006	589	-64	90,20	-9,80	1,66
2007	482	-107	81,83	-18,17	1,36
2008	436	-46	90,46	-9,54	1,23
2009	760	324	174,31	74,31	2,14
2010	860	100	113,16	13,16	2,42
2011	757	-103	88,02	-11,98	2,13
2012	723	-34	95,51	-4,49	2,04

Příloha č. 11: Elementární charakteristiky vývoje nezaměstnanosti rizikové skupiny lidí bez kvalifikace

Rok	Lidé bez kvalifikace	První absolutní diference [viz. vztah 2.4]	Koeficient růstu (%) [viz. vztah 2.5]	Tempo přírůstku (%) [viz. vztah 2.6]	Bazický index [viz. vztah 2.7]
2002	396	---	---	---	1
2003	446	50	112,63	12,63	1,13
2004	484	38	108,52	8,52	1,22
2005	473	-11	97,73	-2,27	1,19
2006	398	-75	84,14	-15,86	1,01
2007	299	-99	75,13	-24,87	0,76
2008	267	-32	89,30	-10,70	0,67
2009	466	199	174,53	74,53	1,18
2010	493	27	105,79	5,79	1,24
2011	489	-4	99,19	-0,81	1,23
2012	467	-22	95,50	-4,50	1,18

Příloha č. 12: Elementární charakteristiky vývoje nezaměstnanosti osob se zdravotním postižením

Rok	Zdravotně postižení lidé	První absolutní diference [viz. vztah 2.4]	Koeficient růstu (%) [viz. vztah 2.5]	Tempo přírůstku (%) [viz. vztah 2.6]	Bazický index [viz. vztah 2.7]
2002	300	---	---	---	1
2003	310	10	103,33	3,33	1,03
2004	382	72	123,23	23,23	1,27
2005	413	31	108,12	8,12	1,38
2006	378	-35	91,53	-8,47	1,26
2007	304	-74	80,42	-19,58	1,01
2008	240	-64	78,95	-21,05	0,80
2009	315	75	131,25	31,25	1,05
2010	361	46	114,60	14,60	1,20
2011	351	-10	97,23	-2,77	1,17
2012	316	-35	90,03	-9,97	1,05

Příloha č. 13: Dotazník pro realizaci dotazníkového šetření

Dobrý den,

ráda bych Vás poprosila o vyplnění následujícího dotazníku zaměřeného na nezaměstnanost rizikových skupin lidí v Benešovském regionu, který bude sloužit pro zpracování mé diplomové práce na téma „Statistická analýza nezaměstnanosti rizikových skupin v regionu Benešov“ a kterou zpracovávám na Provozně-ekonomické fakultě České zemědělské univerzity v Praze.

Pokyny pro vyplnění:

Vámi vybranou možnost, prosím, zakroužkujte, u výběru možnosti „jiný/jinak“, vepište svou odpověď. Pro vyplnění se dále řiďte pokyny u každé otázky.

Dotazník je zcela anonymní a jeho vyplněním svými cennými odpověďmi přispějete k dalšímu zpracování mé práce.

Děkuji za Váš čas

Petra Lapáčková

1. VLASTNÍ ZKUŠENOST S NEZAMĚŠTNANOSTÍ

- 1) **Žijete v Benešovském regionu?** (*okolí obcí Benešov, Vlašim, Divišov, Týnec n. Sázavou, Český Šternberk, Neveklov, Dolní Kralovice...*)
  - a) ano
  - b) ne (nemusíte vyplňovat tento dotazník)

- 2) **Byl/a jste již někdy nezaměstnaný/á?**
  - a) ano
  - b) ne (*pokračujte otázkou č. 6*)

- 3) **Jaký je/byl důvod Vaší nezaměstnanosti?**
  - a) nedostatečná praxe
  - b) výpověď ze strany zaměstnance
  - c) výpověď ze strany zaměstnavatele
  - d) zdravotní problémy
  - e) mateřská dovolená
  - f) jiný.....

- 4) **Došlo po ztrátě či nenalezení zaměstnání k nějakému ovlivnění Vašeho zdravotního stavu?** *(lze zaškrtnout i více možností)*
- a) zvýšená konzumace alkoholu
  - b) vyšší užívání léků
  - c) vyšší spotřeba cigaret
  - d) častější neklid, nervozita...
  - e) zdravotní stav zůstal stejný
- 5) **Jak dlouho trvalo, než jste našel/a zaměstnání?**
- a) stále hledám
  - b) pokud jste již našel/a, vepište počet měsíců .....
  - c) již nehledám, protože jsem začal/a studovat, podnikat ...
- 6) **Pokud by došlo ke ztrátě Vašeho zaměstnání, byl/a byste ochoten/na** *(lze zaškrtnout i více možností):*
- a) vzít i hůře placené zaměstnání
  - b) vzít zaměstnání s nižší kvalifikací
  - c) dále se vzdělávat
  - d) dojíždět za prací
  - e) začít podnikat
- 7) **Máte zkušenost s úřadem práce?**
- a) ano
  - b) ne *(pokračujte otázkou č. 9)*
- 8) **Jak byste ohodnotil/a přístup úřadu práce?**
- a) dobře
  - b) spíše dobře
  - c) špatně
  - d) spíše špatně
  - e) nevím, nedokážu posoudit
- 9) **Na čí straně jsou podle Vás větší bariéry prohlubující nezaměstnanost?**
- a) na straně zaměstnance (neochota rekvalifikace, přílišné třídění pracovních nabídek...)
  - b) na straně zaměstnavatele (vyžadují praxi v oboru, spíše upřednostňují mladší uchazeče, vyšší nároky na práci...)
  - c) nevím, nedokážu posoudit
- 10) **Jakými způsoby jste hledal/a zaměstnání?** *(lze zaškrtnout více možností)*
- a) přes úřad práce
  - b) na internetu
  - c) v tisku
  - d) přes známé
  - e) jinak.....

2. NEZAMĚSTNANOST V REGIONU BENEŠOV

- 1) **Myslíte si, že velikost obce má vliv na počet pracovních příležitostí?**
- a) ano
  - b) spíše ano
  - c) ne
  - d) spíše ne
  - e) nevím, nedokážu posoudit
- 2) **Jakou vnímáte míru nezaměstnanosti ve Vaší obci?**
- a) nízkou (lidé zde najdou zaměstnání snadno, poptávka a nabídka jsou téměř vždy vyrovnané)
  - b) střední (lidem zde trvá o něco déle než najdou zaměstnání, nabídka pracovních míst není příliš široká)
  - c) vysokou (lidé zde mají velký problém najít zaměstnání, poptávka značně převyšuje nabídku)
  - d) nevím, nedokážu posoudit
- 3) **Nezaměstnanost v Benešovském regionu vnímáte jako problém ohrožující:**
- a) pouze jednotlivce a jejich rodiny
  - b) pouze skupiny tzv. „rizikové“ (nezaměstnaností ohroženější - absolventi škol, ženy, zdravotně postižení lidé, lidé nad 50 let věku, romské etnikum, lidé bez kvalifikace)
  - c) všechny obyvatele
  - d) nevím, nedokážu posoudit
- 4) **Která skupina lidí je z Vašeho pohledu nezaměstnaností nejvíce ohrožena?**
- a) absolventi škol
  - b) ženy
  - c) zdravotně postižení lidé
  - d) lidé nad 50 let věku
  - e) romské etnikum
  - f) lidé bez kvalifikace
  - g) nevím, nedokážu posoudit
- 5) **Prosím, uveďte, co by podle Vás pomohlo ovlivnit a zvýšit zaměstnanost v Benešovském regionu.**

3. IDENTIFIKACE RESPONDENTA

- 1) **Vaše pohlaví:**
- a) žena
  - b) muž

2) Váš věk se nachází v rozmezí:

- a) 18 - 26 let
- b) 27 - 35 let
- c) 36 - 50 let
- d) 51 - 64 let
- e) 65 a více let

3) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) základní
- b) vyučení
- c) středoškolské bez maturity
- d) středoškolské s maturitou
- e) vyšší odborné
- f) vysokoškolské bakalářské
- g) vysokoškolské magisterské
- h) vysokoškolské doktorské

4) Velikost Vašeho bydliště (podle počtu obyvatel ve Vašem městě či vesnici):

- a) 0 – 500
- b) 501 – 1000
- c) 1001 – 5000
- d) 5001 – 10 000
- e) 10 001 a více

5) Jaký je Váš současný stav?

- a) zaměstnaný/á
- b) osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ)
- c) nezaměstnaný/á
- d) student/ka
- e) mateřská dovolená
- f) důchodce

6) Jaké jste národnosti?

- a) české
- b) slovenské
- c) ukrajinské
- d) vietnamské
- e) romské
- f) jiné .....

7) Jaký je Váš zdravotní stav?

- a) zdravý
- b) částečně invalidní
- c) plně invalidní